ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΟΥΛΗΣ 1. ΤΗΛ. 25.777 ||| ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ ||| ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ ||| ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1937

ΕΦΗΜΕΡΑ

ΧΑΜΟΓΕΛΑ ΚΑΙ ΔΑΚΡΥΑ

Οἱ γυναῖκες ξέρουν ἔμφυτα ποιὰ ἀκαταμάχητη δύναμη κρύβει τὸ χαμόγελό τους. Καὶ γι' αὐτὸ χαμογελοῦν πάντα, ἀδιάκοπα, χωρὶς αἰτία καὶ δίχως λόγο. Πολλὲς κατορθώνουν μ' ἕνα παιχνίδισμα τῶν ματιῶν, μὲ κάποιο χάχανο, μὲ μιὰ κίνηση ζωηρὴ καὶ παιχνιδιάρικη, νὰ δίνουν τὴν ἐντύπωση καὶ τὴν αὐταπάτη μιᾶς πηγαίας χαρᾶς. Οἱ ἄλλες;... Σ' αὐτὲς δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος ν' ἀνακαλύψεις τὴν ψυχή τους καὶ μαζί μ' αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Βρίσκεται ὠμὰ ἀποτυπωμένη στὰ χείλη τους.

Ἡ θέση τῆς γυναίκας μέσα στὴ ζωὴ στέκεται τέτοια, ποὺ τὴ σφαγίζει ὁ πόνος. Μάθαμε νὰ πιστεύουμε πὼς εὔκολα καὶ κροκοδείλια τὰ δάκρυά της. Κι' ὅμως ὄχι! Εἶναι ὅ,τι ἔχει τὸ πιὸ ἀληθινό· κι' ἂς δοῦμε:

Ἴσαμε τὰ εἴκοσί της χρόνια ἡ γυναῖκα ὀνειρεύεται τὸν ἄνδρα ποὺ κάπου θερίζει τ' ἀγαθὰ ὅλης τῆς γῆς, γιὰ νὰ τὰ προσφέρει μάτσο στὴν ἀγκαλιά της. Ἀπὸ κεῖ κι' ἔπειτα, ἴσαμε τὰ τριάντα της χρόνια, ἄλλοτες λέει πὼς ἐτοῦτο τῆς ἔγινε κι' ἄλλοτες πάλι πὼς βρίσκεται κάπου γύρω της, σιμά της. Ὡς ἐδῶ, ἂς ποῦμε πὼς πᾶνε καὶ γι' αὐτὴ ὅλα καλά. Τραβάει, δηλαδή, στὸ πολυκύμαντο πέλαγος τῆς ζωῆς, χωρὶς νἀχει ξεδιπλώσει οὔτε ἕνα φλόκο της στὸν ἄνεμο τῶν ἐλπίδων. Μὰ τὸ μάζωμα τῆς ἔξοχης ἁρματωσιᾶς, ποὺ σ' ἐμᾶς θ' ἀργήσει πολὺ πιὸ ἀργά, σ' αὐτὴ... — τί γρήγορα π' ἀκούει τὶς πρῶτες στροφὲς ἀπὸ τὸ πρελούδιο τῆς τραγῳδίας! Τὰ 31, τὰ 32, τὰ 33 χρόνια της ἀντηχοῦν... βλέβερές καμπάνες στὴν ἐσπερινὴ τῆς ζωῆς της, ποὺ ἄρχισε κι' ὅλας γι' αὐτή. Βλέπει πιὰ κατάματα τὸ φοβερὸ ὀχτρό της: τὴ φθορά. Τὰ σαράντα της χρόνια εἶναι ἐκεῖ καὶ σιμώνουν, ὅλο σιμώνουν. Κάθε ὥρα, κάθε στιγμὴ. Ξέρει πὼς θὰ τὴν ἀφανίσουν. Πῶς τὸ ξέρει!... Ναί, θὰ οἰξουν καὶ στὸ δικό της πρόσωπο τὸ βιτριόλι τῶν ρυτίδων. Τὸ δάκρυ ἀπαλοτρέμει στὰ μάτια της, στὴ σκέψη πὼς τὰ λουλούδια τῆς ὕπαρξής της θὰ μαδήσουν σιγὰ σιγά, ἕνα πρὸς ἕνα, ἴσαμε τὸ ὕστατο, ὅλα.

Κι' ὅμως τὴ φτωχιά της καρδιὰ τὴν πλημμυροῦν ἀκόμα νοσταλγίες γιὰ ἕνα κόσμο ὄμορφο, ἀμέριμνο, πλούσιο, χαρούμενο, παραμυθένιο. Ὀνειρεύεται διάκοσμους φαντασμαγορικοὺς ὡσὰν ἐκεῖνους τῶν κινηματογράφων, σάλες ἀπέραντες γεμᾶτες ἔβενο καὶ βελοῦδο, πετράδια ποὺ θὰ κάνουν ν' ἀστράφτουν τὰ δάχτυλά της, μουσικὲς ἢ ἐξομολογήσεις ποὺ θὰ νανουρίζουν ὄμοια μουρμουρίσματα συντριβανιῶν τὴν ὕπαρξή της. Καὶ μέσα στὴν ἔξοχη αὐτὴ σκηνοθεσία, τὸν ἑαυτό της αἰώνια, νὰ λάμπει ἀπὸ ὀμορφιὰ κι' ἀπὸ νιάτα!... Κι' ἀντὶ αὐτά, ἡ κάθε μέρα ποὺ περνᾶ τὴ φέρνει ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ στὴ σκληρὴ κι' ἀμάλαχτη πραγματικότητα, σ' αὐτὴ ποὺ δὲ θὰ τῆς ἀπομείνει οὔτε ἕνα κλαδάκι ἀνθισμένο τοσοδά, γιὰ νὰ κρεμάσει τὸ πιὸ φτωχὸ ὄνειρό της. Τὸ καλλίτερο δῶρο ποὺ τῆς ἔδωσε ἡ δημιουργία, τὴν ὀμορφιά της—αὐτὸ ποὺ λέγεται ψιζάτο δέρμα καὶ ὑγρὰ μάτια καὶ ποὺ μιὰ φορὰ κι' ἕνα καιρὸ, στὰ δεκαοχτώ της χρόνια, τὴν ἔκαναν νὰ θαρρεῖ τὴν οἰκουμένη ὁλόκληρη νὰ κοίτεται στὰ πόδια της—τὴν βλέπει στὸν κατρέφτη της νὰ ὠχραίνει, νὰ χάνεται, νὰ σβεῖ. Ἡ δημιουργία ἀργά, βασανιστικά, ἀδιάφορα, τὴν ξαναπαίρνει πάλι.

Καὶ τότε ὅλες, μὰ ὅλες, ρίχνουνται σ' ἕνα μάταιο κι' ἀνέλπιδο ἀγῶνα πρὸς τὴ φθορὰ καὶ τὸ χρόνο. Προσπαθοῦν, μὲ χίλιες δυὸ μιζέριες, νὰ ξεγελάσουν τοὺς ἄλλους, μὰ πρὶν τὸν ἑαυτό τους. Τίποτα, ἀμάλαχτος κι' ἀνίκητος ὁ φοβερὸς ὀχτρός. Ἡ μαύρη μέρα, ποὺ δὲ θὰ νοιώθουν γύρω τους ἄλλο παρὰ τὸ «σεβασμό», ἔρχεται μὲ μιὰ σκληρὴ μαθηματικὴ ἀκρίβεια καὶ τότε, τί τοὺς μένει; Τὸ ψάξιμο γιὰ ἕνα κάτι ἀπ' ὅπου θ' ἁρπαχτοῦν, θὰ γατζωθοῦν, θὰ ξεχάσουν... Μὰ πῶς νὰ τὸ κατορθώσουν ἀνάμεσα στὴν ἀνία, στὴν πλήξη καὶ στὸν μαρασμὸ ποὺ ὅλο καὶ πιότερο φωλιάζει μέσα στὶς δίπλες τοῦ κορμιοῦ τους;

Τέτοια ἡ ζωή τους. Ἂν μᾶς στέκεται λοιπὸν δύσκολο ν' ἀπατηθοῦμε ἀπὸ τὸ χαμόγελό τους, ἂς πιστεύουμε τουλάχιστο κάποτε στὰ δάκρυά τους...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Ὅ,τι βλέπουμε

ΟΔΟΝΤΟΣΤΟΙΧΙΕΣ

Ἕνα «χαριτωμένο» χρονογράφημα εἶδε τὸ φῶς τὴν περασμένη ἑβδομάδα σὲ φίλη συνάδελφο. Πραγματικὰ πρόκειται γιὰ διασκεδαστικότατο ἀνάγνωσμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Ἀσφαλῶς ὁ συγγραφέας του τὸ ἐμπνεύστηκε ἀπὸ κανένα φίλμ τοῦ κινηματογράφου «Ροζικλαίρ». Ὑπάρχουν σ' αὐτὸ ἐφιαλτικὰ ὄνειρα, Ἀφρική, ζούγκλα, καννίβαλοι, ἀνθρωποφάγοι καὶ εἷς... ἱεραπόστολος. Ὁ ἴδιος. Τὸ «εὕρημα», στὴν περιπετειώδη αὐτὴ ὑπόθεση, εἶναι οἱ ἀνθρωποφάγοι ποὺ στεροῦντα.. ὀδοντοστοιχιῶν. Ἀσφαλῶς μιὰ τέτοια «διαπίστωση» θὰ συγκλόνιζε ὁλόκληρο τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον, ἐὰν δὲν ἔσπευδε νὰ μᾶς ἐξηγήσει ὅτι πρόκειται γιὰ τοὺς... θεατρικοὺς κριτικοὺς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Τύπου καὶ γιὰ τὰ ὅσα ἔγραψαν γιὰ τ' ἀνέβασμα τῆς Ζὰν Ντ' Ἄρκ. Τόσες ὅμως φωνές, τόσος θόρυβος, τόση τραγικότης γιὰ ἄκακους φαφούτηδες; Φαίνεται πὼς ἀσφαλῶς τοὺς μένει κάποιο δόντι...

ΚΙ' ΑΛΛΟΣ ΝΕΟΣ

Ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος σὲ ἄρθρο του γιὰ τὸν Γεράσιμο Φωκᾶ σὲ φίλη ἀπογευματινὴ συνάδελφο, μὲ τόνο νεανικὸ ἀπορεῖ γιὰ τὸ πῶς ὑπάρχουν ἀκόμα ἱστορικοί, ἀρχαιολόγοι, γιατροί, πολιτικοί, καθηγητὲς τοῦ πανεπιστημίου, ἀκαδημαϊκοί, ποὺ δὲν εἶναι δημοτικιστὲς καὶ ποὺ ἔχουν τὶς πιὸ ἀντιεπιστημονικές, τὶς πιὸ στραβὲς, τὶς πιὸ σχολαστικὲς ἰδέες γιὰ τὴ γλῶσσα.

Καὶ διαπιστώνει πὼς ἂν στὸ πανεπιστήμιο καὶ στὴν ἀκαδημία ὑπῆρχαν κι' ἄλλοι ἐπιστήμονες μὲ τὸν δημοτικισμὸ τοῦ Φωκᾶ, «τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ποὺ ἔχει λυθεῖ γιὰ τὴ φιλολογία, θὰ ἦταν λυμένο καὶ γιὰ τὴν ἐπιστήμη». Καὶ προσθέτει: «Δυστυχῶς τὸ «ἐπιστημονικὸ πνεῦμα» δὲν εἶναι τὸ μόνο ποὺ χρειάζεται καὶ κανένας γιὰ νἆναι ἀνώτερος ἄνθρωπος καὶ δημοτικιστής...».

Νὰ προσθέσουμε κρίσεις; Προτιμοῦμε ν' ἀρκεστοῦμε στὸν τίτλο τοῦ σχολίου μας.

ΛΕΟΣ

Πανικός, ἀμηχανία, καὶ τρόμος, ἐκυρίευε τὶς στῆλες αὐτὲς, ὕστερα ἀπὸ τὸν κεραυνὸ ποὺ ἐξαπέλυσε ἐναντίον τους ὁ διευθυντὴς ἑνοὺς δεκαπενθήμερου περιοδικοῦ. Ἡ διαδρομὴ τοῦ κεραυνοῦ, διαρκείας τεσσαράκοντα ἡμερῶν, (ἀπὸ συλλήψεως ἕως κυοφορίας) μᾶς ἦρθε σὲ σχῆμα ὡρίμου μπαχαρικοῦ μὲ ἀνάλογο προφητικὸ περιεχόμενο. Κι' ἐπειδὴ, τώρα καὶ σαράντα μέρες δηλώσαμε, πὼς εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ δεχτοῦμε συμβουλὲς καὶ ὑποδείξεις, ὄχι μονάχα ἀπὸ γέρους, ἀλλὰ ἀκόμα κι' ἀπὸ νέους ποὺ εἶναι στὴν πραγματικότητα γέροι ἀπὸ γεννησιμιοῦ τους, γι' αὐτὸ ὁ ἀρθρογράφος, παρεξηγώντας φαίνεται τὸν σεβασμό μας πρὸς τὰ γεράματα, προχωρεῖ καὶ μέχρις ἀπειλῶν.

ΕΔΩ ΚΙ' ΑΛΛΟΥ

Ὅσο τώρα γιὰ τὴ μυωπία ποὺ δείξαμε στὸ διάβασμα τοῦ καταλόγου τῶν «καταχτήσεων τῆς νεότητας» ποὺ μᾶς ἀπαρίθμησε ὁ ἀρθρογράφος, αὐτὸ ἀνάγεται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων ποὺ μεταχειρίστηκε. Ἂς τὸν ξαναγράψει, μὲ κεφαλαῖα γράμματα τοῦτη τὴ φορὰ, καὶ φυσικά, χωρὶς νὰ κρύψει μετριόφρονα τὸν ἑαυτό του.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

Τὸ πρόβλημα τοῦ: ποιὸς θὰ πάρει πρώτη καὶ ποιὸς δεύτερη θέση σ' ἕνα κατάλογο λογίων, συγγραφέων, συνθετῶν κλπ. διανουμένων, εἶναι συνήθως πολὺ σοβαρὸ, τουλάχιστον στὸν τόπο μας. Σανίδα σωτηρίας σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση εἶναι ἡ προσφυγὴ στὴν ἀλφαβητικὴ σειρά. Ἔτσι, καὶ ἡ φιλοδοξία ἑνὸς ἄσημου συγγραφέα ποὺ θὰ τύχει νἀχει ἀρχικὸ ἐπιθέτου Α, ἱκανοποιεῖται, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τὸ ὄνομα ἑνὸς ἀκαδημαϊκοῦ μὲ ἀρχικὸ Β, δὲν θίγεται. Γιὰ τὸν πρῶτο εἶναι ἀρκετὴ ἡ δόξα τῶν πρωτείων στὸν κατάλογο. Γιὰ τὸν δεύτερο εἶναι ἀρκετὴ ἱκανοποίηση, ἡ δικαιολογία τῆς ἀλφαβητικῆς σειρᾶς. Ἐκεῖ ὡστόσο ποὺ, γιὰ πρώτη φορὰ, στὸν τόπο μας ἡ ἀλφαβητικὴ σειρὰ τάκανε κυριολεκτικὰ θάλασσα, εἶναι στὸν τελευταῖο κατάλογο τῶν τηλεφώνων, καὶ εἰδικὰ, στὴν ἀλφαβητικὴ κατάταξη τῶν ἐπαγγελμάτων. Δὲν εἶναι ἐπαγγέλματα αὐτὰ ἔτσι καθὼς εἶναι τοποθετημένα ἐκεῖ μέσα. Εἶναι... δραματικὲς συγκρούσεις. Ὁρίστε μερικά: Ἀσπρόρουχα γυναικεῖα — ἀσανσέρ. Ἀφροδισιολόγοι — βακαλάος — βάμβαξ. Ζωγράφοι—ζωγονοραί. Προξενεῖα—πρασωπίδες. Σιγαρόχαρτον—σιδηρᾶ μέταλλα. Στυλογράφοι — συγγραφεῖς. Ταβέρναι—τάλκ. Τέχνα—τέχναι. Τουρσιὰ—τράπεζαι. Ὑφασμάτων καταστήματα—ὑφηγηταὶ πανεπιστημίου. Φορέματα γυναικεῖα—φορολογικά, Ψυκτικαὶ ἐγκαταστάσεις — Ὠδεῖα, κλπ. κλπ.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ

Ὑπενθυμίζουμε στοὺς ἀναγνῶστες μας τὸν διαγωνισμὸ διηγήματος ποὺ προκηρύξαμε στὸ περασμένο μας φύλλο. Ἰδιαίτερα τονίζουμε τὴν ἀνάγκη προσοχῆς στοὺς ὅρους τῆς ὑποβολῆς τῶν χειρογράφων, καθὼς καὶ στὸ ὅτι: τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα πρέπει νὰ τοποθετεῖται σὲ σφραγισμένο φάκελλο ἔξω ἀπὸ τὸν ὁποῖον θ' ἀναγράφεται μονάχα ὁ τίτλος τοῦ διηγήματος.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΣ

Κάπως ἔτσι νομίζουμε ἦταν: Δυὸ φίλοι παντρεμένοι. Ὁ ἕνας μπερμπάντης, ὁ ἄλλος ἥσυχος ἄνθρωπος. Ὁ μπερμπάντης τὸν παρασύρει τὴν τελευταία ὥρα καὶ φεύγουνε (ἀφίνοντας τὶς κυρίες τους μόνες) γιὰ μιὰν ἄλλη πόλη ὅπου θὰ κάνουν γυναικοδουλειὲς μὲ τὸ πρόσχημα ὑποθέσεων. Πρὶν ἐπιβιβασθοῦν, ἕνα τηλεφώνημα στὶς κυρίες — ποὺ ὡστόσο, εἶναι πολὺ καθὼς πρέπει — κι' αὐτὲς, ἀποφασίζουν νὰ βγοῦν τὸ ἴδιο βράδυ μ' ἕναν ξένο κι' ἄγνωστο. Μιὰ οὐρανοκατέβατη φίλη κάνει ἐπίσκεψη τὴν τελευταία ὥρα. Κάπου ἐκεῖ τελειώνει ἡ πρώτη πράξη. Δὲν πρόκειται περὶ ἀπίστευτης ἀφέλειας κουτῆς παιδιάτικης ἱστορίας, ἀλλὰ περὶ θεατρικοῦ ἔργου, γνωστοῦ αὐστριακοῦ ἠθοποιοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν πρεμιέρα παρακολουθήσαμε τὴν περασμένη βδομάδα. Χαρὰ σ' ἐμᾶς, χαρὰ στὸ θεατρό μας!

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ

Ὁ ἐκ Ρώμης κ. Ζώρας σὲ ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύτηκε τώρα τελευταῖα σὲ κάποιο περιοδικὸ τῆς Ἀθήνας ὁμιλεῖ — ἀλλὰ πρὶν ἂς δοῦμε πῶς ὁμιλεῖ: «Ἀποφασίσαμε — συνέπερνα — ὑπέδειξα — προσπάθησα — ἐργάσθηκα — ἔγραψα — συμβουλεύω — προκαλῶ». Οὔτε λίγο, οὔτε πολύ, ζητάει νὰ παύσουν τὰ περιοδικὰ κι' ὅλος ὁ ἄλλος τύπος νὰ ἐνδιαφέρεται μὲ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἐπαρχίας, ἀφοῦ αὐτὸς πρωτοενδιαφέρθηκε. Κατέχει φαίνεται πιὰ ἀπράνταχτους τίτλους ἰδιοκτησίας πάνω της. Δὲν ἔχουμε καμμιὰ διάθεση ν' ἀμφισβητήσουμε μιὰ τέτοια κυριότητα. Ποτὲ δὲ μᾶς πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ ν' ἀποχτήσουμε πνευματικὰ τσιφλίκια στὴν ἐπαρχία. Ἂς μᾶς ἐπιτρέψει νὰ θεωροῦμε ἰσότιμους τοὺς λογοτέχνες της.

Ὁ κ. Ζώρας μᾶς ἔστειλε πρὶν καιρὸ ἕνα ἰδιωτικὸ γράμμα. Ἀπαντήσαμε ἀμέσως σ' αὐτὸ καὶ τοῦ ἀναγνωρίσαμε τὰ «πρωτεῖα». Ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τὸ καταπληκτικὸ σὲ περιεχόμενο καὶ σὲ τόνο ἄρθρο του—στὸ ὁποῖο διδάσκει εὐπρέπεια δίχως νὰ τὴν τηρεῖ — ἀνακαλοῦμε ὅλο τὸ εὐγενικὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς μας ἐκείνης καὶ τοῦ δηλώνουμε πὼς θὰ μᾶς βρεῖ ἀντιμέτωπους, μιὰ καὶ γίνεται πιὰ φανερὸ πὼς ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπαρχίας, ποὺ κάποτε ἀνακίνησε, δὲν ἔχει γι' αὐτὸν ἐλατήρια ἀποκλειστικῶς πνευματικά.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΜΙΑΣ ΓΕΝΕΑΣ — Ἄγγ. Τερζάκη

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ — Ἠλ. Ζιώγα

Ο ΟΥΝΑΜΟΥΝΟ ΟΠΩΣ ΤΟΝ ΕΙΔΕ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ — Ἰουλ. Φούμη

Ο ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΕΓΙΕ — Ἀντρ. Μιρσαμπέλ

ΜΙΑ ΠΙΣΤΟΛΙΑ, Διήγημα. — Α. Ποῦσκιν

ΠΟΙΗΣΗ — Μ. Γενεράλι, Ι. Πυθία, Σ. Μαφάντου

ΣΑΤΥΡΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ — Τοξότη

ΚΑΤΑΚΤΗΤΕΣ — Δ. Φωτιάδη

ΜΙΑ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ, ΔΥΟ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ — Τζέιμς Κέϊν

Η ΕΚΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ — Μ. Δούνια

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΩΔΕΙΩΝ

ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ — Θρ. Καστανάκη

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ, κριτικὸ ρεπορτάζ — W.

Η ΗΡΩΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΛΟΥΙ ΠΑΣΤΕΡ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΑΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΑΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.—Συνέντευξη μὲ τὸν κ. Γ. ΠΟΝΗΡΙΔΗ — Ν. Λουρωτοῦ

Η ΕΔΡΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ — Θ. Προδρόμου

Η ΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ — Λένας

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ; διήγημα — Χ. Νικολούδη

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ — Κλ. Παράσχου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Η ΣΤΙΓΜΗ

Ἀνακάλυψα ἕναν «ἀναγνώστη» τῆς... στήλης αὐτῆς! Φυσικὰ δὲν ἀνήκει στὸν κύκλο τῶν φίλων μου. Αὐτοὶ μόλις προλαβαίνουν νὰ διαβάζουν... τὰ δικά τους χειρόγραφα. «Ἀπὸ μικρὸ παιδὶ, μοῦ γράφει, θαύμαζα τὸν πατέρα μου. Μοῦ τὸν παρουσίαζαν σὰν ὑπόδειγμα ἀνθρώπου ποὺ κέρδισε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Τὸ γάργαρο ξετύλιγμα τῆς σταδιοδρομίας του καθὼς τ' ἄκουγα, μ' ἔκανε στὴν ἀρχὴ νὰ πιστέψω τὴ ζωὴ σὰν ἕνα καλοπροαίρετο ρολόϊ ποὺ ὁ λεπτοδείχτης του συμβόλιζε τὸν πατέρα κι' ὁ ὡροδείχτης ἐμένα. Βάδιζα στὰ χνάρια του ψαύοντας τὶς ὧρες τῆς ζωῆς, ποὺ ὁ πατέρας πρὶν ἀπὸ μένα εἶχε θεωρημένες καὶ ξεκαθαρισμένες. Μιὰ κάποια στιγμὴ ὅμως, ὁ λεπτοδείχτης σαραβαλιάστηκε. Τὸν ἀντικατάστησα. Βρέθηκα σὲ μιὰ τράπεζα. Ἐκεῖ μοῦ δώσανε ἕνα μάτσο ἔντυπα, μιὰ βούλα κι' ἕνα στουπόχαρτο. Μούπανε: «Σὲ κάθε ἔντυπο θὰ βάνεις αὐτὴ τὴ σφραγίδα. Πρόσεχε μὴν τὴ βάνεις ἀνάποδα, καὶ στούπωνε καλὰ νὰ μὴν μουτζουρώνεις». Γιὰ νὰ ξεμπλέξω, ἔβανα βοῦλες, βοῦλες, μὲ τέτοια γρηγοράδα ποὺ... ἐκτιμήθηκε ἀμέσως, καὶ μὲ... προβίβασαν. Σήμερα δὲ βάνω πιὰ βοῦλες, μὰ ὑπογραφές. Ὡστόσο ἡ ζωή μου εἶναι γιομάτη ἀπὸ παλιὲς βοῦλες καὶ νέες ὑπογραφίς. Ἀσφυξία ρουτίνας. Θὰ μοῦ πεῖτε: βγάζω λεφτὰ κι' ἔχω καὶ σπίτι. Χαρὰ ὡστόσο, δὲν ἔχω. Τώρα βλέπω καθαρὰ πὼς δὲν εἶχε κι' ὁ πατέρας μου. Οὔτε κεῖνος, οὔτε κι' ἐγὼ ζήσαμε. Νέος αὐτὸς, ἐθεράπευε ἀρρώστειες. Μεγάλος, καταστράφηκε, πέθανε. Νέος καὶ μεγάλος ἐγὼ, μόλις προφταίνω νὰ βάνω βοῦλες καὶ νὰ ὑπογράφω. Γραφεῖο—σπίτι, σπίτι—γραφεῖο, καὶ κάποτε, αὔριο ἴσως, νεκροταφεῖο. Αὐτὴ εἶν' ἡ ζωή ἡ δική μου. Ἡ «αἰσιοδοξία» ποὺ μᾶς σερβίρετε σ' ἑβδομαδιαῖες δόσεις, μοῦ εἶναι ἄχρηστη. Σπίτι, λεφτὰ, φίλους, ὅλα τάχω. Κι' ὅμως πάω νὰ σκάσω ἀπὸ ἀνία. Τί διάβολο νὰ τὴν κάνω τὴν «πορεία γιὰ τὴν κατάχτηση τῆς χαρᾶς» ἀφοῦ ὅλοι μὲ πιστεύουν χαρούμενο κι' ἐγὼ... ντρέπομαι νὰ τοὺς διαψεύσω; Νὰ πῶ πὼς δὲν θέλω καὶ δὲν ἐπιθυμῶ τίποτα; Θὰ λεγα ψέματα. Ὁμως γιατί νὰ ἐκδηλώνω ἐπιθυμίες ἀνέφικτες; Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τὸ μυστικὸ τῆς κακοδαιμονίας. Ὅλοι ζοῦμε μυστικὰ μιὰ στιγμὴ ἀνέφικτων ἐπιθυμιῶν. Κι' ἂν ὑπάρχει τρόπος γιὰ ν' ἀποχτήσει ἡ ζωὴ στὸ μέλλον ἕνα χαρούμενο νόημα, αὐτὸς, βρίσκεται ὄχι στὸ νὰ πείθουμε τοὺς ἀνθρώπους πὼς εἶν' εὐτυχισμένοι, ἀφοῦ δὲν εἶνε, ἀλλὰ στὸ νὰ τοὺς πείθουμε νὰ διαδηλώνουν μὲ θάρρος καὶ νὰ πραγματοποιοῦν τὶς ἐπιθυμίες ἐκεῖνες ποὺ θὰ τοὺς ἔκαναν τέτοιους. Ἕνα παρόμοιο «κήρυγμα», τὸ καταλαβαίνω.

Ὑπολόγισα τὸ γράμμα μου νὰ πιάνει ἀκριβῶς τὴν κολώνα τῆς «αἰσιοδοξίας» τοῦ περιοδικοῦ σας. Ἂν ἔχετε τὸ θάρρος τῆς ἀλήθειας, δημοσιεῦτε το».

Ὡστόσο, ὁ ἀλληλογράφος μου ἔπεσε ἔξω. Τὸ γράμμα του δὲν «ἔπιασε» ἀκριβῶς τὴν κολώνα. Ἀναγκάζομαι ἔτσι νὰ τὸν συμπληρώσω μὲ τὸ φινάλε ἑνοὺς παλιοῦ τραγουδιοῦ:

Τί λοιπὸν εἶν' ἡ ζωή μας;
Μιὰ στιγμὴ συνδεδεμένη
μὲ ἐλπίδας κι' ἀναμνήσεις!

Περὶ αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς «στιγμῆς» πρόκειται. Γιὰ νὰ γίνει σ' αὐτὴν «ἐφικτὴ» ἡ ἐκπλήρωση τῆς ἐπιθυμίας μας, πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουμε μὲ τὸ κουράγιο καὶ τὴν αἰσιοδοξία κείνη ποὺ, φαίνεται, νὰ μὴν ἔχει ὁ «ἀναγνώστης» μου. Ἂς φροντίσει νὰ τὴν ἀποχτήσει.

ΜΑΝ. ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΑ ΤΟΥ κ. ΖΙΩΓΑ

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά:

Λυπούμαι εἰλικρινῶς, πού ὁ κ. Ν. Παπᾶς δείχνει ὅτι ἐθίγη μὲ τὴν ἀπάντησή μου πού φιλοξένησαν τὰ «Νεοελλ. Γράμματα» τῆς 2 Ἰανουαρίου, ἐνῶ δὲν εἶχα, οὔτε ἦταν δέβαια δυνατό νὰ ἔχω, τὴν πρόθεση νὰ κατέλθω ἕως ἐνα τέτοιο σημεῖο — νὰ θίξω ἔναν ἄξιο διανοούμενο, πού τὸ μόνο του ἀμάρτημα εἶναι ἡ παράδοξη καὶ ἀπαράδεκτη ἀντίληψη πού ἔχει γιὰ τὸν κ. Καμπάνη, θεωρώντας τον ὡς «τὸν ἐνδεδειγμένο γιὰ τὸν ἐξελληνισμὸ τῆς πνευματικότητάς μας».

Ἡ πολεμική μου, ἕναν στόχο εἶχε — στρέφονταν ὄχι στὸ περιεχόμενο τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἑλλην. Πνεύματος, ὅπως τὸ καθάρισε στὸ σχετικό του ἄρθρο ὁ κ. Ν. Παπᾶς, καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχα καὶ ἔχω τὶς βασικότατες ἀντιρρήσεις μου, ἀλλὰ στὸ πρόσωπο πού δανείλαβαν τὴν ἡγεσίαν αὐτή, καὶ ποῦ, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἐκαπέτον ὁ ἐκ Τριχαλίων διανοούμενος νὰ τὰ ὁρίσει καὶ νὰ τὰ βιορίσει, καὶ ποῦ αὐτὸ δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ κ. Καμπάνη. Διεφώνησα λοιπὸν μὲ τὸν κ. Ν. Παπᾶ, κι' ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ὅπως διαφωνοῦν ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς νέας κυρίως γενεᾶς, στὸ κεφαλαιῶδες αὐτὸ σημεῖο πού ἀφορᾶ τὸ πρόσωπο τοῦ ὀδηγοῦ, γιατί πιστεύω ἀλόγητα, πως ἐνας ἀληθινὸς ἡγέτης, πρέπει μὲ δυὸ λόγια, νἆναι καλλιτέχνης κι' ἀνώτερος ἄνθρωπος — πράγμα πού δὲν συμβαίνει μὲ τὸν «ἱστορικὸ» τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

Δὲν ἔχω δέβαια, τίποτα νὰ μοιραστῶ μὲ τὸν κ. Καμπάνη, πού πιθανὸν νὰ εἶναι ἕνας καλὸς ἄνθρωπος, κ' ἕνας καλὸς ἐξδρομέας (ἐγώ, ὅχι τὸ ἀμφιθυμῶ,ἀλλὰ τὸ ἀγοῦμαι κι' αὐτό) Μπορεῖ ὅμως, τάχα νὰ σημαίνει τοῦτο, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνει ἡ σχετικὴ ἀφάρεσις, ἀφοῦ δὲν ἔχει κανένα ἀπολύτως δεσμό, οὔτε τὸν πιὸ ἀπομακρυσμένο, μὲ τὴν Τέχνη καὶ τὰ Γράμματα ; Καταχρηστικῶς μπερδεύτηκε μὲ τὴ φτωχὴ ἴως ἐπροχθὲς νεοελλ. φιλολογία, ἀκριβῶς γιατί ἔως ἐπροχθὲς ὑπῆρχε μιὰ ἀχρεκπήρισιν ἀσυδοσία καὶ μιὰ ἐγκληματικὴ ἀνοχὴ — ἄνθρωποι χωρὶς ταλέντο, χωρὶς πνοή, χωρὶς δημιουργικότητα, χωρὶς ἐνδοιασισμούς, χωρὶς προσωπικὲς ἰδέες, χωρὶς φιλοσοφικὴ κατάρτιση, νὰ ὅλουν σώνει καὶ καλά, νὰ γίνουν κήνσορες τῆς Διανόησεως !

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν ἀγανακτήσω, ὅταν ἀντάματος διάδασα τὸ ἀμαρτωλὸ ἀκεῖνο ἄρθρο τοῦ κ. Ν. Παπᾶ, ὁπότε κ' ἔγραψα ὅ,τι ἔγραψα («Καθημερινὰ» 9 Νοεμβρίου), ἀγανυζόμενος νἀποδείξω, ὅτι ἔνας πραγματικὸς πνευματικὸς ἡγέτης, πρέπει ἀπαραίτητως νὰ ἔχει, ὁ,τι κηρύσσω... δὲν ἔχει ὁ κ. Καμπάνης !

Νὰ εἶναι δηλαδή, ἕνας σωστὸς καλλιτέχνης, ἐνθουσιώδης, καλλιεργημένος, μὲ εὐρύτατους ὁρίζοντες, ἐμφανίσιμος, κλπ.. κλπ.. Ἀλλ' ὁ κ. Ν. Παπᾶς δείχνει νὰ ξαφνιάζεται ἀοῦ ἀπειλήσω νὰ κρίνω αὐστηρότατα τὴν ὅλη στείρα ἀντοτε καὶ πάντοτε καταστρεπτική προσπάθειαν τοῦ κ.Καμπάνη, γιὰ νἀπ' δίξω ὅτι δὲν ἔχει κανένα σχετικὸ ἐφόδιο, καὶ ὅτι στερεῖται κάθε φυσικῆς κυρίως, καὶ ἐπίκτητης ἰδιότητας, ἀφοῦ μοῦ ἀπαντᾶ, ὅτι «δὲν πρόκειται νἀν περὶ ὅλων αὐτῶν»! Ἀλλὰ τότε, περὶ τίνος πρόκειται;

Καταλαβαίνω ὅμως πολὺ καλὰ τὴν ψυχολογία τοῦ κ. Ν. Παπᾶ, ὅπως αὐτὴ διεπορεύθθηκε μετὰ τὴ δημοσίευση τῶν ἐπιστολῶν μου—εἶναι ἡ ψυχολογία τοῦ νικημένου, ποῦ δὲν ἐννοεῖ νὰ δηλοφήσει τὴν ἥττα του. Βέβαια, εἶναι δύσκολη ἡ θέσις τοῦ ἀνθρώπου ποῦ θρέθηκε σὲ πρεκαταλὴ ἀδιέξοδο. Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν παραδέχεται τὴν ἀτυχῆ ἐμπνευσή του ὁ ἐκ Τρικκάλων διανοούμενος, ἀλλὰ ἀντιθέτως, ἐπανέρχεται συχζίοντας ὅμως, ἔτσι κάμνοντας, τὴν ἀποψή του, εἶμαι ἀποχρεωμένος ἀντὶ ἄλλων σχολίων, νὰ παραθέσω ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ κείμενά του, γιὰ νὰ πεισθεῖ ἐπὶ τέλους, ὅτι ὅσο σκληρὸ κ' ἂν εἶναι τὸ νὰ δρεθεῖ κανεὶς μεταξὺ σφύρας καὶ ἀκμονος, εἶναι πάντως λιγότερο ἀποδυνο ἀπὸ τοῦ νὰ ἀτιμεῖται, ἐν ἐπιγνώσει μάταια! "Αλλὰ νὰ τὰ κείμενα:

«Φαίνεται ὁ ἀρχηγεῖον ἐπαρδοσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ (ὁ κ. Καμπάνης) ποῦ ἔφτιαξε νὰ ἀναμιγνήσει ἡ πνευματικὴ μας νεαλιά. Ἱστορικὸς τῆς Τέχνης μας, κριτικὸς μὲ Ἀττικὴ λιτότητα, λάτρης τῆς ἀρχαιοπρεπείας κλπ. («Καθημερινὰ» 2 Νοεμβρίου). Ὁ ἴδιος ὁ κ. Ν. Παπᾶς, γράφει ἀλλοῦ: «... δὲν ἔχω κεφαλὴ προσωπικὴ γνωμάτα μ' αὐτόν, οὔτε λόγους νὰ τ' εἰ μαι ἐνθουσιασμένος μαζί του (μὲ τὸν κ. Καμπάνη), γιατί καὶ σοῦ νέους φάντρα σκληρὸς καὶ ἀδιάφορος, καὶ ἡ κριτικήτου δὲν ἔχει κνοῆ καὶ δημιουργικότητα» (Ἐγὼ ὑπογραμίζω). Ἤ δηλαδὴ τὸν δέχεται, καὶ μὲ τὸν ἀρχεῖται. Ἄς δοῦμε ὅμως ἀμέσως πιὰ κάτω, ὅπου τὸν διορίζει καὶ τὸν...

Φτάνει! Ἀδοῦ!

Ὁ κ. Ἀριστος Κοτσάνης, δὲν θὰ χρειαζότανε νοιῶξω, μεγαλύτερη ἀποστολὴ στὴ ζωή του, ἀν γινότανε ὁ φανατικὸς ἀρχηγὸς τοῦ «ἐλληνικοῦ αὐτοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνείρου». («Καθημ.» 2 Νοεμβρ.). Καὶ ἀλλοῦ: «Τί νὰ θέλετε, αἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ δὲ κλεοφίζονται ἀπὸ μένα!» («Νεοελλ. Γράμματα», 9 Ἰανουαρίου). Καὶ μιὰ ἄλλη καὶ τελευταία, συντριπτικὴ ἀνεφφείς: «Ἐγὼ εἶμαι, πὼς θὰ ἦταν μεγάλη ἀποστολὴ τῆς ζωῆς τοῦ κ. Καμπάνη, ἂν ἠνελαμβανε τὴν πραγματοποίησή τοῦ πελώριου αὐτοῦ ὀνείρου. Καὶ τὸ εἶπα, καὶ τὸ ξαναεύχομαι. γιατί ὁ κ. Καμπάνης. καὶ τὰ ὀνείρατά του νοιῶξω, μεγαλύτερη ἀποστολὴ στὴ ζωή του, ἂ

Α. Σ. ΠΟΥΣΚΙΝ (ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑΣ ΤΟΥ)

ΜΙΑ ΠΙΣΤΟΛΙΑ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΡΟΥΣΙΚΑ ΤΟΥ Κ. Λ. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

Τὸ σύνταγμά μας ἔμενε στὸ χωριὸ Χ.... Εἶναι γνωστὸ πῶς περνᾶ τὸν καιρό του ἕνας Ρῶσσος ἀξιωματικός στὸ σύνταγμα. Στὸ μέρος ποὺ ἤμασταν, στὸ Χ... δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἕνα ἀνοικτὸ σπίτι, οὔτε μιὰ νύφη μαζευόμασταν μεταξύ μας, πότε στοὺ ἑνὸς πότε στοῦ ἄλλου, ὅπου δὲ βλέπαμε παρὰ τοὺς δικούς μας.

Ἕνας μονάχα ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ εἶναι στρατιωτικός, ἀνῆκε στὴν παρέα μας. Ἤτανε ὀχεδὸν τριαντα-πενταέτης, καὶ γί' αὐτὸ τὸν λογαριάζαμε σά γέρο. Λόγω τῆς πείρας του εἶχε κάποια πλεονεχτικὴ θέση ἀπ' ἀντί μας' ἐπὶ πλέον τὸ συνηθισμένο σκυθρωπό του ὄψος, ἡ ἀπότομη καὶ τσουχτερὴ γλῶσσα του, ἔξασκούσανε μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση πάνω στὰ νεανικά μας μυαλά. Κάποιο μυστήριο σκέπαζε τὴ μοῖρα του' ἐμοιαζε Ρῶσσος, καὶ ὅμως τὸ ὄνομά του ἤτανε ξενικό. Κάποτες ὑπῆρε τοῦσε στοὺς οὐσάρους, κ' εἶχε μαλιστα μεγάλες ἐπιτυχίες. Κανεὶς δὲν ἤξερε ποιὰ αἰτία τὸν ἔκανε νὰ παρατηθεῖ καὶ νἄρθει νὰ ἐγκαταταθεῖ σ' ἐκεῖνη τὴ χαμένη χωνιά, ὅπου ζοῦσε ζωὴ φτωχική καὶ πολυέξοδη συνάμα· πήγαινε πάντα πεζός, μὲ μιὰ μαύρη, παλιά ρεντιγκότα, κ' ὅμως τὸ τραπέζι του ἤταν καλοστρωμένο γιὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ συντάγματος. Ἀλήθεια, πῶς στὰ γεύματά του δὲν εἶχε παρὰ δυὸ ἢ τρία φαγητά, μαγειρεμένα ἀπ' ἕνα πρώην στρατιώτη, ἀλλὰ ἡ σομπάνια ἔτρεχε ποτάμι. Κανεὶς μας δὲν ἤξερε οὔτε τὴν περιουσιακή του κατάσταση, οὔτε τὰ εἰσοδήματά του, οὔτε καὶ τολμούσαμε νὰ τὸν ρωτήσουμε. Τὰ βιβλία του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτανε στρατιωτικά, καὶ μερικὰ μυθιστορήματα. Τὰ ἔδινε εὐχαρίστως καὶ ποτὲ δὲν τὰ ζητοῦσε πίσω· ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐπέστρεφε τὸ βιβλίο ποὺ δανειζόταν. Ἡ κυριώτερή του ἐνασχόληση ἤταν ἡ σκοποβολὴ μὲ τὸ πιστόλι. Οἱ τοῖχοι τοῦ δωματίου του κατατρυπημένοι ἀπὸ τὶς σφαῖρες, χαρακωμένοι σὰν κερήθρες μελισσοῦ. Μιὰ πλουσια συλλογὴ πιστολίων, ἤταν ἡ μόνη πολυτέλεια τοῦ μικροῦ του σπιτιοῦ. Ἤταν ἀφάνταστη ἡ τελειότητα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ σκοποβολή, καὶ ἂν θὰ ἐπρότεινε νὰ χτυπήσει μὲ τὴ σφαῖρα τὸ ἀχλάδι πάνω στὸ πηλίκιο, κανεὶς ἀπὸ τὸ σύνταγμά μας δὲ θὰ δίσταζε νὰ στήσει τὸ κεφάλι του. Συχνὰ ἀνοίγαμε κουβέντα γιὰ μονομαχίες. Ὁ Σύλβιος (ἔτσι θὰ τὸν ὀνομάζω) ποτὲ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴν κουβέντα μας. Στὴν ἐρώτηση ἂν ἐτυχε νὰ μονομαχήσει πολλὲς φορὲς, ἀπαντοῦσε ξερά, λέγοντας πὼς ἐμονομάχησε, ἀλλὰ δὲν ἀνοιγότανε σὲ λεπτομέρειες' καταλαβαίνες πὼς τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τοῦ ἤτανε καθόλου εὐχάριστο. Ὑποθέταμε πὼς σίγουρα κάποιο θῦμα τῆς τρομερῆς αὐτοκαυχησιᾶς, βάραινε τὴ συνείδησή του. Φυσικὰ οὔτε μποροῦσε νὰ περασει κἂν ἀπὸ τὸ νοῦ μας ὅτι πρόκειται περὶ δειλίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μόνο τὸ ἐξωτερικό τους φτάνει γιὰ νὰ σκολείσει παρόμοιες ὑποψίες. "Ενα τυχαῖο περιστατικὸ μᾶς κατέπληξε ὅλους.

Μιὰ μέρα, καμμιὰ δεκαριὰ ἀξιωματικοί, τρώγαμε στοὺ Σύλβιου. Εἰ.πιαμε κατὰ τὴ συνήθεια, δηλαδὴ μὲ τὸ παραπάνω. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἀρχίσαμε νὰ παρακαλοῦμε τὸν οἰκοδεσπότη νὰ πιάσουμε χαρτιά. Δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο, γιατὶ ποτὲ τοῦ σχεδὸν δὲν ἔπαιζε. Ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ φέρουνε τὰ χαρτιά, ἔριξε πάνω στὸ τραπέζι καμμιὰ πενηντάρια χρυσὰ δεκάρουβλα καὶ ἄρχισε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Στοιβάκαμε γύρω του καὶ τὸ παιχνίδι ἄρχισε. Ὁ Σύλβιος εἶχε τὴ συνήθεια νὰ μένει ἐντελῶς σιωπηλὸς κοθ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ παιχνιδιοῦ, ποτὲ δὲν τσακωνότανε, οὔτε ἔδινε ἐξηγήσεις. Ἐὰν ἐκεῖνος ποὺ πόντερε, τύχαινε νὰ γελαστεῖ στὸ λογαριασμό, αὐτὸς ἀμέσως ἤπλερωνε τὴ διαφορά ἢ ἔγραφε τὸ παραπάνω. Λοτὰ μᾶς ἤτανε γνωστὰ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζαμε νὰ κάνει τὸ κέφι του' στὴν πορεία μας ὅμως βρέθηκε κ' ἕνας ἀξιωματικὸς ποὺ τὸν εἶχανε μεταθέσει μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Ἐνῶ ἔπαιζε, ἀφηρημένος ἔγραφε ἕνα πόντο παραπάνω. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία, καὶ κατὰ τὴ συνήθειά του διόρθωσε τὸ λογαριασμό. Ὁ ἀξιωματικὸς νομίζοντας πὼς ἔκανε κάποιο ἀστοχημὸ ἐξηγήσεις. Ὁ Σύλβιος εἶχε νὰ ἀπαντήσει, ἐξακολούθησε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Ὁ ἀξιωματικός ἔχασε τὴν ὑπομονή του, πῆρε τὴ βούρτσα κ' ἔσβησε ἐκεῖνο ποὺ νόμισε ἄδικα γραμμένο. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία καὶ τὸ ξανάγραψε. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀναμμένος ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ παιχνίδι καὶ ἀπὸ τὰ γέλοια τῆς παρέας, ἐθεώρησε τὸν ἑαυτό του ὑπομελρὰ προσβεβλημένο, καὶ ἔξω φρενῶν, ἀρπάζοντας πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ χάλκινο κηντιλέρι τὸ τράβηξε πάνω στὸ Σύλβιο, ποὺ μόλις πρόσταρε νὰ γλυρεῖ καὶ νὰ ξεφύγει τὸ χτύπημα. Τὰ ἔργα του εἶχε κάποια πλεονεχτικὴ θέση ἀπ.ναντί μας' ἐπὶ πλέον τὸ συνηθισμένο σκυθρωπό του ὄψος, ἡ ἀπότομη καὶ τσουχτερὴ γλῶσσα του, ἔξασκούσανε μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση πάνω στα νεανικά μας μυαλά. Κάποιο μυστήριο σκέπαζε τὴ μοῖρα του' ἐμοιαζε Ρῶσσος, καὶ ὅμως τὸ ὄνομά του ἤτανε ξενικό. Κάποτες ὑπῆρε τοῦσε στοὺς οὐσάρους, κ' εἶχε μαλιστα μεγάλες ἐπιτυχίες. Κανεὶς δὲν ἤξερε ποιὰ αἰτία τὸν ἔκανε νὰ παρατηθεῖ καὶ νἄρθει νὰ ἐγκαταταθεῖ σ' ἐκεῖνη τὴ χαμένη χωνιά, ὅπου ζοῦσε ζωὴ φτωχική καὶ πολυέξοδη συνάμα· πήγαινε πάντα πεζός, μὲ μιὰ μαύρη, παλιά ρεντιγκότα, κ' ὅμως τὸ τραπέζι του ἤταν καλοστρωμένο γιὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ συντάγματος. Ἀλήθεια, πῶς στὰ γεύματά του δὲν εἶχε παρὰ δυὸ ἢ τρία φαγητά, μαγειρεμένα ἀπ' ἕνα πρώην στρατιώτη, ἀλλὰ ἡ σομπάνια ἔτρεχε ποτάμι. Κανεὶς μας δὲν ἤξερε οὔτε τὴν περιουσιακή του κατάσταση, οὔτε τὰ εἰσοδήματά του, οὔτε καὶ τολμούσαμε νὰ τὸν ρωτήσουμε. Τὰ βιβλία του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτανε στρατιωτικά, καὶ μερικὰ μυθιστορήματα. Τὰ ἔδινε εὐχαρίστως καὶ ποτὲ δὲν τὰ ζητοῦσε πίσω· ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐπέστρεφε τὸ βιβλίο ποὺ δανειζόταν. Ἡ κυριώτερή του ἐνασχόληση ἤταν ἡ σκοποβολὴ μὲ τὸ πιστόλι. Οἱ τοῖχοι τοῦ δωματίου του κατατρυπημένοι ἀπὸ τὶς σφαῖρες, χαρακωμένοι σὰν κερήθρες μελισσοῦ. Μιὰ πλουσια συλλογὴ πιστολίων, ἤταν ἡ μόνη πολυτέλεια τοῦ μικροῦ του σπιτιοῦ. Ἤταν ἀφάνταστη ἡ τελειότητα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ σκοποβολή, καὶ ἂν θὰ ἐπρότεινε νὰ χτυπήσει μὲ τὴ σφαῖρα τὸ ἀχλάδι πάνω στὸ πηλίκιο, κανεὶς ἀπὸ τὸ σύνταγμά μας δὲ θὰ δίσταζε νὰ στήσει τὸ κεφάλι του. Συχνὰ ἀνοίγαμε κουβέντα γιὰ μονομαχίες. Ὁ Σύλβιος (ἔτσι θὰ τὸν ὀνομάζω) ποτὲ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴν κουβέντα μας. Στὴν ἐρώτηση ἂν ετυχε νὰ μονομαχήσει πολλὲς φορὲς, ἀπαντοῦσε ξερά, λέγοντας πὼς ἐμονομάχησε, ἀλλὰ δὲν ἀνοιγότανε σὲ λεπτομέρειες' καταλαβαίνες πὼς τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τοῦ ἤτανε καθόλου εὐχάριστο. Ὑποθέταμε πὼς σίγουρα κάποιο θῦμα τῆς τρομερῆς αὐτοκαυχησιᾶς, βάραινε τὴ συνείδησή του. Φυσικὰ οὔτε μποροῦσε νὰ περασει κἂν ἀπὸ τὸ νοῦ μας ὅτι πρόκειται περὶ δειλίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μόνο τὸ ἐξωτερικό τους φτάνει γιὰ νὰ σκολείσει παρόμοιες ὑποψίες. "Ενα τυχαῖο περιστατικὸ μᾶς κατέπληξε ὅλους.

Μιὰ μέρα, καμμιὰ δεκαριὰ ἀξιωματικοί, τρώγαμε στοὺ Σύλβιου. Εἰ.πιαμε κατὰ τὴ συνήθεια, δηλαδὴ μὲ τὸ παραπάνω. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἀρχίσαμε νὰ παρακαλοῦμε τὸν οἰκοδεσπότη νὰ πιάσουμε χαρτιά. Δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο, γιατὶ ποτὲ τοῦ σχεδὸν δὲν ἔπαιζε. Ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ φέρουνε τὰ χαρτιά, ἔριξε πάνω στὸ τραπέζι καμμιὰ πενηντάρια χρυσὰ δεκάρουβλα καὶ ἄρχισε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Στοιβάκαμε γύρω του καὶ τὸ παιχνίδι ἄρχισε. Ὁ Σύλβιος εἶχε τὴ συνήθεια νὰ μένει ἐντελῶς σιωπηλὸς κοθ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ παιχνιδιοῦ, ποτὲ δὲν τσακωνότανε, οὔτε ἔδινε ἐξηγήσεις. Ἐὰν ἐκεῖνος ποὺ πόντερε, τύχαινε νὰ γελαστεῖ στὸ λογαριασμό, αὐτὸς ἀμέσως ἤπλερωνε τὴ διαφορά ἢ ἔγραφε τὸ παραπάνω. Λοτὰ μᾶς ἤτανε γνωστὰ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζαμε νὰ κάνει τὸ κέφι του' στὴν πορεία μας ὅμως βρέθηκε κ' ἕνας ἀξιωματικὸς ποὺ τὸν εἶχανε μεταθέσει μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Ἐνῶ ἔπαιζε, ἀφηρημένος ἔγραφε ἕνα πόντο παραπάνω. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία, καὶ κατὰ τὴ συνήθειά του διόρθωσε τὸ λογαριασμό. Ὁ ἀξιωματικὸς νομίζοντας πὼς ἔκανε κάποιο ἀστοχημὸ ἐξηγήσεις. Ὁ Σύλβιος εἶχε νὰ ἀπαντήσει, ἐξακολούθησε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔχασε τὴν ὑπομονή του, πῆρε τὴ βούρτσα κ' ἔσβησε ἐκεῖνο ποὺ νόμισε ἄδικα γραμμένο. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία καὶ τὸ ξανάγραψε. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀναμμένος ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ παιχνίδι καὶ ἀπὸ τὰ γέλοια τῆς παρέας, ἐθεώρησε τὸν ἑαυτό του ὑπομελρὰ προσβεβλημένο, καὶ ἔξω φρενῶν, ἀρπάζοντας πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ χάλκινο κηντιλέρι τὸ τράβηξε πάνω στὸ Σύλβιο, ποὺ μόλις πρόσταρε νὰ γλυρεῖ καὶ νὰ ξεφύγει τὸ χτύπημα. Τὰ ἔργα του εἶχε κάποια πλεονεχτικὴ θέση ἀπ.ναντί μας' ἐπὶ πλέον τὸ συνηθισμένο σκυθρωπό του ὄψος, ἡ ἀπότομη καὶ τσουχτερὴ γλῶσσα του, ἔξασκούσανε μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση πάνω στα νεανικά μας μυαλά. Κάποιο μυστήριο σκέπαζε τὴ μοῖρα του' ἐμοιαζε Ρῶσσος, καὶ ὅμως τὸ ὄνομά του ἤτανε ξενικό. Κάποτες ὑπῆρε τοῦσε στοὺς οὐσάρους, κ' εἶχε μαλιστα μεγάλες ἐπιτυχίες. Κανεὶς δὲν ἤξερε ποιὰ αἰτία τὸν ἔκανε νὰ παρατηθεῖ καὶ νἄρθει νὰ ἐγκαταταθεῖ σ' ἐκεῖνη τὴ χαμένη χωνιά, ὅπου ζοῦσε ζωὴ φτωχική καὶ πολυέξοδη συνάμα· πήγαινε πάντα πεζός, μὲ μιὰ μαύρη, παλιά ρεντιγκότα, κ' ὅμως τὸ τραπέζι του ἤταν καλοστρωμένο γιὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ συντάγματος. Ἀλήθεια, πῶς στὰ γεύματά του δὲν εἶχε παρὰ δυὸ ἢ τρία φαγητά, μαγειρεμένα ἀπ' ἕνα πρώην στρατιώτη, ἀλλὰ ἡ σομπάνια ἔτρεχε ποτάμι. Κανεὶς μας δὲν ἤξερε οὔτε τὴν περιουσιακή του κατάσταση, οὔτε τὰ εἰσοδήματά του, οὔτε καὶ τολμούσαμε νὰ τὸν ρωτήσουμε. Τὰ βιβλία του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτανε στρατιωτικά, καὶ μερικὰ μυθιστορήματα. Τὰ ἔδινε εὐχαρίστως καὶ ποτὲ δὲν τὰ ζητοῦσε πίσω· ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐπέστρεφε τὸ βιβλίο ποὺ δανειζόταν. Ἡ κυριώτερή του ἐνασχόληση ἤταν ἡ σκοποβολὴ μὲ τὸ πιστόλι. Οἱ τοῖχοι τοῦ δωματίου του κατατρυπημένοι ἀπὸ τὶς σφαῖρες, χαρακωμένοι σὰν κερήθρες μελισσοῦ. Μιὰ πλουσια συλλογὴ πιστολίων, ἤταν ἡ μόνη πολυτέλεια τοῦ μικροῦ του σπιτιοῦ. Ἤταν ἀφάνταστη ἡ τελειότητα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ σκοποβολή, καὶ ἂν θὰ ἐπρότεινε νὰ χτυπήσει μὲ τὴ σφαῖρα τὸ ἀχλάδι πάνω στὸ πηλίκιο, κανεὶς ἀπὸ τὸ σύνταγμά μας δὲ θὰ δίσταζε νὰ στήσει τὸ κεφάλι του. Συχνὰ ἀνοίγαμε κουβέντα γιὰ μονομαχίες. Ὁ Σύλβιος (ἔτσι θὰ τὸν ὀνομάζω) ποτὲ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴν κουβέντα μας. Στὴν ἐρώτηση ἂν ετυχε νὰ μονομαχήσει πολλὲς φορὲς, ἀπαντοῦσε ξερά, λέγοντας πὼς ἐμονομάχησε, ἀλλὰ δὲν ἀνοιγότανε σὲ λεπτομέρειες' καταλαβαίνες πὼς τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τοῦ ἤτανε καθόλου εὐχάριστο. Ὑποθέταμε πὼς σίγουρα κάποιο θῦμα τῆς τρομερῆς αὐτοκαυχησιᾶς, βάραινε τὴ συνείδησή του. Φυσικὰ οὔτε μποροῦσε νὰ περασει κἂν ἀπὸ τὸ νοῦ μας ὅτι πρόκειται περὶ δειλίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μόνο τὸ ἐξωτερικό τους φτάνει γιὰ νὰ σκολείσει παρόμοιες ὑποψίες. "Ενα τυχαῖο περιστατικὸ μᾶς κατέπληξε ὅλους.

Μιὰ μέρα, καμμιὰ δεκαριὰ ἀξιωματικοί, τρώγαμε στοὺ Σύλβιου. Εἰ.πιαμε κατὰ τὴ συνήθεια, δηλαδὴ μὲ τὸ παραπάνω. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἀρχίσαμε νὰ παρακαλοῦμε τὸν οἰκοδεσπότη νὰ πιάσουμε χαρτιά. Δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο, γιατὶ ποτὲ τοῦ σχεδὸν δὲν ἔπαιζε. Ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ φέρουνε τὰ χαρτιά, ἔριξε πάνω στὸ τραπέζι καμμιὰ πενηντάρια χρυσὰ δεκάρουβλα καὶ ἄρχισε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Στοιβάκαμε γύρω του καὶ τὸ παιχνίδι ἄρχισε. Ὁ Σύλβιος εἶχε τὴ συνήθεια νὰ μένει ἐντελῶς σιωπηλὸς κοθ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ παιχνιδιοῦ, ποτὲ δὲν τσακωνότανε, οὔτε ἔδινε ἐξηγήσεις. Ἐὰν ἐκεῖνος ποὺ πόντερε, τύχαινε νὰ γελαστεῖ στὸ λογαριασμό, αὐτὸς ἀμέσως ἤπλερωνε τὴ διαφορά ἢ ἔγραφε τὸ παραπάνω. Λοτὰ μᾶς ἤτανε γνωστὰ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζαμε νὰ κάνει τὸ κέφι του' στὴν πορεία μας ὅμως βρέθηκε κ' ἕνας ἀξιωματικὸς ποὺ τὸν εἶχανε μεταθέσει μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Ἐνῶ ἔπαιζε, ἀφηρημένος ἔγραφε ἕνα πόντο παραπάνω. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία, καὶ κατὰ τὴ συνήθειά του διόρθωσε τὸ λογαριασμό. Ὁ ἀξιωματικὸς νομίζοντας πὼς ἔκανε κάποιο ἀστοχημὸ ἐξηγήσεις. Ὁ Σύλβιος εἶχε νὰ ἀπαντήσει, ἐξακολούθησε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔχασε τὴν ὑπομονή του, πῆρε τὴ βούρτσα κ' ἔσβησε ἐκεῖνο ποὺ νόμισε ἄδικα γραμμένο. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία καὶ τὸ ξανάγραψε. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀναμμένος ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ παιχνίδι καὶ ἀπὸ τὰ γέλοια τῆς παρέας, ἐθεώρησε τὸν ἑαυτό του ὑπομελρὰ προσβεβλημένο, καὶ ἔξω φρενῶν, ἀρπάζοντας πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ χάλκινο κηντιλέρι τὸ τράβηξε πάνω στὸ Σύλβιο, ποὺ μόλις πρόσταρε νὰ γλυρεῖ καὶ νὰ ξεφύγει τὸ χτύπημα. Τὰ ἔργα του εἶχε κάποια πλεονεχτικὴ θέση ἀπ.ναντί μας' ἐπὶ πλέον τὸ συνηθισμένο σκυθρωπό του ὄψος, ἡ ἀπότομη καὶ τσουχτερὴ γλῶσσα του, ἔξασκούσανε μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση πάνω στὰ νεανικά μας μυαλά. Κάποιο μυστήριο σκέπαζε τὴ μοῖρα του' ἐμοιαζε Ρῶσσος, καὶ ὅμως τὸ ὄνομά του ἤτανε ξενικό. Κάποτες ὑπῆρε τοῦσε στοὺς οὐσάρους, κ' εἶχε μαλιστα μεγάλες ἐπιτυχίες. Κανεὶς δὲν ἤξερε ποιὰ αἰτία τὸν ἔκανε νὰ παρατηθεῖ καὶ νἄρθει νὰ ἐγκαταταθεῖ σ' ἐκεῖνη τὴ χαμένη χωνιά, ὅπου ζοῦσε ζωὴ φτωχική καὶ πολυέξοδη συνάμα· πήγαινε πάντα πεζός, μὲ μιὰ μαύρη, παλιά ρεντιγκότα, κ' ὅμως τὸ τραπέζι του ἤταν καλοστρωμένο γιὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ συντάγματος. Ἀλήθεια, πῶς στὰ γεύματά του δὲν εἶχε παρὰ δυὸ ἢ τρία φαγητά, μαγειρεμένα ἀπ' ἕνα πρώην στρατιώτη, ἀλλὰ ἡ σομπάνια ἔτρεχε ποτάμι. Κανεὶς μας δὲν ἤξερε οὔτε τὴν περιουσιακή του κατάσταση, οὔτε τὰ εἰσοδήματά του, οὔτε καὶ τολμούσαμε νὰ τὸν ρωτήσουμε. Τὰ βιβλία του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτανε στρατιωτικά, καὶ μερικὰ μυθιστορήματα. Τὰ ἔδινε εὐχαρίστως καὶ ποτὲ δὲν τὰ ζητοῦσε πίσω· ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐπέστρεφε τὸ βιβλίο ποὺ δανειζόταν. Ἡ κυριώτερή του ἐνασχόληση ἤταν ἡ σκοποβολὴ μὲ τὸ πιστόλι. Οἱ τοῖχοι τοῦ δωματίου του κατατρυπημένοι ἀπὸ τὶς σφαῖρες, χαρακωμένοι σὰν κερήθρες μελισσοῦ. Μιὰ πλουσια συλλογὴ πιστολίων, ἤταν ἡ μόνη πολυτέλεια τοῦ μικροῦ του σπιτιοῦ. Ἤταν ἀφάνταστη ἡ τελειότητα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ σκοποβολή, καὶ ἂν θὰ ἐπρότεινε νὰ χτυπήσει μὲ τὴ σφαῖρα τὸ ἀχλάδι πάνω στὸ πηλίκιο, κανεὶς ἀπὸ τὸ σύνταγμά μας δὲ θὰ δίσταζε νὰ στήσει τὸ κεφάλι του. Συχνὰ ἀνοίγαμε κουβέντα γιὰ μονομαχίες. Ὁ Σύλβιος (ἔτσι θὰ τὸν ὀνομάζω) ποτὲ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴν κουβέντα μας. Στὴν ἐρώτηση ἂν ετυχε νὰ μονομαχήσει πολλὲς φορὲς, ἀπαντοῦσε ξερά, λέγοντας πὼς ἐμονομάχησε, ἀλλὰ δὲν ἀνοιγότανε σὲ λεπτομέρειες' καταλαβαίνες πὼς τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τοῦ ἤτανε καθόλου εὐχάριστο. Ὑποθέταμε πὼς σίγουρα κάποιο θῦμα τῆς τρομερῆς αὐτοκαυχησιᾶς, βάραινε τὴ συνείδησή του. Φυσικὰ οὔτε μποροῦσε νὰ περασει κἂν ἀπὸ τὸ νοῦ μας ὅτι πρόκειται περὶ δειλίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μόνο τὸ ἐξωτερικό τους φτάνει γιὰ νὰ σκολείσει παρόμοιες ὑποψίες. "Ενα τυχαῖο περιστατικὸ μᾶς κατέπληξε ὅλους.

Μιὰ μέρα, καμμιὰ δεκαριὰ ἀξιωματικοί, τρώγαμε στοὺ Σύλβιου. Εἰ.πιαμε κατὰ τὴ συνήθεια, δηλαδὴ μὲ τὸ παραπάνω. Μετὰ τὸ φαγητὸ ἀρχίσαμε νὰ παρακαλοῦμε τὸν οἰκοδεσπότη νὰ πιάσουμε χαρτιά. Δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο, γιατὶ ποτὲ τοῦ σχεδὸν δὲν ἔπαιζε. Ἐπὶ τέλους διέταξε νὰ φέρουνε τὰ χαρτιά, ἔριξε πάνω στὸ τραπέζι καμμιὰ πενηντάρια χρυσὰ δεκάρουβλα καὶ ἄρχισε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Στοιβάκαμε γύρω του καὶ τὸ παιχνίδι ἄρχισε. Ὁ Σύλβιος εἶχε τὴ συνήθεια νὰ μένει ἐντελῶς σιωπηλὸς κοθ' ὅλο τὸ διάστημα τοῦ παιχνιδιοῦ, ποτὲ δὲν τσακωνότανε, οὔτε ἔδινε ἐξηγήσεις. Ἐὰν ἐκεῖνος ποὺ πόντερε, τύχαινε νὰ γελαστεῖ στὸ λογαριασμό, αὐτὸς ἀμέσως ἤπλερωνε τὴ διαφορά ἢ ἔγραφε τὸ παραπάνω. Λοτὰ μᾶς ἤτανε γνωστὰ καὶ δὲν τὸν ἐμποδίζαμε νὰ κάνει τὸ κέφι του' στὴν πορεία μας ὅμως βρέθηκε κ' ἕνας ἀξιωματικὸς ποὺ τὸν εἶχανε μεταθέσει μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Ἐνῶ ἔπαιζε, ἀφηρημένος ἔγραφε ἕνα πόντο παραπάνω. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία, καὶ κατὰ τὴ συνήθειά του διόρθωσε τὸ λογαριασμό. Ὁ ἀξιωματικὸς νομίζοντας πὼς ἔκανε κάποιο ἀστοχημὸ ἐξηγήσεις. Ὁ Σύλβιος εἶχε νὰ ἀπαντήσει, ἐξακολούθησε νὰ μοιράζει τὰ χαρτιά. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔχασε τὴν ὑπομονή του, πῆρε τὴ βούρτσα κ' ἔσβησε ἐκεῖνο ποὺ νόμισε ἄδικα γραμμένο. Ὁ Σύλβιος πῆρε τὴν κιμωλία καὶ τὸ ξανάγραψε. Ὁ ἀξιωματικὸς ἀναμμένος ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ παιχνίδι καὶ ἀπὸ τὰ γέλοια τῆς παρέας, ἐθεώρησε τὸν ἑαυτό του ὑπομελρὰ προσβεβλημένο, καὶ ἔξω φρενῶν, ἀρπάζοντας πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ χάλκινο κηντιλέρι τὸ τράβηξε πάνω στὸ Σύλβιο, ποὺ μόλις πρόσταρε νὰ γλυρεῖ καὶ νὰ ξεφύγει τὸ χτύπημα. Τὰ ἔργα του εἶχε κάποια πλεονεχτικὴ θέση ἀπ.ναντί μας' ἐπὶ πλέον τὸ συνηθισμένο σκυθρωπό του ὄψος, ἡ ἀπότομη καὶ τσουχτερὴ γλῶσσα του, ἔξασκούσανε μιὰ δυνατὴ ἐπίδραση πάνω στὰ νεανικά μας μυαλά. Κάποιο μυστήριο σκέπαζε τὴ μοῖρα του' ἐμοιαζε Ρῶσσος, καὶ ὅμως τὸ ὄνομά του ἤτανε ξενικό. Κάποτες ὑπῆρε τοῦσε στοὺς οὐσάρους, κ' εἶχε μαλιστα μεγάλες ἐπιτυχίες. Κανεὶς δὲν ἤξερε ποιὰ αἰτία τὸν ἔκανε νὰ παρατηθεῖ καὶ νἄρθει νὰ ἐγκαταταθεῖ σ' ἐκεῖνη τὴ χαμένη χωνιά, ὅπου ζοῦσε ζωὴ φτωχική καὶ πολυέξοδη συνάμα· πήγαινε πάντα πεζός, μὲ μιὰ μαύρη, παλιά ρεντιγκότα, κ' ὅμως τὸ τραπέζι του ἤταν καλοστρωμένο γιὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ συντάγματος. Ἀλήθεια, πῶς στὰ γεύματά του δὲν εἶχε παρὰ δυὸ ἢ τρία φαγητά, μαγειρεμένα ἀπ' ἕνα πρώην στρατιώτη, ἀλλὰ ἡ σομπάνια ἔτρεχε ποτάμι. Κανεὶς μας δὲν ἤξερε οὔτε τὴν περιουσιακή του κατάσταση, οὔτε τὰ εἰσοδήματά του, οὔτε καὶ τολμούσαμε νὰ τὸν ρωτήσουμε. Τὰ βιβλία του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτανε στρατιωτικά, καὶ μερικὰ μυθιστορήματα. Τὰ ἔδινε εὐχαρίστως καὶ ποτὲ δὲν τὰ ζητοῦσε πίσω· ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποτὲ δὲν ἐπέστρεφε τὸ βιβλίο ποὺ δανειζόταν. Ἡ κυριώτερή του ἐνασχόληση ἤταν ἡ σκοποβολὴ μὲ τὸ πιστόλι. Οἱ τοῖχοι τοῦ δωματίου του κατατρυπημένοι ἀπὸ τὶς σφαῖρες, χαρακωμένοι σὰν κερήθρες μελισσοῦ. Μιὰ πλουσια συλλογὴ πιστολίων, ἤταν ἡ μόνη πολυτέλεια τοῦ μικροῦ του σπιτιοῦ. Ἤταν ἀφάνταστη ἡ τελειότητα ποὺ εἶχε φθάσει στὴ σκοποβολή, καὶ ἂν θὰ ἐπρότεινε νὰ χτυπήσει μὲ τὴ σφαῖρα τὸ ἀχλάδι πάνω στὸ πηλίκιο, κανεὶς ἀπὸ τὸ σύνταγμά μας δὲ θὰ δίσταζε νὰ στήσει τὸ κεφάλι του. Συχνὰ ἀνοίγαμε κουβέντα γιὰ μονομαχίες. Ὁ Σύλβιος (ἔτσι θὰ τὸν ὀνομάζω) ποτὲ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴν κουβέντα μας. Στὴν ἐρώτηση ἂν ετυχε νὰ μονομαχήσει πολλὲς φορὲς, ἀπαντοῦσε ξερά, λέγοντας πὼς ἐμονομάχησε, ἀλλὰ δὲν ἀνοιγότανε σὲ λεπτομέρειες' καταλαβαίνες πὼς τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τοῦ ἤτανε καθόλου εὐχάριστο. Ὑποθέταμε πὼς σίγουρα κάποιο θῦμα τῆς τρομερῆς αὐτοκαυχησιᾶς, βάραινε τὴ συνείδησή του. Φυσικὰ οὔτε μποροῦσε νὰ περασει κἂν ἀπὸ τὸ νοῦ μας ὅτι πρόκειται περὶ δειλίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ μόνο τὸ ἐξωτερικό τους φτάνει γιὰ νὰ σκολείσει παρόμοιες ὑποψίες. "Ενα τυχαῖο περιστατικὸ μᾶς κατέπληξε ὅλους.

Μιὰ

ΚΑΤΑΚΤΗΤΕΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΩΤΙΑΔΗ

ΝΕΧΕΙΑ: Ἀπό τὸ προηγούμενο φύλλο.

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

(Ἔξω πρὶν—ἐγτὸς ἀπὸ τὸν ΚΑΛΛΙΠΙΔΗ)

ΟΜΜΙΟΣ: Τί εἶπε, Δομίτιε;

ΟΜΜΙΤΙΟΣ: Φαίνεται δὲν τοῦ κα-

ΜΜΙΟΣ: Ἴσαμε νὰ φτάξει στὸν ἀλλοῦ, τί θὰ κάνει, θὰ τοῦ καλόφει. Ἀ στενοχωρέσει τὸ μυαλό του νὰ δρεῖ τός του ἐπιχειρήματα, γιὰ νὰ τὸν πεῖ ἐπὶ πὼς ἡ ἀποστολή του εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία! Ἐσύ, πές μου, εἶσαι τόρα ὐχαριστημένος;

ΔΟΜΙΤΙΟΣ: Εἶμαι! Γιατί ἐιένα μὲ νοιάζουν τὰ χρήματα. Μοῦ τάδωσε ὅλα σὲ χρυσάφι! Δὲν εἶναι δέβαια δικά μου, μὰ συγήθισα νάχουμε πολλά. Νὰ τὰ μετρῶ, νὰ τὰ ξαναμετρῶ, νὰ τὰ χαδεύω. Ἄμα τὸ δλέπω ἀδειο τὸ ταμεῖο μου, μὲ πιάνει ἄλλο πράμμα, ἀρωσταίνω!

(Φτάνουν ὁ Ποστούμιος κι' ὁ Ἀτήιος μαζί μὲ τὴν Θαργηλία, τὴ Λέκαινα, τὸν Τιμόδημο, τὴν Πρεξιόθη, τὶς αὐλητρίδες, τὶς κιθαρίστριες, τὶς ὀρχηστρίδες καὶ τὶς δούλες).

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

(Οἱ πρὶν — ΠΟΣΤΟΥΜΙΟΣ — ΑΤΗΙΟΣ — ΘΑΡΓΗΛΙΑ — ΛΕΑΙΝΑ — ΤΙΜΟΔΗΜΟΣ — ΠΡΑΞΙΘΟΗ — ΑΥΛΗΤΡΙΔΕΣ — ΚΙΘΑΡΙΣΤΡΙΕΣ ΟΡΧΗΣΤΡΙΔΕΣ — ΔΟΥΛΕΣ).

ΟΜΜΙΟΣ: Ἀ, φτάξατε! Ἐλάτε! Ἀτήιε καὶ Ποστούμιε, ἐσεῖς κοντά μου, Δεξιὰ ὁ ἕνας, ἀριστερὰ ὁ ἄλλος. (Στὴ Θαργηλία καὶ στοὺς ἄλλους): Τί κοιθθάκατε, ποχράτε. Νὰ παραταχθεῖτε ἐκεῖ στὸ βάθος. (Ἀφοῦ παρταχθοῦν στὸ βάθος δεξιά): Τώρα δίχως νὰ χασομερῶ, σᾶς λέω τὴν εὐχάριστη εἴδηση: ἀποφασίσαμε νὰ σᾶς χαρίσουμε τὴ ζωή σας.

ΠΡΑΞΙΘΟΗ: Μᾶς τάκανε. Καλὰ τί δύναμη ποὺ ἔχει ὁ λόγος ἐτούτου (δείχνει τὸν Ἀτήιο) τοῦ γεραμιασμένου! Κ' ἐμένα ποὺ δὲν τὸν ἔπιανε καθόλου τὸ μάτι μου. Πῶς λαθεύεται κανείς!

ΑΤΗΙΟΣ: Ὅσο πῶς ἔχει δύναμη ὁ λόγος μου τόσες σωστά. Μὰ γιὰ τὸ γεραμιασμένος κάτι λάθος κάνεις, τὰ μάτια σου δὲ θὰ δλέπουν καλά. Μόμμιε, πῶς τὴ δρίσκεις τὴ Θαργηλία; Εἶναι ἐκείνη ἡ πρώτη ἐξέτα. Ἐγὼ λέω πὼς τὴν παραδγαίνει σ' ὅλα τὴ Μυρίνα.

ΜΟΜΜΙΟΣ: Τὴ Μυρίνα εἶσαι νὰ μὴν τὴν μελετᾶς πιά!

(Μπαίνουν ὁ Φούλβιος, ὁ Ἄπιος, ὁ Κώνσας κ' ἕνας ἀκόμα ἀξιωματικός. Ὁ Φούλβιος προχωρεῖ πρὸς τὸν Μόμμιο).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

(Οἱ πρὶν — ΦΟΥΛΒΙΟΣ—ΚΩΝΣΤΑΣ — ΑΠΙΟΣ—ΕΝΑΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ).

ΦΟΥΛΒΙΟΣ: Ὕπατε, σύμφωνα μὲ τὴ διαταγή σου τὸ στράτευμα γύρισε στὸ χαράκωμα.

ΜΟΜΜΙΟΣ: Καλά.

ΦΟΥΛΒΙΟΣ: Ἔφερα καὶ μαζί μου ὅσους ἀξιωματικοὺς μοῦ ἔτυχαν στὸ δρόμο.

ΜΟΜΜΙΟΣ (στὴ Θαργηλία καὶ στοὺς ἄλλους): Νὰ μαζευτεῖτε ὅλοι μαζὶ πρὸς τὰ ἐκεῖ. Πτυνώσατε! (Ἐτοὺς ἀξιωματικοὺς): Ἐσεῖς μὲ τὸν Δομίτιο νὰ πᾶτε νὰ λάδετε τόρα τὸ δεξιό τους. Ἐμπρός, μάρς! Χίλιαρχε Φούλβιε, ἐπὶ κεφαλῆς! Νὰ σταθεῖτε τόρα ὅλοι σας προσοχή.

ΘΑΡΓΗΛΙΑ: Μᾶς φέρνεται σὰ νὰ μαστε κ' ἐμεῖς στρατιῶτες!

ΜΟΜΜΙΟΣ (πάει πρὸς τὸ χάρισμα ἀριστερὰ καὶ τραβώντας τὸ παρακάπτασμα): Ἔθγρα, ματρόνα!

ΘΑΡΓΗΛΙΑ: Πῶς τὴν εἶπε;

ΛΕΑΙΝΑ: Μ-τερώνα. Ποιὰ νάναι αὐτή;

ΘΑΡΓΗΛΙΑ: Μὰ καμμιὰ μεγάλη Ρωμαία.

ΠΡΑΞΙΘΟΗ: Νὰ δοῦμε τί φορᾶ; Περιέργεια ποὺ σοῦ τὴν ἔχω! (Βγαίνει ἡ Μυρίνα. Τὴν ὑποδέχουναι φωνὲς ἐκπλήκτες καὶ χαρούμενες).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Οἱ πρὶν — ΜΥΡΙΝΑ)

ΦΩΝΕΣ: 'Η Μυρίνα!... Καλὲ ἡ Μυρίνα!... Ἡ Μυρίνα μας!...

ΜΟΜΜΙΟΣ: Ἀ, φτάξατε! Ἐλάτε! Ἀτήιε καὶ Ποστούμιε, ἐσεῖς κοντά μου. Δεξιὰ ὁ ἕνας, ἀριστερὰ ὁ ἄλλος. (Στὴ Θαργηλία καὶ στοὺς ἄλλους): Τί κοιθθάκατε, ποχράτε. Νὰ παραταχθεῖτε ἐκεῖ στὸ βάθος. (Ἀφοῦ παρταχθοῦν στὸ βάθος δεξιά): Τώρα δίχως νὰ χασομερῶ, σᾶς λέω τὴν εὐχάριστη εἴδηση: ἀποφασίσαμε νὰ σᾶς χαρίσουμε τὴ ζωή σας.

ΠΡΑΞΙΘΟΗ: Μᾶς τάκανε. Καλὲ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΕΚΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ

DOBROWEN : Ο ΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ Κ. Μ. ΔΟΥΝΙΑ

Ἡ δεύτερη ἐμφάνιση τοῦ Issay Dobrowen συμπληρόνει τὴν εἰκόνα τῆς προσωπικότητάς του: ἕνας μεγάλος μαέστρος, κυρίαρχος τῆς φόρμας, τοῦ ρυθμοῦ καὶ τοῦ χρώματος, κατακτητὴς ὀρχήστρας καὶ ἀκροατηρίου. Ὡστόσο ἕνα σίγουρο συναίσθημα ἀνεκπλήρωτης προσδοκίας μᾶς κυριαρχεῖ. Δὲν πηγάζει ἀπὸ μιὰ ὁρισμένη «ἀτέλεια» τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως. Εἶναι μᾶλλον ἡ συνισταμένη ἑνὸς συμπλέγματος ἐντυπώσεων, αἰσθητικῶν ἀντιλήψεων, αὐθόρμητων ἀντιδράσεων, ποὺ γεννιοῦνται μέσα μας ἀντικρίζοντας τὴν ὁρισμένη κοσμοθεωρία ποὺ ἀντιπροσωπεύει ὁ Dobrowen σὰν τύπος μουσικοῦ.

Καὶ δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι ποὺ ἔζησαν αὐτὴ τὴ σύγκρουση. Ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν γνήσιων φίλων τῆς μουσικῆς, ποὺ δὲν παραδίδονται μόνο συναισθηματικὰ στὸν

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ ΝΤΟΜΠΡΟΒΕΝ

κόσμο τῶν ἤχων, ἀλλὰ παρακολουθοῦν πνευματικὰ, δημιουργικὰ μιὰ ἠ τεχνικὴ διάρθρωση, κομμένη ὅπως συναυλία, καὶ ζητοῦν πίσω ἀπὸ τὴν φαινομενολογικὴ ἔκφραση τοῦ ἔργου τὴν βαθύτερη ἰδέα καὶ τὸ σύμβολο. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ποὺ ἀντιδρᾶ φυσικὰ σὲ μιὰ ὁρισμένη ἀντίθετη λογικὴ ἐκπλήττεται. Κι' ἐξηγούμεθα. Ὁ μεγάλος πόλεμος, ποὺ τόσα βαθιὰ ἔχει ἀφήσει στὸ πέρασμά του, ἄλλαξε ἀσυνείδητα καὶ τὸ κοινωνικὸ πλαίσιο τῶν συναυλιῶν. Ἀπὸ τότε ἄρχισε τὸ λυκόφως τῶν ἀριστοκ̃ρατ̃ων. Ἀπὸ τότε παρατηρεῖται μιὰ θεμελιώδης στροφὴ τοῦ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὸ ἄτομο τὸ καλλιτέχνη ποὺ τὸ ἔργο αὐτὸ «κοῦ' ἑαυτό. Ἡ μετατόπιση τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητας ἀπὸ τὰ πρόσωπα στὰ πράγματα, εἶχε μιὰ λογικὴ καὶ βαρυσήμαντη συνέπεια: τὴν γενικὴ ἀπαίτηση ἀπὸ τὸ πρόγραμμα νὰ παρουσιάζει ἔργα μὲ οὐσία, ἠθος καὶ ἐνότητα, μὲ λίγα λόγια ἔργα μεγάλης τέχνης. Κι' ἔτσι στὸ ἔργο μέσα—σὲ περίπτωση ἰδεώδη—συναντιῶνται ἀδελφωμένοι τόσο ὁ καλλιτέχνης ὅσο καὶ ὁ ἀκροατὴς, ὁ καθεὶς μὲ τὸ δικό του τρόπο, σὲ μιὰ ἀναδημιουργικὴ προσπάθεια. Αὐτὸς ὁ σεβασμὸς, ἡ φροντίδα, ἡ ἄβολη στάση πρὸς τὰ μνημεῖα τοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι δείγματα πραγματικῆς κουλτούρας, ἡ ἀγνότερη προσφορὰ τῆς ἐποχῆς μας στὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων.

Βλέποντας τὸν Issay Dobrowen σὰν ἐκπρόσωπο ἑνὸς ὁρισμένου καλλιτεχνικοῦ τύπου ἀπὸ μιὰ ἠτεοια προοπτικὴ, δὲν ἐκφράζομε αὐθαίρετη προσωπικὴ γνώμη ὅταν ἰσχυριζόμεθα ὅτι ἀνήκει πνευματικὰ σὲ μιὰ μεταρωμαντικὴ ἰδεάδης πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ προετοιμασία τοῦ ἀκροατῆ, ποὺ καλεῖται νὰ δεχθεῖ ἔπειτ' ἀπὸ τέτοιο πανηγύρι τὴν μεταφυσικὴ τοῦ Μπάχ.

Ἐπακολουθεῖ ἡ ἐκτέλεση τοῦ κοντέρτου σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Dobrowen, ποὺ ἔχουμε ἀποκομίσει ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐρμηνεῖες του: ἀμφίγνα γόργα ἐκπολιτίζεται. Κι' ξεξηγούμεθα. Ὁ μεγάλος πόλεμος, ποὺ τόσα βαθιὰ ἴχνη ἄφησε στὸ πέρασμά του, ἄλλαξε ἀσυνείδητα καὶ τὸ κοινωνικὸ πλαίσιο τῶν συναυλιῶν. Ἀπὸ τότε ἄρχισε τὸ λυκόφως τῶν ἀριστοκ̃ρατ̃ων. Ἀπὸ τότε παρατηρεῖται μιὰ θεμελιώδης στροφὴ τοῦ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὸ ἄτομο τὸ καλλιτέχνη ποὺ τὸ ἔργο αὐτὸ «κοῦ' ἑαυτό. Ἡ μετατόπιση τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητας ἀπὸ τὰ πρόσωπα στὰ πράγματα, εἶχε μιὰ λογικὴ καὶ βαρυσήμαντη συνέπεια: τὴν γενικὴ ἀπαίτηση ἀπὸ τὸ πρόγραμμα νὰ παρουσιάζει ἔργα μὲ οὐσία, ἤθος καὶ ἐνότητα, μὲ λίγα λόγια ἔργα μεγάλης τέχνης. Κι' ἔτσι στὸ ἔργο μέσα—σὲ περίπτωση ἰδεώδη—συναντιῶνται ἀδελφωμένοι τόσο ὁ καλλιτέχνης ὅσο καὶ ὁ ἀκροατὴς, ὁ καθεὶς μὲ τὸ δικό του τρόπο, σὲ μιὰ ἀναδημιουργικὴ προσπάθεια. Αὐτὸς ὁ σεβασμὸς, ἡ φροντίδα, ἡ ἄβολη στάση πρὸς τὰ μνημεῖα τοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι δείγματα πραγματικῆς κουλτούρας, ἡ ἀγνότερη προσφορὰ τῆς ἐποχῆς μας στὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων.

Βλέποντας τὸν Issay Dobrowen σὰν ἐκπρόσωπο ἑνὸς ὁρισμένου καλλιτεχνικοῦ τύπου ἀπὸ μιὰ ἠτεοια προοπτικὴ, δὲν ἐκφράζομε αὐθαίρετη προσωπικὴ γνώμη ὅταν ἰσχυριζόμεθα ὅτι ἀνήκει πνευματικὰ σὲ μιὰ μεταρωμαντικὴ ἰδεάδης πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ προετοιμασία τοῦ ἀκροατῆ, ποὺ καλεῖται νὰ δεχθεῖ ἔπειτ' ἀπὸ τέτοιο πανηγύρι τὴν μεταφυσικὴ τοῦ Μπάχ.

Ἐπακολουθεῖ ἡ ἐκτέλεση τοῦ κοντέρτου σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Dobrowen, ποὺ ἔχουμε ἀποκομίσει ἀπὸ τὶς ἄλλες ἐρμηνεῖες του: ἀμφίγνα γόργα ἐκπολιτίζεται. Κι' ἐξηγούμεθα. Ὁ μεγάλος πόλεμος, ποὺ τόσα βαθιὰ ἴχνη ἄφησε στὸ πέρασμά του, ἄλλαξε ἀσυνείδητα καὶ τὸ κοινωνικὸ πλαίσιο τῶν συναυλιῶν. Ἀπὸ τότε ἄρχισε τὸ λυκόφως τῶν ἀριστοκ̃ρατ̃ων. Ἀπὸ τότε παρατηρεῖται μιὰ θεμελιώδης στροφὴ τοῦ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τὸ ἄτομο τὸ καλλιτέχνη ποὺ τὸ ἔργο αὐτὸ «κοῦ' ἑαυτό. Ἡ μετατόπιση τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητας ἀπὸ τὰ πρόσωπα στὰ πράγματα, εἶχε μιὰ λογικὴ καὶ βαρυσήμαντη συνέπεια: τὴν γενικὴ ἀπαίτηση ἀπὸ τὸ πρόγραμμα νὰ παρουσιάζει ἔργα μὲ οὐσία, ἤθος καὶ ἐνότητα, μὲ λίγα λόγια ἔργα μεγάλης τέχνης. Κι' ἔτσι στὸ ἔργο μέσα—σὲ περίπτωση ἰδεώδη—συναντιῶνται ἀδελφωμένοι τόσο ὁ καλλιτέχνης ὅσο καὶ ὁ ἀκροατὴς, ὁ καθεὶς μὲ τὸ δικό του τρόπο, σὲ μιὰ ἀναδημιουργικὴ προσπάθεια. Αὐτὸς ὁ σεβασμὸς, ἡ φροντίδα, ἡ ἄβολη στάση πρὸς τὰ μνημεῖα τοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι δείγματα πραγματικῆς κουλτούρας, ἡ ἀγνότερη προσφορὰ τῆς ἐποχῆς μας στὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων.

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΩΔΕΙΩΝ ΜΑΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ ΜΕ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

Ὥρα δουλειᾶς στὸ Ἐθνικὸ Ὠδεῖο. Ἕνας κόσμος ἀπὸ χαρούμενα κοριτσίστικα πρόσωπα, ποὺ ἀνεβοκατεβαίνει, τηγανιονέρχεται, γελᾶ, σιγοκουβεντιάζει, μακιγιάρεται, ἀνοιγοκλείνει τσάντες καὶφυλλομερτᾶ βιβλία μένοτες ποὺ στὸ ξώφυλλό τους φιγουράρουν ἐπιδιηγιτικὰ οἱ στάμπες τοῦ «Πέτερς» μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Μότσαρτ, τοῦ Μπάχ. Κάπου κάπου μιὰ πόρ' ἀνοίγει. Μιὰ κοπέλλα θγαίνει πατώντας στὰ νύχια. Ἕνας κατακλισμὸς ἀπὸ νότες πάνω ἢ τὸ ἀπροβάτιστο σκαρφάλωμα μιᾶς φωνῆς σὲ λαρύγγι, δεσπζίουν γιὰ μιὰ στιγμὴ, κ' ὕστερα, μὲ τὸ κλείσιμο τῆς πόρτας, ἰσοπεδώνονται, μέσα στὴν παράβεση κι' ἀνακατωμένη βοὴ τῆς διδασκαλίας. Ὑπόκρουση ποὺ θυμίζει ἕνα εἶδος θορύβου μηχανῶν ἐργοστασίου σὲ πλήρη δράση. Ἀλλοῦ φτιάνουν, ἀς ποῦμε, κονσέρβες. Ἐδῶ καλλιτέχνες. Μὲ τὴν ἰαλὴν ἔννοια φυσικά.

Προχωρῶ καὶ χαιτπῶ μιὰν ἀπ' αὐτὲς τὶς πόρτες. Βρίσκομαι στὴν τάξη τῆς κ. Κούλας Παπαδιαμαντοπούλου. Ἕνας κύκλος ἀπὸ μαθήτριες κάθουνται γύρω τῆς περιμένοντας σειρά. Δυὸ ἐξυπνα καὶ διαπερστικὰ μάτια πίσω ἀπὸ ἕνα ζειγάρι γυαλιά, καφφώνουνται ἀπάνω μου. Ἡ διδασκαλία σταματᾶ καὶ τὰ δάχτυλα μιᾶς κοπέλλας κόβουν στὴ μέση τὸ φραζάρισμα τοῦ μοτίβου μιᾶς ἐτύντ τοῦ Σοπέν. Νοιώθω τὴ βαρβαρότητα τῆς ἐπέμβασής μου. Ὡστόσο τὰ διαπερστικὰ μάτια τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου δὲν δείχνον μονάχα περιέργεια μὰ καὶ καλωσόνη. Ἔχω ἀμέσως τὴν ἐντύπωση ὅτι βρίσκομαι μπροστὰ σ' ἕναν φωτισμένον ἄνθρωπο γιομάτον ἀπὸ πνευματικὲς ἀνησυχίες, ἀλλὰ καὶ μετριοφροσύνη :

— Δουλεύω περίπου τριάντα χρόνια, μοῦ λέγει, στὸ ἐπάγγελμα τοῦ παιδαγωγοῦ τοῦ πιάνου. Ὀ.τι μπορῶ νὰ δώσω μὲ τὶς μικρὲς δυνάμεις μου γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὸ χαλὸ τῆς μουσικῆς στὸν τόπο μας, τὸ δίδω μ' ὅλη μου τὴν ψυχή. Βαγαριστοφ μου εἶναι ἡ ἀναγνώριση τῆς ἐργάρις μου ἀπὸ τὸ κοινὸ καὶ ἡ συγκινητικὴ ἀγάπη ὅλων ἐκείνων τῶν μαθητῶν ποὺ ἐπέρασαν ἀπὸ τὰ γέρια μου. Νοιώθω τὸν ἑαυτό μου ἐξαιρετικὰ ἰκανοποιημένο ὅταν τοὺς βλέπω νὰ διαπρέπουν. Ὑπερηφανεύομαι, ἂν μοῦ τὸ ἐπιτρέπετε, ποὺ ὑπῆρξα κάποτε δασκάλα τῆς Μαρίκας Παπαϊωάννου, ὅπο καὶ γιατὶ ἕνας ἄλλος μαθητής μου μὲ... ἐπρόδοσε κ' ἔγινε συνθέτης.

— Εἴστε εὐχαριστημένη, ἂς ποῦμε, ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ περιβάλλει τὴ δουλειὰ τοῦ μουσικοῦ παιδαγωγοῦ στὴν Ἑλλάδα;

— Νὰ σᾶς πῶ. Κατὰ τὴ γνώμη μου, στὸν τόπο μας κάθε ἐπωφὴ μας εἶναστε ἀκόμα ἀπροσανατολιστοῦ ἀπὸ βαθύτερο νόημα τῆς τέχνης. Γιὰ λογαριασμό μου, θὰ μοῦ ἦταν ἀρκετὰ δύσκολο νὰ καθορίσω τί ἀκριβῶς ἐπιζητῶ. Τὰ φῶτα πάνω στὴ μουσικὴ διαπαιδαγώγηση μᾶς ἤρθαν ἀπ' ἔξω. Ὄργανα μουσικά, ὅπως τὸ βιολὶ καὶ τὸ πιάνο, εἶναι προϊόντα ἑνὸς ξένου πολιτισμοῦ. Ζένο εἶναι ἀκόμα γιὰ μᾶς καὶ τὸ μεγάλτερο μέρος τῆς μουσικῆς φιλολογίας, ποὺ παίζουμε καὶ ποὺ διδάσκουμε νὰ παίζουν οἱ μαθητές μας πάνω σ' αὐτὰ τὰ ὄργανα. Ξένες ἀκόμα εἶναι καὶ οἱ μέθοδες τῆς διδασκαλίας. Τίποτε ἄλλο δὲν μᾶς συνδέει μαζί της, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐμφυτη συγγένεια, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἀληθινοῦ ὡραίου ποὺ ὑπάρχει μέσα σὲ κάθε ἄνθρωπο, πάνω ἀπὸ σύνορα. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο τῆς ἀγάπης, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ἐργάζομαι ὅσο μπορῶ πιὸ εὐσυνείδητα, ὅπως κι' ὅλοι ἀσφαλῶς οἱ συνάδελφοί μου.

— Τὸ κοινὸ πῶς τὸ βρίσκετε;

— Τὸ κοινὸ! Τί διαφέρει τὸ κοινὸ ἀπὸ μᾶς; Μέσα στοὺς ἰδιους νόμους ποὺ σᾶς ἐξέθεσα, νομίζω πὼς κινεῖται κι' αὐτὸ καὶ σκέφτεται. Εἶναι γεγονὸς πὼς ἕνα-μεγάλο μέρος ἀπ' αὐτὸ τὸ κοινό, πηγαίνει στὶς συναυλίες μονάχα γιὰ νὰ μιλήσει... ξένες γλῶσσες καὶ γιὰ νὰ ἀνταλλάξει ἕνα ρανταεοῦ γιὰ μαρίτζ, μποτίχι ἢ νεομπὸ κοτσουπελιό. Ὅμως, αὐτὸ τὸ κοινὸ δὲν εἶναι νομίζω ἐκεῖνο ποὺ θὰ πεῖξει τὸν κύριο ρόλο στὴν ἀνάπτυξη τοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ μας: Οἱ ἀνῖκες τάξεις. Αὐτὲς πρέπει νὰ πλησιάσουμε καὶ νὰ διαπαιδαγωγήσουμε.

— Περιμένετε ἀπὸ αὐτὲς οἱ τάξεις μποροῦν νὰ διαπαιδαγωγηθοῦν μὲ Βάγνερ καὶ Μπετόβεν;

— Φυσικά, ὄχι μονάχα μὲ αὐτούς. Πιστεύω πὼς τὸ πλησίασμα πρέπει νὰ γίνει μὲ σχετικὲς παραγωφήσεις πρὸς τὸ ἐμφυτο μουσικὸ γοῦστο του. Ἕνα γοῦστο ποὺ ἐνῷ δὲν ἔχει διαμορφωθεῖ σύμφωνα πρὸς τὰ ὑποδείγματα τῆς κλασσικῆς μουσικῆς παράδοσης τῆς Δύσεως, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ, διαφυλάττει ἐντός του τὶς ζωντανὲς ἐκεῖνες καὶ ἀγνὲς μουσικὲς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἐκφωφηθοῦμε. Αὐτὸ τὸ κοινὸ νομίζω πὼς πρέπει νὰ τὸ πλησιάσουμε μὲ τὴ δημιουργία τῆς ἑλληνικῆς ἐκείνης μουσικῆς, ποὺ ἐνῷ θὰ εἶναι μιὰ μουσικὴ συγχρονισμένη σὲ τεχνοτροπία, θὰ διαφέρει ἀπὸ τὴ δεσποινὶς Σταματέλου ποὺ παίρνει ἐφέτος τὸ δίπλωμά της. Ἄλλες πάλι σπουδάζουν γιὰ ν' ἀποχτήσουν βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα.

— Εἶναι σοβαρὸ βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα τοῦ παιδαγωγοῦ πιανίστ;

— Αὐτὴ τὴ στιγμή, μᾶλλον ἀξιολύπητο. Ὑπάρχουν τόσοι πολλοί. Ὑπάρχουν βέβαια καὶ ἐξαίρετοι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς. Ὅμως πιστεύω πὼς ἡ ἵδρυση ἑνὸς Κρατικοῦ Ὠδείου θὰ ξεκαθαρίζε τὰ πράγματα, ὅπως καὶ θὰ συνεπόδισε μιὰ σειρὰ σοβαρότατες καὶ ἐνιαία παιδαγωγικὴ κατεύθυνση, ἀποκαθιστώντας συγχρόνως τὸ δάσκαλο ἐπαγγελματικὰ στὴν ἀξιοπρεπῆ θέση ποὺ τοῦ ταιριάζει. Σκεφτῆτε πὼς γεφνᾶμε ὅλοι οιγὰ σιγὰ, ἀπάνω στὴ διδασκαλία μας χωρὶς τὴν ἐξασφάλιση ἀπὸ ἕνα ἀτύχημα ἢ ἐπιτέλους ἀπὸ τὰ γεφματά μας.

Οἱ μαθήτριες τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου χαιμοελοῦν. Μὲ παρουσιάζει σὲ μερικές. Γνωρίζω ἔτσι τὶς δεσποινίδες Χατζηδημητρίου, Πρέκα καὶ Φωτιάδη. Μαθαίνω τότε πὼς δὲν εἶναι μαθήτριες, ἀλλὰ διπλωμασοίγες. Γνωρίζω ἐπόμενα τὶς δεσποινίδες Χανίδου, Γιαννοπούλου, Σιδηροπούλου. Ἀνταλλάσσομε μαζί τους μερικὲς λέξεις. Σοβαρές, λιγόλογες, γεμάτες σεβασμὸ γιὰ τὴ δασκάλα τους καὶ συγκινητικὴ ἀγάπη γιὰ τὴν τέχνη ποὺ σπουδάζουν.

Φεύγω καὶ πίσω μου συνεχίζεται ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Σοπέν, ἀπὸ κεῖ ποὺ σταμάτησε.

♣

Στὴν αἴθουσα τῆς κ. Πανᾶ μὲ ὑποδέχεται ἕνας ἐαμὸς χαιτισμένων μαθητριῶν, ποὺ φλιαφοῦν περιμένοντας τὴ δασκάλα τους. Ἐπακολουθῶ ἀπὸ τὴν ἀπουσία τοῦ... γάτου γιὰ νὰ πάρω ἕνα εἶδος συνέντευξης ἀπὸ τὰ... ποντίκια :

— Γιατί σπουδάζετε μαρμαγιή, δεσποινίς; ρωτῶ στὴν τύχη μιὰ κοπέλλα.

— Γιατί μ' ἀρέσει, μοῦ ἀπαντᾶ, καὶ γιατί βρίσκω πὼς εἶναι τὸ μόνο ἐπάγγελμα ποὺ θὰ μποροῦσα νὰ ἐξασκήσω σὲ μιὰ δύσκολη στιγμή, μὲ ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον.

Ἡ δεσποινὶς Ἀθανασίδη, ἔτσι λένε τὴ συνομιλήριά μου, μιλᾶ μὲ ἀπλότητα καὶ σιγουριά. Ἡ «αἴσι» της εἶναι γιὰ τὸν Σοπέν. Τὸ ἴδιο καὶ τὴ δ. Παπαγεωργίου. Χαριτωμένες κουβέντες, ἀπὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τους ἔχουν τὴ νεανικὴν ἀνησυχία, τὴ διάθεση γιὰ δράση, γιὰ μάθηση, μὲ δυὸ λόγια: τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς ποὺ λάμπει στὰ ζωηρὰ καὶ ἐκφραστικὰ μάτια τους, κι' ὅταν ἄκουα λένε πὼς τὴ ἐποχὴ μας εἶναι... ρομαντικιά.

Ἡ δεσποινὶς Πανᾶ μπαίνει κείνη τὴ στιγμὴ. Αὐστηρὴ καὶ λιγόλογη, ποὺ ἐκφανίζεται σὰν ἕνα ταμπεραμέντο μὲ ἰδιαίτερα ὀντατὴ προσωπικότητα. Οἱ ἰδέες της στὰ περισσότερα σημεῖα συμφωνοῦν μὲ τὶς ἰδέες τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου. Ἡ ἐξαιρετικὴ σταδιοδρομία τῆς σὰν σολίστ, σὰν καθηγήτρια, ἀλλὰ καὶ σὰν Ἑλληνίδα ποὺ ἐνδιαφέρεται ζωτικὰ γιὰ τὸν πολιτισμὸ τοῦ ἔθνους της, τῆς ἐπιτρέπουν νάχει μιὰ γνώμη σοβαρὴ ἀπάνω στὰ μουσικὰ μας πράγματα:

— Δουλεύουμε χρόνια τώρα μὲ ὅλη μας τὴν καρδιὰ γιὰ νὰ δώσουμε στὸν τόπο μας καλλιτέχνες ὅσο μποροῦμε πιὸ ἄρτιους σὲ τεχνική, ἀλλὰ καὶ πνευματικὰ ὥριμους. Ἡ εὐθύνη μας εἶναι μεγάλη, γιατί καὶ ὅταν ἀκόμα δὲν δημιουργοῦμε καλλιτέχνες (ἀφοῦ τὸ ταλέντο δὲν δημιουργεῖται, ἀλλὰ καλλιεργεῖται) εἰμεθα ἐμεῖς ποὺ τροφοδοτοῦμε τὴν κοινωνία μας μὲ τὰ ἄτομα ἐκείνα ποὺ σιγὰ-σιγὰ συγκροτοῦν καὶ φορμάρουν τὸ γούστο τοῦ μουσικοῦ μας κοινοῦ.

— Μέχρι τῆς στιγμῆς μένετε ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὸ μουσικὸ μας κοινό;

— Δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ αὐτό, χωρὶς νὰ θέλω μ' αὐτὸ καὶ νὰ οἰξω τὶς εὐθύνες ἐπάνω του. Αὐτὲς τὶς εὐθύνες δὲν μπορῶ ὅμως ἀκόμα νὰ τὶς οἰξω καὶ στοὺς συναδέλφους μου ποὺ ἀσχολοῦνται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ μὲ τὴν τεχνικὴ καὶ πνευματικὴ μόρφωση τῶν χιλιάδων μαθητῶν ποὺ καταλλήλοῦν τὰ ὠδεῖα μας. Κύριο ρόλο γιὰ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴν καλλιέργεια τοῦ κοινοῦ παίζουν οἱ συμφωνικὲς συναυλίες. Αὐτὲς πρέπει νὰ πληθύνουν. Νὰ φτηνήνουν καὶ κυρίως νὰ ἐξελληνιστοῦν καὶ νὰ ἐλληνικευτοῦν σὲ προγραμματικὸ περιεχόμενο. Τότε θὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἀρχίζουμε νὰ βαθίζουμε πρὸς τὸν πολιτισμό.

N.

Ὁ κ. Σ. ΒΑΛΤΕΤΣΙΩΤΗΣ μὲ μαθήτριες τῆς Μαλοφωματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Ὠδείου.

Θέατρο

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ

ΠΑΡΙΣΙ, Γενάρης 1937.

Εἶναι μιὰ μεγάλη ἐοχαρίστηση ποὺ σὲ γιομίζει καὶ τὸ νοιώθεις πὼς θὰ μείνει μέσα σου νὰ σὲ παρηγορᾶει, νὰ σὲ παραστέκει στὰ δίσεχτα χρόνια, εἶναι ἕνας ὁλάξαφνος ἐνθουσιασμὸς ποὺ γίνεται γιὰ χάρη σου πολύκλαδη πίστη, ἄμα ἀντικρύζεις καὶ τὴ ζεῖς τὴ χαρὰ ἑνὸς μεγάλου λαοῦ ποὺ γιορτάζει. Κι' ἀλήθεια τοὺς εἶδε τοὺς Γάλλους νὰ γιορτάζουν φέτος ὅπου ποτὲς τὰ Χριστούγεννα καὶ τὴν Πρωτοχρονιὰ τους. Εἶχε περάσει πολὺς καιρὸς δίχως καμμιὰ εὐθυμία... Χωρὶς τὴν ἐλάχιστη ἀτμοσφαιρὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ θέση ποὺ τοῦ ταιριάζει. Σκεφτῆτε πὼς γεφνᾶμε ὅλοι οιγὰ σιγὰ, ἀπάνω στὴ διδασκαλία μας χωρὶς τὴν ἐξασφάλιση ἀπὸ ἕνα ἀτύχημα ἢ ἐπιτέλους ἀπὸ τὰ γεφματά μας.

Οἱ μαθήτριες τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου χαιμοελοῦν. Μὲ παρουσιάζει σὲ μερικές. Γνωρίζω ἔτσι τὶς δεσποινίδες Χατζηδημητρίου, Πρέκα καὶ Φωτιάδη. Μαθαίνω τότε πὼς δὲν εἶναι μαθήτριες, ἀλλὰ διπλωμασοίγες. Γνωρίζω ἐπόμενα τὶς δεσποινίδες Χανίδου, Γιαννοπούλου, Σιδηροπούλου. Ἀνταλλάσσομε μαζί τους μερικὲς λέξεις. Σοβαρές, λιγόλογες, γεμάτες σεβασμὸ γιὰ τὴ δασκάλα τους καὶ συγκινητικὴ ἀγάπη γιὰ τὴν τέχνη ποὺ σπουδάζουν.

Φεύγω καὶ πίσω μου συνεχίζεται ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Σοπέν, ἀπὸ κεῖ ποὺ σταμάτησε.

♣

Στὴν αἴθουσα τῆς κ. Πανᾶ μὲ ὑποδέχεται ἕνας ἐαμὸς χαιτισμένων μαθητριῶν, ποὺ φλιαφοῦν περιμένοντας τὴ δασκάλα τους. Ἐπακολουθῶ ἀπὸ τὴν ἀπουσία τοῦ... γάτου γιὰ νὰ πάρω ἕνα εἶδος συνέντευξης ἀπὸ τὰ... ποντίκια :

— Γιατί σπουδάζετε μαρμαγιή, δεσποινίς; ρωτῶ στὴν τύχη μιὰ κοπέλλα.

— Γιατί μ' ἀρέσει, μοῦ ἀπαντᾶ, καὶ γιατί βρίσκω πὼς εἶναι τὸ μόνο ἐπάγγελμα ποὺ θὰ μποροῦσα νὰ ἐξασκήσω σὲ μιὰ δύσκολη στιγμή, μὲ ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον.

Ἡ δεσποινὶς Ἀθανασίδη, ἔτσι λένε τὴ συνομιλήριά μου, μιλᾶ μὲ ἀπλότητα καὶ σιγουριά. Ἡ «αἴσι» της εἶναι γιὰ τὸν Σοπέν. Τὸ ἴδιο καὶ τὴ δ. Παπαγεωργίου. Χαριτωμένες κουβέντες, ἀπὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τους ἔχουν τὴ νεανικὴν ἀνησυχία, τὴ διάθεση γιὰ δράση, γιὰ μάθηση, μὲ δυὸ λόγια: τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς ποὺ λάμπει στὰ ζωηρὰ καὶ ἐκφραστικὰ μάτια τους, κι' ὅταν ἄκουα λένε πὼς τὴ ἐποχὴ μας εἶναι... ρομαντικιά.

Ἡ δεσποινὶς Πανᾶ μπαίνει κείνη τὴ στιγμὴ. Αὐστηρὴ καὶ λιγόλογη, ποὺ ἐκφανίζεται σὰν ἕνα ταμπεραμέντο μὲ ἰδιαίτερα ὀντατὴ προσωπικότητα. Οἱ ἰδέες της στὰ περισσότερα σημεῖα συμφωνοῦν μὲ τὶς ἰδέες τῆς κ. Παπαδιαμαντοπούλου. Ἡ ἐξαιρετικὴ σταδιοδρομία τῆς σὰν σολίστ, σὰν καθηγήτρια, ἀλλὰ καὶ σὰν Ἑλληνίδα ποὺ ἐνδιαφέρεται ζωτικὰ γιὰ τὸν πολιτισμὸ τοῦ ἔθνους της, τῆς ἐπιτρέπουν νάχει μιὰ γνώμη σοβαρὴ ἀπάνω στὰ μουσικὰ μας πράγματα:

— Δουλεύουμε χρόνια τώρα μὲ ὅλη μας τὴν καρδιὰ γιὰ νὰ δώσουμε στὸν τόπο μας καλλιτέχνες ὅσο μποροῦμε πιὸ ἄρτιους σὲ τεχνική, ἀλλὰ καὶ πνευματικὰ ὥριμους. Ἡ εὐθύνη μας εἶναι μεγάλη, γιατί καὶ ὅταν ἀκόμα δὲν δημιουργοῦμε καλλιτέχνες (ἀφοῦ τὸ ταλέντο δὲν δημιουργεῖται, ἀλλὰ καλλιεργεῖται) εἰμεθα ἐμεῖς ποὺ τροφοδοτοῦμε τὴν κοινωνία μας μὲ τὰ ἄτομα ἐκείνα ποὺ σιγὰ-σιγὰ συγκροτοῦν καὶ φορμάρουν τὸ γούστο τοῦ μουσικοῦ μας κοινοῦ.

— Μέχρι τῆς στιγμῆς μένετε ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὸ μουσικὸ μας κοινό;

— Δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ αὐτό, χωρὶς νὰ θέλω μ' αὐτὸ καὶ νὰ οἰξω τὶς εὐθύνες ἐπάνω του. Αὐτὲς τὶς εὐθύνες δὲν μπορῶ ὅμως ἀκόμα νὰ τὶς οἰξω καὶ στοὺς συναδέλφους μου ποὺ ἀσχολοῦνται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ μὲ τὴν τεχνικὴ καὶ πνευματικὴ μόρφωση τῶν χιλιάδων μαθητῶν ποὺ καταλλήλοῦν τὰ ὠδεῖα μας. Κύριο ρόλο γιὰ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴν καλλιέργεια τοῦ κοινοῦ παίζουν οἱ συμφωνικὲς συναυλίες. Αὐτὲς πρέπει νὰ πληθύνουν. Νὰ φτηνήνουν καὶ κυρίως νὰ ἐξελληνιστοῦν καὶ νὰ ἐλληνικευτοῦν σὲ προγραμματικὸ περιεχόμενο. Τότε θὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἀρχίζουμε νὰ βαθίζουμε πρὸς τὸν πολιτισμό.

N.

Μιὰ γελοιογραφία τῆς ΖΑΝ ΛΟΡΥ (στὸ ρόλο τῆς γριᾶς Μπέρ).

Ὁ συγγραφέας τοῦ «Ἕνας ἄντρας σὰν τοὺς ἄλλους» ΑΡΜΑΝ ΣΑΛΑΚΡΟΥ.

νουνται σὲ μιὰ σκοταδερὴ γκαλαρία ἐπεσημοῦ. "Ἐνα κατρακύλισμα πρὸς τὴ μικρότητα καὶ τὴν ἄρνηση, ὅπου δὲν ὑπάρχει τέλος, οὔτε καὶ κανένα φῶς. Βάσταξε ἐφτὰ χρόνια μὲ τὴν ἀρνηση, ὅπου δὲν ὑπάρχει τέλος, οὔτε καὶ κανένα φῶς. Βάσταξε ἐφτὰ χρόνια μὲ τὴν ἀρνηση, ὅπου δὲν ὑπάρχει τέλος, οὔτε καὶ κανένα φῶς. Βάσταξε ἐφτὰ χρόνια

Η ΠΑΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

Η ΗΡΩΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΛΟΥΙ ΠΑΣΤΕΡ

Ο Παστέρ ἀναμφιβήτητα κατέχει ἀνάμεσα στό Πάνθεον τῶν μεγάλων διανοιῶν πού παρήγαγε ἡ κόσμος μας, μιά ἀπό τίς πιό ξεχωριστές θέσεις. Σπάνιοι συναντοῦμε μιά πιό γόνιμη ζωή. Τήν ἀφέρωσε ἄλοκληρη στήν πανεμπειρία τῆς ἐπιστήμης. Τήν ἀφέρωσε καί νίκησε. Ἀτέκμητα, μέ τήν ἀλλοιπή πίστη του καί τή θυσία του γιά τό ἔργο του, ἔνα παράδειγμα, κι' ἕνα σύμβολο. Ἐκατομμύρια ἀνθρωποι τρουτάνε τή ζωή τους σ' αὐτόν. Ἔβαλε τά θεμέλια κι' ἔχτισε ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τό οἰκοδόμημα, πού σηκῶθηκε σήμερα ἡ ἱαρική ἐπιστήμη στήν πάλη της πρός τό θάνατο. Τίς ἔδωσε τά μέσα καί τή δυνατότητα νά κατακυριέψει. ἐχτός ἀπό τή λύσσα, τή δυθρεμίτιδα, τόν τέτανο, τήν πανάλη, τόν στρεπτόκοκκο καί τοὺς ἄλλους μισητοὺς κ' ἀνθρωπινοὺς κορμοὺ. Πόσα ἀσκρα, πόσοι πόνοι...

Στάσηκε ἔνας σπουγτής μέ τήν πιό ξεχωριστή σημασία τής λέξης. Δέν ὁ-πῆρξε ἕνας ἔμπορος ἐπιστημονικοὺς νοὺς. Τίς ἀνακαλύψεις του τίς διοικοδόμησε καί τίς ὀρχαστοποίθηκε. Ἐκεῖ πού πρίν ἀπ' αὐτόν κανείς δέν κολμοῦσε νά δεῖ, αὐτός εἶδε. Ρίχτηκε στό ἄγνωστο, μέ τήν πίστη πού εἶναι τό χαρακτηριστικό τῶν πολύ μεγάλων. Οἱ ἐπιστημονικές μεριότητες τῆς ἐποχῆς του ἦσαν ἐπιφορεμένο νά τόν μισήσουν, νά τόν λοιδωρήσουν καί νά ζητήσουν νά τόν πατεινάσουν. Εἶχε τήν τύχη ὅλων τῶν μεγάλων φώτων, πού ἔρχονταὶ νά ταράξουν πολύτιμες δοξασίες καί περιοθήσεις. Τόν ἔχραστε κτήρισαν ἀπατεῶνα. Ἔμεινε ἀτάραχος στίς περιοθήσεις του. Οὔτε γιά μιά στιγμή δέν τίς ἀρνήθηκε, δέν ὀπισοχώρησε, δέ δειλιάσε.

Σέκαστε ἀπόλυτα ἀνώτερος ἀπό ὅλους, πού ἡ ἱστορία τούς χαρακτήρισε μεγάλους καί πού ἐγκάρφεψε τά πλήθη μέ τή λάμψη ἀμιβόλων θριαμβων. Ἡ ἀνθρωπότητα μαρτύρησε γι' αὐτούς. Ἐνῷ ὁ Παστέρ εἶναι ἕνας ἀπό τούς σωτῆρες της. Δέν ἐπεζήτησε τήν προσκύνη κι' ἐπαστρὴ δόξα τόν ἐρήμαγον ἐ-πευσημῶν. Κέρδισε τήν ἀσκασσία μέ τή θυσία τόν πιό εὐγενικό ἀγώνα. Εἶναι τέλος μιά ἀληθινή ἡρωϊκή μορφή, καί σάν τέτοια τόν τιμοῦν τά «Νεοελλ. Γράμματα», ἱστορόντας τή ζωή του!.

Εἶναι Ὀγτόβρης τοῦ 1831. Σ' ἕνα χωριό τῆς Ἀνατολικῆς Γαλλίας, ἕνα ἀνθρώπινο μπουλόρι στέκεται μπροστά στήν πόρτα κάποιου σιδηρουργείου. Σέφνου ἕνα ἀγόρι ἴσαμε ἑννιά χρονῶν ξεχωρίζει ἀπό ἀνάμεσα, τρέχει καί φεύγει σάν δαιμονισμένο. Πάνω ἀπό τόν ψίθυρο τοῦ πανιοδδήμου πλήθους, τό παιδί εἶχε ἀκούσει τό τσουρουφλίσμα τῆς σάρκας πού κάιεται καί λιώνει κάτω ἀπό τό καυτερό ἀγγίγμα τοῦ κόκκινου σίδερου. Ἕνα ἀγριο οὐρλιαχτό, σάν τή φωνή τοῦ ζῶου πού σφάζεται, ἀντηχεῖ ἀπαίσια, ὡς τά πέρατα τοῦ χωριοῦ. Ἕνα μουγγητό παρατεταμένο. Καί τό παιδί ὅλο καί τρέχει μακριά ἀπό τόν κατοχαρεύο τόσο.

Πρίν λίγη ὥρα, ἕνας λυσσασμένος λύκος μπῆκε στούς ὀρόμους τοῦ χωριοῦ, καί ὀάγκασε τό γεωργό Νικόλ, πού θρέφτηκε μπροστά του. Θεριό ἀνήμερο, ὠρμησε δύδυσε τά δόντια του στίς ἀνθρωπινες σάρκες. Τό δηλητήριο στάζει ἀπό τίς ἀνοιγμένες πληγές στό χῶμα. Τόρα, καμμιά δύναμη δέν μπορεί νά τόν ξυπνάσει ἀπό τό θάνατο.

Τό παιδί, πού σάν τρελλό ἔτρεχε ἐκεῖνη τή χρονιά, εἶναι ὁ Λουΐ Παστέρ. Ἡ φωνή τῆς ἀγανίας ἀντηχεῖ ἀκόμα στ' αὐτιά του. Οἱ μέρες κι' οἱ ἑβδομάδες περνοῦνε κι' ἐφτά θύματα, δαγκαμένα ἀπό τόν ἴδιο λυσσασμένο λύκο, πεθαίνουν μέσα σέ φριχτούς ἀπασμούς. Τά δυγγτιά τους, οἱ ἀπελπισμένες ἐπιθανάτιες κραυγές τους, δονοῦν ἀκόμη τήν ψυχή τοῦ δειλοῦ αὐτοῦ παιδιοῦ, πού οἱ ἄλλοι τό ἀποκαλοῦν γι' αὐτό ἡ-λίθιο. Τό καυτό σίδερο πού καυτηριάζει τίς σάρκες τῶν δυστυχισμένων, χαράχτηκε βαθειά στή μνήμη του.

Ὁ Λουΐ Παστέρ εἶναι γυιός ἑνός δυρσοδέψη τοῦ Ἀρβουά καί δισέγγονος ἑνός δουλοπάροικου τοῦ χτήματα τοῦ Ὀυγτεστέ. Μιά μέρα ρωτά τόν πατέρα του:

— Ἀπό τί λυσσοῦν τά σκυλιά; Κιά γιατί οἱ ἄνθρωποι πεθαίνουν σάν τούς δαγκάνουν;

Ὁ πατέρας του εἶχε κάνει παλιά λοῖας στόν στρατό τοῦ Ναπολέοντα. Εἶχε δεῖ χιλιάδες ἀνθρώπους χτυπημένους ἀπό τά δόλια. Τότε ἤξερε γιατί πέθαιναν οἱ ἄνθρωποι, μά τώρα...

—Κάποιος διάολος θά μπαίνει μέσα στήν ψυχή τοῦ ζῶου. Σάν ὁ Θεός, παιδί μου, πρ.σπάξει τά κεφάλια, δέ γίνεται ἀλλοιώτικα. Θά πεθάνεις.

Τήν ἐποχή ἐκείνη κι' ὁ μεγαλύτερος σοφός, κι' ὁ τρανότερος ἐπιστήμονας, δέν μποροῦσε νά δώσει καλύτερη ἀπόκριση. Στά 1831 ἡ ἰατρική ἐπιστήμη ἀγνοοῦσε τά αἴτια, πού προκαλοῦσαν τίς ἀσθένειες. Πιτεινό μυστήριο καλύπτει ὅλα, καί τά λυσσασμένα ζῶα σπέρνουν παντοῦ τό θάνατο.

Ἡ μυρσιδιά πού ἀναδίδει ἡ καμένη σάρκα, τά ἀγρια ξεφωνητά, ἡ τρομάρα κι' ἡ κατάνυξη τῶν χωριανῶν γυιῶν, ἕνα πλέξουν ἐφιαλτικό τήν καρδιά τοῦ μικροῦ Λουΐ. Μά ἡ ἀλήθεια εἶναι, πώς τό γεγονός αὐτό δέν ἐκέβρασε τόσο ἀ-ποτελεσματικά στή ζωή του, ὅσοι νά γίνει ἡ ἀφετηρία γιά τήν ἀνακαλύψη τῆς ἀντιλυσσικῆς θεραπείας.

Ὁ Παστέρ δέν ἤταν μονάχα ἕνας ἐ-πιστήμονας, ἦταν μαζί καί καλλιτέχνης. Οἱ δύο αὐτές ἰδιότητες, τόν ἔσπρωξαν στίς ἀνακαλύψεις, πού λάμπουν τήν ἐπιστήμη. Ἕνοιωσι ἀλόκληρα χρόνια ἀγγάστρης μέσα στήν ἀφάνεια, προσπαθόντας νά τραβήξει τά μυαρόδια ἀπό τά σκοτάδι τους καί νά δρεῖ τά αἴτια κάθε ἀσθένειας. Τότε, κανένας δέβαια δέν πίστευε πώς θά γινόταν μιά μέρα ὁ σωτήρας τῆς ἀνθρωπότητας.

Ὁ Λουΐ Παστέρ ἦταν ἕνα παιδί φρόνιμο, προσεχτικό, ἐργατικό. Δέν κίνησε ἰδιαίτερα τήν προσοχή κανενός. Τίς ὥρες τῆς ἀνάπαυσης, ζωγράφιζε τό ποτάμι πού περνοῦσε δίπλα ἀπό τό δυρσοδεψεῖο τοῦ πατέρα του. Καμμιά φορά σπικότανε κι' οἱ ἀδερφές του νά τίς ζωγραφίσει: Ἔμεναν σκεῖ ὧρες ὁλόκληρες ἀκίνητες, ὥσπου τά κεφάλια τους καί τά μέλη τους κουδιάζανε. Τό πορτραίτο τῆς μητέρας του καμαμένο ἀπό τόν ἴδιον, εἶναι φτιαγμένο μ' ὡραῖες μαλιές. Δέν κολακεύει σάν ζωγραφιξέι, μά οἱ προσωπογραφίες τοῦ μοιάζουν καταπληκτικά.

Ἔκεῖνο τόν καιρό ἐπιστήμονες περιοιπῆς λέγανε γιά τά μικρόβια: «Εἶναι πολύ μικρά, πολύ συγκεχυμένοι μικροοργανισμοί. Κανένας ποτέ δέν θά μπορέσει νά τά μελετήσει. Καλύτερα νά τάφηνσουμε στό χάος πού δρίσκονται».

Μονάχα ὁ Γερμανός Ἔρχμπεργ ἀπερασπίζονταν τήν ἀντίθετη θέση. Μά καί κείνος πάλι, στίς ἀτέλειοτες συζητήσεις πού γινόταν, ἐπέμενε νά ἐξετάζει ἄν οἱ μικροοργανισμοί αὐτοί εἶχαν σπόμαχι. Ἄν ἦσαν τέλειοι ζωϊκοί ὀργανισμοί ἢ μονάχα μιγματα ὀργανισμοῦ. Ἀν ἦσαν τέλος ζῶα ἢ φυτά.

Τόν ἴδιο καιρό ὁ Παστέρ, ὑπομονετικά βυθισμένος στά βιβλία του, μελετά. Ἀπό ἄνοιξη ἀνάν βλέπουν τό φῶς οἱ πρώτες του μελέτες — μερικές πολύ δυνατές, ἄλλες κακές. Ὁ μεγάλος αὐτός ἐφευρετής κλείνει μέσα του τίς πιό χαραχτηριστικές ἀντιθέσεις. Ἄν κι' ὁ μικρότερος ἀπ' ὅλους στήν τάξη, φιλοδοξεῖ νά διδάξει ἄλλα παιδιά. Ἀπό εἰκοσι του χρόνια προσλαμβάνεται δοηθός στό Κολλέγιο τοῦ Μπεζανσόν. Δουλεύει σάν τό σκυλί κι' ἐκαστνα' κα' ἀπό τούς ἄλλους σλληφ ἐκίδοση κι' ἀπολύνη πετσαρία. Καί στίς κατιφέτες τίς ἀδερφές του, πού ὁ Θεός ἔφερε πόσο κοπιάδουν στήν ἄχαρη ζωή πού κάνουν στό δυρσοδεψεῖο τοῦ πατέρα του, γράφει ἐμπνευσμένες ἐπιστολές στό ἴδιο μοτίδο:

«Πρέπει πάντα νά θέλει κανένας. Δ-γανῆτες μου ὀδερφές. Ἡ δάσης τῆς ζωῆς εἶναι ἡ Ἐνέργεια κι' ἡ Ἐργασία. Ἀπό τήν Ἐργασία πηγάζει ἡ Ἐπιτυχία. Αὐτά τά ἀρία στοιχεῖα ἀποτελοῦν τή χαρά τῆς Ζωῆς».

Στά ἑδδομήντα του χρόνια πάλι τά ἴδια θά γράψει, μ' αὐτή τή φορά χωρίς κεφαλαία γράμματα.

Ὁ πατέρας του τόν στέλνει στήν Ἐκόλ Νορμάλ τοῦ Παρισιοῦ. Φεύγει περήφανος, γεμάτος ἀπό φιλόδοξα ὄνειρα. Σιγά-σιγά ὅμως τόν κυριεύει ἡ νοσταλγία τοῦ χωριοῦ του. Ἡ ἀαγειά μρωδιά τοῦ δυρσοδεψεῖου τοῦ πατέρα του τοῦ γίνεται μιά θασανιστική ἀνάμνηση. Ἐγκαταλείπει ὅλα του τά σχέδια καί γυρίζει στό Ἀρμπουά. Μά σ' ἕνα χρόνο νάτος πάλι σπό Παρίσι, κι' αὐτή τή φορά μένει δριστικά. Μιά μέρα θγαίνει ἐξάλλος μέσα ἀπό τήν αἴθουσα διδασκαλίας τοῦ Ντυμάϊ. Ἀπό τά αὐτάκια τοῦ κυλοῦν γοντρά δάκρυα. «Γί ἔχχγη ἐπιστήμη ἡ Χημεία, μουγκρουζέει. Πόσα θαυματάσκ καί πασίγνωστος εἶναι ὁ Ντυμάϊ. Κείνη τή στιγμή τοῦ γεννιέται μιά πρώτη φορά ὁ πόθος νά γίνει μεγάλος χημικός.

Στούς σκοτεινούς καί ὑγρούς δρόμους τοῦ Καρτιέ Λατέν κυγκλέει ἕνας κόσμος ἀνάμισης Ἑλλάς. Ὁ Παστέρ, σάν ἐπιστήμονας νοιώθει πώς ἀπό γόν ὑπόπτο αὐτόν ἐλαφρόκοκκο, μονάχα ἡ Χημεία θά τόν σώσει. Ἔχει ἀφήσει τά πινέλα του, μά ὁ καλλιτέχνης ζεῖ πάντα μέσα του. Τό-σο τόν ἔχει συναρπάσει ἡ ἀγάπη του πρός τήν χημεία, πού προσπαθεῖ νά πείσει δλους τούς φίλους του νά γίνουν χημικοί. Τό ἴδιο θά ζητήσει σαράντα χρόνια ἀργότερα, ὅλοι οἱ γιατροί νά γίνουν μικροδιολόγοι.

Στήν Ἐφόσμη, στά 1837, ἔχει αὐξήσει σέ μεγάλο δαθμό τό ἐνδιαφέρον γύρω ἀπό τή χημεία. Οἱ ἐπιστήμονες, δειλά-δειλά κάνουν ὡριαμένες δημοσιεύσεις, μά τό κοινό μένει ἀδιάφορο. Τά χρόνια περνοῦν. Ὁ Παστέρ εἶναι τώρα εἴκοσι ἐξῆ χρόνων. Σκυμένος, χάνω σέ σωροὺς ἀπό κρύσταλλα, γυρεύει μέρα καί νύχτα νά δρεῖ τή λύση στά προδλήματα πού τόν ἐπιαχγολοῦν. Ἡ δουλειά εἶναι σκληρή, μά καί ἡ ἐπιμονή του εἶναι ἀφόνταστη. Κένει τήν παρατήρηση πώς στή φύση ὑπάρχουν πολλές ρεύσεις συνθέσεις πού μοιάζουν κατασλληκτικά, μά πού εἶναι ἐντελῶς διαφορετικές. Ἡ σκέψη του πιέζεται κάτω ἀπό τή χαλύδδινη θέλησή του, καί ξάφνου ἀνοίγει ἀπό τοιχεῖα τῆς φύσης, γύρευε νά ἀφομοιώσει ὅλες τίς γνώσεις, ν' ἀλλάξει τή καί σε σπέρτο τόν τεύλιων. Θά μές ὑ-σοχρεώσετε νά κατανικνεστε μ' αὐτά τά ζητήματα!' Ἔτσι. τοῦ εἰπῆσε ἡ Ἐπιτροπή πού τόν ἐπισκεφθῆκε. Ὁ Παστέρ πού ἄκουε μέ ἀπομονή, λα ὀστερα ἄρχισε τή δουλειά του, ὅπως ἐκείνος ἤθελε.

Ἐπτάνθε ὅλοι τούς ἄν ὄχι δρυσοδεψεῖς Ἀισγύλους, τοῦλιάχιστον ἕνα καλό «ἀτιφιόμο» ἀναγνωστικό κοινό καί ἕαν καλλίτερο ἀριθμό συγγραφέων, ἀν μή ἀπολειπόνται σέ πάστα τόν ἀστευουσιάνων.

Πόσο υοφία! Θέλουνε νά τό σετύ-σουνε τοῦτο μέ ἵδρυση συλλόγων, μέ ἀαδέκες, μέ ἐφιρεικυνοὺς καί ἄλλα μιλέτιε ἐπινοήματα. Προσπαθοῦνε δι-ά τό καλό κί ἀπό τό χαλασμένο ὑγρό καί γυρίζει στό ἀργαστήρι του. Μέ ἀφάνταστη ὑπομονή κάθεται μέρες καί νύχτες ὁλόκληρες, μέ τό μικροσκόπιο, ἐξετάζοντας αὐτά τά ἀλικά. Ἀτό καλό ὀλικό ἀνακαλύπτει μικρά σφαιρίδια πού ξεπετιοῦνται σάν μικροσκοπικά μπουμπούκια. «Ἔχει δίκιο, σκέφτεται, ὁ Γκαυιάρ γτέ Λά Τούρ. Αὐτά τά μικροσφαιρίδια μετατρέχουν τή ζάχαρη σέ σπίρτο. Μά πάλιο τό ὑγρό γιατί νά χαλάσει;».

[ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ]

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΟΥ ΛΟΥΙ. ΠΑΣΤΕΡ

Ὁ πρόεδρος ΚΑΡΝΟ δίνει τόν Α. Πασταίρ στήν Ἕδρα του μέσα στό μεγάλο ἀμφιθέατρο τῆς Σορβόνης.

Σχέδιο τοῦ ΤΟΦΑΝΙ (1893)

Ο ΑΝΤΟΙΝΕ ΜΕΛΙ ΕΓ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 3η ΣΕΛΙΔΑ)

νων, καί μεταχειρίστηκε τίς λογοτεχνικές καί φιλολογικές του γνώσεις ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιά τή γλωσσολογικά διερμήνευση αὐτῆς τῆς ἐνδοευρωπαϊκῆς ὁμάδας. Ἀπεκτοδήθηκε μέ τήν Ἑλληνική φονητική, αἶδε (μαζί μέ τόν Ψυχάρη) τή συνέχεια τῆς γλώσσας, πού φανέρωσε πάντα μεγάλη συνεχηματικότητα, μάλιστα στίς κατινοτερμίες τῆς ἔκετια πρόσεξε τό ἑλληνικό λεξιλόγιο κάθε ἐποχῆς, κι' ἔδειξε τί χρεοπά ἡ ἑλληνική στίς ξένες γλῶσσες, πού ἀμέσ μιζί τους σ' ἔπαφή κατάλοιπε τέθοιο τό προνόμιο τῆς ἑλληνικῆς πού ἀτιάθηκε ἀμέσος στήν κοσμική ἱστορία μιά γλῶσσα πολιτισμοῦ καί σφίν ἀπό τήν ἐκφάνεια τῶν ἐθνῶν· μεταέντνας τήνε βλέπει κανείς πώς ἐξελίχτηκε καί μεταμορφώθηκε τό σύστημά της εἰσα σ' ἕνα δοδοιέν· ἀρχιδλίο, πώς ἀό παλαιό ἐνδοευρωπαϊκό κορμί τήνε ἔκανε ἕνα ἀρχαῖο ἑλληνικό κορμί·

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΑΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΑΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΟΤΑΝ ΣΥΝΕΝΝΟΗΘΟΥΜΕ, ΤΟΤΕ ΟΛΑ ΘΑ ΔΙΟΡΘΩΘΟΥΝ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ Κ. Γ. ΠΟΝΗΡΙΔΗ

Βρίσκω τὸν κ. Πονηρίδη νὰ τελειώνει τὸ κοπίαρισμα ἑνὸς κουατοὺρ.

— Τί γράφετε τώρα;

— Ἀντιγράφω, ὅπως βλέπετε.

— Εἰστε εὐχαριστημένος, ποσοτικὰ βέβαια, ἀπὸ τὴν παραγωγή σας;

— Σὰν μουσικοσυνθέτης—ἀτομο, ναί. Σὰν μονάδα ὅμως ἑνὸς ἀριθμοῦ συνθετῶν, οἱ ὁποῖοι δημιουργοῦν παράδοση σ' ἕνα τόπο, ὄχι.

— Αὐτὴ τὴ μὴ ἱκανοποίηση τὴν ἔχετε μόνο ἀπ' τὸν ἑαυτό σας ἢ κι' ἀπ' τοὺς ἄλλους. Ἕλληνες συνθέτες;

— Ἀσφαλῶς κι' ἀπ' τοὺς ἄλλους. Δὲν ὑπάρχει δηλαδὴ ἀξιόλογη ἑλληνική μουσικὴ παραγωγή;

— Ἀξιόλογη ναί, ὄχι ὅμως κι' ὅση θὰ μποροῦσε νἆναι.

— Σὲ τί ὀφείλεται αὐτό;

— Στὸ ὅτι τὸ κοινὸ δὲν ἐσυνεθίσε νὰ μᾶς ἀκούει συχνὰ, καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ, τὸ αὐτὶ του δὲ μπόρεσε μέχρι τώρα νὰ ἀποχτήσει ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ μουσικὴ μας.

— Ξέρετε ἄν τὸ φαινόμενο αὐτὸ πράγματα θὰ ἤσαν διαφορετικὰ, τώρα ὅμως δὲ μποροῦμε νὰ γυρεύουμε ὅ,τι δὲ γίνεται. Ἴσως νὰ μὴν ἐπιδοκιμάσουν πολλοὶ τὴ θέση ποὺ παίρνω πάνω σ' ἕνα τόσο σπουδαῖο ζήτημα, δὲν ἔχει ὅμως καμμιὰ σημασία. Νὰ κάνεις πολεμικὴ, τὸ καταλαβαίνω, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ἔχει κάποιο συγκεκριμένο καὶ δικαιολογημένο σκοπό. Γιατὶ, ἄν πάρουμε καὶ τὴν ἀντίθετη ἄποψη, μποροῦμε νὰ τοὺς ἐπιβάλλουμε, χωρὶς τὴ θέλησή τους, νὰ ἐκτελοῦν ἑλληνικὰ ἔργα, ἀφοῦ ὁ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας μπορεῖ ὅταν θέλει νὰ τὰ ρίξει μὲ μιὰ κακὴν ἐκτέλεση; Κι' ὕστερα, κάθου γύρευε κοῦνιες.

— Ἔτσι λοιπὸν, γιὰ τὴν ὥρα κεῖνο ποὺ μποροῦμε νὰ ποῦμε εἶναι ὅτι φταίει τὸ ρωμαΐικο. Πάσχουμε ἀπὸ παθολογικὸ ἀτομισμό. Ὅτὰν αὐτὸ θὰ λείψει, ὅλα θὰ διορθωθοῦν.

— Εὐχαριστῶ, κ. Πονηρίδη. Τώρα, τί γνώμη ἔχετε γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ παραγωγὴ, ἀπὸ ποιοτικὴ ἄποψη;

— Οὔτε καὶ γι' αὐτὸ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ τίποτε τὸ συγκεκριμένο. Τὸ ξεκαθάρισμα θὰ τὸ κάμει μονάχα τὸ κοινό. Αὐτὸ θὰ ἐγκρίνει καὶ θὰ ἀπορίψει ὅταν θὰ μᾶς ἀκούσει καὶ ὅσο δὲ μᾶς ἀκούει, ὅ,τι κι' ἂν λέμε ἐμεῖς θὰ εἶναι γνῶμες μονάχα.

— Ἔστω. Ἡ ἀτομική σας γνώμη ποιὰ εἶναι;

— Ὅτι ὑπάρχει κάποιος πυρήνας, ἀπ' τὸν ὁποῖον θὰ δημιουργηθεῖ ἡ μουσικὴ μας παράδοση.

— Πιστεύετε ὅτι θὰ μπορέσει νὰ προκύψει ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ ὅστερα ἀπὸ τὰ τόσα ἐμπόδια;

— Ἔχω πεποίθηση γι' αὐτό. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ὁ πυρήνας, ποὺ κάθε μέρα καὶ μεγαλώνει, κάποτε θὰ γίνει κῦμα καὶ τὸ κῦμα αὐτὸ κανένας δὲ θὰ μπορέσει νὰ τὸ σταματήσει. Μὴν ἀμφιβάλλετε καθόλου.

— Εἴχομε δική μας μουσικὴ παράδοση ἢ τώρα τὴ δημιουργοῦμε;

Ἔχομε παράδοση μονοφωνικῆς μουσικῆς, ὅπως ἡ Βυζαντινὴ. Τὴ πολυφωνικὴ τὴν πήραμε ἀπὸ ἄλλες χώρες, ποὺ τὴν εἶχαν καλλιεργήσει. Ἠθράμε δηλαδὴ τὴν τεχνική, ἀφοῦ ἀπάνω σ' αὐτὴν δημιουργοῦμε τὴ δική μας παράδοση, τὴ δική μας μουσική, ἂν θέλετε.

— Μήπως, ἔξω ἀπὸ τὴν τεχνικὴ αὐτὴ, ἡ μουσική μας, σὰν ἔκφραση πιά, δὲν ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς ἀτομικότητος τοῦ καλλιτέχνη καὶ τῆς χώρας μας, ἀλλὰ εἶναι, ὅπως μοῦ εἶπαν μερικοί, ἁπλὴ μίμηση τῆς μουσικῆς τῶν ἄλλων χωρῶν ἀπ' τὸ ζῆν;

— Ἀσφαλῶς κι' ἀπ' τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ λόγια ἡ μουσικὴ ἀκόμα δὲ γίνεται. Καὶ δὲ γίνεται βέβαια, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ποὺ ἐκτελοῦν μουσικὴ προτιμοῦν νὰ τοῦ δίδουν ἀπ' τὸ ξένο ρεπερτόριο. Σύμφωνα;

— Μέχρι ἐδῶ, συμφωνότατοι.

— Ἐ, λοιπόν, εἶναι ἡ δὲν εἶναι αὐτοὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατάσταση;

— Αὐτὸ δὲ μποροῦμε νὰ τοὺς τὸ ποῦμε ἐμεῖς, ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦν ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση ποὺ ἐργάζεται σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά της.

— Ὡστόσο, χωρὶς νὰ μιλήσουμε γιὰ καθήκοντα, ἔπρεπε καὶ κάποια ἐπιχόρήγηση, ὄχι εὐκαταφρόνητη κατὰ τοὺς ἀκούω.

— Ναί. Μ' αὐτὸ ὅμως δὲν ἀλλάζουν τὰ πράγματα. Δὲν παύει δηλαδὴ νὰ ὑπάρχει ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ἀπ' τὴν ὁποία δὲ μποροῦμε νὰ ζητοῦμε κεῖνο ποὺ νομίζει ὅτι δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ συμφέρο της. Δίκαια πράγματα.

— Νὰ τὸ γράψω αὐτό, κ. Πονηρίδη;

— Ποιὸ αὐτό;

— Ὅτι τὸ Ὠδεῖο Ἀθηνῶν καὶ ἡ Ὀρχήστρα του ἀποτελοῦν μιὰ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ποὺ ἀπ' αὐτὴν δὲ μποροῦμε νὰ ἀπαιτοῦμε κεῖνο ποὺ δὲν τὴν ἐξυπηρετεῖ σὰν τέτοια;

— Μὰ βέβαια νὰ τὸ γράψετε, γιατὶ εἶναι καὶ ἡ δίκια ἀλήθεια.

— Ὥστε δὲ μποροῦμε νὰ ποῦμε τίποτε;

— Ἀπὸ κεῖνα ποὺ τοὺς εἶπαν οἱ ἄλλοι, ὄχι. Ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος βλέπει ἀντικειμενικὰ τὰ πράγματα, μπορεῖ μονάχα νὰ πεῖ ὅτι εἶναι λυπημένο νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ταχτικὴ αὐτή. Παραπάνω ὅμως, οὔτε συλλαβή. Πολὺ περισσότερο μάλιστα, νὰ ἀπαιτήσουμε μιὰ ἀλλαγὴ τῆς ταχτικῆς αὐτῆς.

Μοῦ φαίνονται πολὺ εὐγλωττα ὅλα αὐτά, ἀκούω ὅμως καὶ τὸν κ. Πονηρίδη, ποὺ συνεχίζει.

— Ἂν ἤτανε Κρατικὸ Ὠδεῖο, τὰ πράγματα θὰ ἤσαν διαφορετικά, τώρα ὅμως δὲ μποροῦμε νὰ γυρεύουμε ὅ,τι δὲ γίνεται. Ἴσως νὰ μὴν ἐπιδοκιμάσουν πολλοὶ τὴ θέση ποὺ παίρνω πάνω σ' ἕνα τόσο σπουδαῖο ζήτημα, δὲν ἔχει ὅμως καμμιὰ σημασία. Νὰ κάνεις πολεμικὴ, τὸ καταλαβαίνω, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ἔχει κάποιο συγκεκριμένο καὶ δικαιολογημένο σκοπό. Γιατὶ, ἄν πάρουμε καὶ τὴν ἀντίθετη ἄποψη, μποροῦμε νὰ τοὺς ἐπιβάλλουμε, χωρὶς τὴ θέλησή τους, νὰ ἐκτελοῦν ἑλληνικὰ ἔργα, ἀφοῦ ὁ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας μπορεῖ ὅταν θέλει νὰ τὰ ρίξει μὲ μιὰ κακὴν ἐκτέλεση; Κι' ὕστερα, κάθου γύρευε κοῦνιες.

— Ἔτσι λοιπὸν, γιὰ τὴν ὥρα κεῖνο ποὺ μποροῦμε νὰ ποῦμε εἶναι ὅτι φταίει τὸ ρωμαΐικο. Πάσχουμε ἀπὸ παθολογικὸ ἀτομισμό. Ὅτὰν αὐτὸ θὰ λείψει, ὅλα θὰ διορθωθοῦν.

— Εὐχαριστῶ, κ. Πονηρίδη. Τώρα, τί γνώμη ἔχετε γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ παραγωγὴ, ἀπὸ ποιοτικὴ ἄποψη;

— Οὔτε καὶ γι' αὐτὸ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ τίποτε τὸ συγκεκριμένο. Τὸ ξεκαθάρισμα θὰ τὸ κάμει μονάχα τὸ κοινό. Αὐτὸ θὰ ἐγκρίνει καὶ θὰ ἀπορίψει ὅταν θὰ μᾶς ἀκούσει καὶ ὅσο δὲ μᾶς ἀκούει, ὅ,τι κι' ἂν λέμε ἐμεῖς θὰ εἶναι γνῶμες μονάχα.

— Ἔστω. Ἡ ἀτομική σας γνώμη ποιὰ εἶναι;

— Ὅτι ὑπάρχει κάποιος πυρήνας, ἀπ' τὸν ὁποῖον θὰ δημιουργηθεῖ ἡ μουσικὴ μας παράδοση.

— Πιστεύετε ὅτι θὰ μπορέσει νὰ προκύψει ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ ὅστερα ἀπὸ τὰ τόσα ἐμπόδια;

— Ἔχω πεποίθηση γι' αὐτό. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ὁ πυρήνας, ποὺ κάθε μέρα καὶ μεγαλώνει, κάποτε θὰ γίνει κῦμα καὶ τὸ κῦμα αὐτὸ κανένας δὲ θὰ μπορέσει νὰ τὸ σταματήσει. Μὴν ἀμφιβάλλετε καθόλου.

— Εἴχομε δική μας μουσικὴ παράδοση ἢ τώρα τὴ δημιουργοῦμε;

Ἔχομε παράδοση μονοφωνικῆς μουσικῆς, ὅπως ἡ Βυζαντινὴ. Τὴ πολυφωνικὴ τὴν πήραμε ἀπὸ ἄλλες χώρες, ποὺ τὴν εἶχαν καλλιεργήσει. Ἠθράμε δηλαδὴ τὴν τεχνική, ἀφοῦ ἀπάνω σ' αὐτὴν δημιουργοῦμε τὴ δική μας παράδοση, τὴ δική μας μουσική, ἂν θέλετε.

— Μήπως, ἔξω ἀπὸ τὴν τεχνικὴ αὐτὴ, ἡ μουσική μας, σὰν ἔκφραση πιά, δὲν ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς ἀτομικότητος τοῦ καλλιτέχνη καὶ τῆς χώρας μας, ἀλλὰ εἶναι, ὅπως μοῦ εἶπαν μερικοί, ἁπλὴ μίμηση τῆς μουσικῆς τῶν ἄλλων χωρῶν ἀπ' τὸ ζῆν;

— Ἀσφαλῶς. Ὡστόσο ἐγὼ σᾶς τὴν θέτω πιὸ συγκεκριμένα. Γιὰ νὰ μπορέσει τὸ κοινὸ νὰ γνωρίσει τὴ μουσικὴ μας, ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκούει, πρᾶμα ποὺ δὲ γίνεται. Καὶ δὲ γίνεται βέβαια, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ποὺ ἐκτελοῦν μουσικὴ προτιμοῦν νὰ τοῦ δίδουν ἀπ' τὸ ξένο ρεπερτόριο. Σύμφωνα;

— Μέχρι ἐδῶ, συμφωνότατοι.

— Ἐ, λοιπόν, εἶναι ἡ δὲν εἶναι αὐτοὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατάσταση;

— Αὐτὸ δὲ μποροῦμε νὰ τοὺς τὸ ποῦμε ἐμεῖς, ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦν ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση ποὺ ἐργάζεται σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά της.

— Ὡστόσο, χωρὶς νὰ μιλήσουμε γιὰ καθήκοντα, ἔπρεπε καὶ κάποια ἐπιχορήγηση, ὄχι εὐκαταφρόνητη κατὰ τοὺς ἀκούω.

— Ναί. Μ' αὐτὸ ὅμως δὲν ἀλλάζουν τὰ πράγματα. Δὲν παύει δηλαδὴ νὰ ὑπάρχει ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ἀπ' τὴν ὁποία δὲ μποροῦμε νὰ ζητοῦμε κεῖνο ποὺ νομίζει ὅτι δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ συμφέρο της. Δίκαια πράγματα.

— Νὰ τὸ γράψω αὐτό, κ. Πονηρίδη;

— Ποιὸ αὐτό;

— Ὅτι τὸ Ὠδεῖο Ἀθηνῶν καὶ ἡ Ὀρχήστρα του ἀποτελοῦν μιὰ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ποὺ ἀπ' αὐτὴν δὲ μποροῦμε νὰ ἀπαιτοῦμε κεῖνο ποὺ δὲν τὴν ἐξυπηρετεῖ σὰν τέτοια;

— Μὰ βέβαια νὰ τὸ γράψετε, γιατὶ εἶναι καὶ ἡ δίκια ἀλήθεια.

— Ὥστε δὲ μποροῦμε νὰ ποῦμε τίποτε;

— Ἀπὸ κεῖνα ποὺ τοὺς εἶπαν οἱ ἄλλοι, ὄχι. Ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος βλέπει ἀντικειμενικὰ τὰ πράγματα, μπορεῖ μονάχα νὰ πεῖ ὅτι εἶναι λυπηρὸ νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ταχτικὴ αὐτή. Παραπάνω ὅμως, οὔτε συλλαβή. Πολὺ περισσότερο μάλιστα, νὰ ἀπαιτήσουμε μιὰ ἀλλαγὴ τῆς ταχτικῆς αὐτῆς.

Μοῦ φαίνονται πολὺ εὐγλωττα ὅλα αὐτά, ἀκούω ὅμως καὶ τὸν κ. Πονηρίδη, ποὺ συνεχίζει.

Κ. ΠΟΝΗΡΙΔΗΣ.
ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΓΟΥΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

παρατηρεῖται καὶ σ' ἄλλες χώρες;

— Πουθενά. Ὅλοι οἱ λαοὶ ἀγαποῦν τὴν ἐθνική τους μουσική καὶ, κυρίως, τὴ γνωρίζουν γιατὶ τὴν ἀκοῦνε.

— Δὲ μοῦ λέτε, φταίει τὸ κοινό μας, ἄν δὲν ἔχει ἐνδιαφερθεῖ μέχρι τώρα γιὰ τὴ μουσικὴ μας, ἀφοῦ δὲν τὴ ξέρει;

— Καταλαβαίνω τὴν ἐρώτησή...

— Ἀσφαλῶς. Ὡστόσο ἐγὼ σᾶς τὴν θέτω πιὸ συγκεκριμένα. Γιὰ νὰ μπορέσει τὸ κοινὸ νὰ γνωρίσει τὴ μουσικὴ μας, ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκούει, πρᾶμα ποὺ δὲ γίνεται. Καὶ δὲ γίνεται βέβαια, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ποὺ ἐκτελοῦν μουσικὴ προτιμοῦν νὰ τοῦ δίδουν ἀπ' τὸ ξένο ρεπερτόριο. Σύμφωνα;

— Μέχρι ἐδῶ, συμφωνότατοι.

— Ἐ, λοιπόν, εἶναι ἡ δὲν εἶναι αὐτοὶ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κατάσταση;

— Αὐτὸ δὲ μποροῦμε νὰ τοὺς τὸ ποῦμε ἐμεῖς, ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦν ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση ποὺ ἐργάζεται σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά της.

— Ὡστόσο, χωρὶς νὰ μιλήσουμε γιὰ καθήκοντα, ἔπρεπε καὶ κάποια ἐπιχορήγηση, ὄχι εὐκαταφρόνητη κατὰ τοὺς ἀκούω.

— Ναί. Μ' αὐτὸ ὅμως δὲν ἀλλάζουν τὰ πράγματα. Δὲν παύει δηλαδὴ νὰ ὑπάρχει ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ἀπ' τὴν ὁποία δὲ μποροῦμε νὰ ζητοῦμε κεῖνο ποὺ νομίζει ὅτι δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ συμφέρο της. Δίκαια πράγματα.

— Νὰ τὸ γράψω αὐτό, κ. Πονηρίδη;

— Ποιὸ αὐτό;

— Ὅτι τὸ Ὠδεῖο Ἀθηνῶν καὶ ἡ Ὀρχήστρα του ἀποτελοῦν μιὰ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρηση, ποὺ ἀπ' αὐτὴν δὲ μποροῦμε νὰ ἀπαιτοῦμε κεῖνο ποὺ δὲν τὴν ἐξυπηρετεῖ σὰν τέτοια;

— Μὰ βέβαια νὰ τὸ γράψετε, γιατὶ εἶναι καὶ ἡ δίκια ἀλήθεια.

— Ὥστε δὲ μποροῦμε νὰ ποῦμε τίποτε;

— Ἀπὸ κεῖνα ποὺ τοὺς εἶπαν οἱ ἄλλοι, ὄχι. Ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος βλέπει ἀντικειμενικὰ τὰ πράγματα, μπορεῖ μονάχα νὰ πεῖ ὅτι εἶναι λυπηρὸ νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ταχτικὴ αὐτή. Παραπάνω ὅμως, οὔτε συλλαβή. Πολὺ περισσότερο μάλιστα, νὰ ἀπαιτήσουμε μιὰ ἀλλαγὴ τῆς ταχτικῆς αὐτῆς.

Μοῦ φαίνονται πολὺ εὐγλωττα ὅλα αὐτά, ἀκούω ὅμως καὶ τὸν κ. Πονηρίδη, ποὺ συνεχίζει.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η ΕΔΡΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. Θ. Λ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Κάποτε γινόταν λόγος γιὰ τὴν ἵδρυση μιᾶς νέας ἕδρας στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου μας, τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας· ἀπὸ τότε ἀν καὶ πέρασαν ἑφτὰ ὁλάκερα χρόνια—ἄν θυμόμαστε καλά—, δὲν ἔγινε τίποτε· μιὰ ἕδρα Πανεπιστημιακὴ ἱδρύεται, ὅταν ὁ κλάδος ποὺ πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσει ἔχει γίνει ἐθνικὴ ἀνάγκη. Δὲν μιλᾶμε ἐδῶ γιὰ τὴ ξένα Πανεπιστήμια ποὺ μποροῦν καὶ πρέπει νὰ δημιουργοῦν ἕδρες ὅσο σαίρνει περισσότερες, γιατί, τὰ μεγάλα Πανεπιστήμια ἔχουν μιὰ σχολὴ εὐρύτερη ἀπείνω δράσης ἀπὸ ἕνα ἐθνικὸ ἵδρυμα προσαρμοσμένο γιὰ τὶς ἰδιοφυεστικὲς ἀνάγκες ἑνὸς μικροῦ λαοῦ. Βέβαια εἶναι προτιμότερο νἄχει κανένας λίγα καὶὰ πράγματα τὴς πρώτης ἀνάγκης παρὰ πολλὰ καὶ ἄχρηστα, γι' αὐτὸ θέλαν τέλεια παράλογο νὰ ζητοῦσαμε κάτι τὸ ἐντελῶς ἀδύνατο, ἄν δὲν ἀντιδοκιμάσταν σὲ μιὰ δαθειὰ καὶ ζωτικὴ ἀνάγκη. Γιὰ νὰ καταλάδει κανένας τὴν δαρύτητα καὶ τὴν σημασία τοῦ πράγματος, πρέπει νὰ σκαφτεῖ κατὰ πόσο ἡ ἕδρα τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας μπορεῖ νὰ προσφέρει σήμερα—ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄπ.φη κι' ἂν ἐξετασθεῖ—μιὰ τεράστια συμδολὴ στὴν ἐθνικὴ πνευματικὴ μας ἀνάπτυξη, στὴ δημιουργία ἑνὸς ἀνώτερου πολιτισμοῦ, τέτοιου ἀκριδῶς δόσο τὸν ἀνεξερεύνητοι οἱ διάφοροι πνευματικοί μας ἡγέτες, ὅταν μιλοῦν γιὰ τὴν «Νεοελληνικὴ πραγματικότητα» καὶ τὴν δημιουργία τοῦ «Νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ».

Μᾶς φαίνεται πὼς ἡ ὀρχιμάτωση ἑνὸς τέτοιου σκοποῦ, ἔπρεπε ἀκριδῶς νὰ ἀρχίσει ἀπὸ τὸ ἀνώτατο ἐκπαιδευτικό μας ἵδρυμα ἡ ἵδρυση τῆς νέας ἕδρας θὰχε γιὰ σκοπό της νὰ κάνει τοὺς νέους γ' ἀγαπήσουν τὸ ἔθνος τους, τὶς παραδόσεις του, νὰ γνωρίσουν ἀπὸ πιὸ κοντὰ τὶς δημιουργικές δυνατότητες τῆς φυλῆς, γιὰ νὰ ἐνεργοῦν ἀνεμπόδιστα τὴς, νὰ μελετήσουν τὴν ἴδια τους τὴ ζωὴ καλλιεργόντας ἔτσι τὰ ἐθνικὰ πνευματικὰ φυτάρια, μὲ μιὰν ἀντίληψη σταθερὰ καὶ δυνατή, ποὺ δὲν θὰ ξεφεύγει ἀπ' τὸ νοεῖμα τὴς ὁμηρίσμας ἑνὸς συγχρονισμένου ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὴ ἡ ὀργάνωση τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς ἀσφαλῶς πρέπει νὰ δοῦ φυσικὰ ἀν τὴν πραγματικότητα καὶ ὄχι ἀπ' τὴν ἀσκιὰ ἐνουμμένη κλασσική μόρφωση ποὺ ἀποδείχτηκε ἀνεπαρκής. Χωρὶς νὰ νομισθεῖ ὅτι εἴμαστε ἀρνητὲς τῆς κλασσικῆς παιδείας, μὰ τὸ ἀντιδοκιμάσταν σὲ μιὰ δαθειὰ καὶ ζωτικὴ ἀνάγκη. Γιὰ νὰ καταλάδει κανένας τὴν δαρύτητα καὶ τὴν σημασία τοῦ πράγματος, πρέπει νὰ σκαφτεῖ κατὰ πόσο ἡ ἕδρα τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας μπορεῖ νὰ προσφέρει σήμερα—ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄπ.φη κι' ἂν ἐξετασθεῖ—μιὰ τεράστια συμδολὴ στὴν ἐθνικὴ πνευματικὴ μας ἀνάπτυξη, στὴ δημιουργία ἑνὸς ἀνώτερου πολιτισμοῦ, τέτοιου ἀκριδῶς δόσο τὸν ἀνεξερεύνητοι οἱ διάφοροι πνευματικοί μας ἡγέτες, ὅταν μιλοῦν γιὰ τὴν «Νεοελληνικὴ πραγματικότητα» καὶ τὴν δημιουργία τοῦ «Νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ».

Ἡ ἐλεεινὴ κακοκαιρία ποὺ μᾶς δέρνει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ φετεινοῦ χειμώνα, ἀντὶ νὰ κόψῃ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν φυσιολατρῶν καὶ τῶν ὀρειδατῶν μας, ἀντίθετα τοὺς ὀρέδιαζε περισσότερο καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ ἀναπτύξουν μιὰ δράση ποὺ εἶναι καταπληκτικὴ γιὰ τοὺς ἀμύητους. Γιατὶ εἶναι ἀλήθειὰ κατοπόρεικο, τὴ στιγμὴ ποὺ ἐμεῖς ἐδῶ τουρτουρίζομε μόλις ξεμυτίσουμε ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ γραφείου μας, νὰ σκέφτεται κάποιος πὼς ὑπάρχουν ἀνθρωποι ποὺ παίρνουν τὰ δουνὰ καὶ σκαρφαλώνουν σ' ἐπιπέδινες κορυφές, λὲς καὶ εἶναι... λιγοστόγνθοι, ποὺ τοὺς κυνηγοῦν τὰ ἀπ.αίσιωτα. Σᾶς λένε: εἶναι σπόρ, εἶναι φυσικὴ ζωή, ποὺ τονώνει τὴν ὑγεία καὶ δημιουργεῖ ἀνεκλέπιαστα κορμιά. Καὶ σᾶς ἀπευθυμίζουν τὸ σοφὸ φητὸ τῶν ἀρχαίων προγόνων μας πὼς τάχα νοῦς ὑγιὴς καὶ τὰ λοιπά... Ποῦ νὰ τὰ καταλάδουμε μεῖς αὐτὰ τὰ πράγματα: Γιὰ μᾶς, τοὺς ἀμύητους, φυσικὴ ζωὴ τὸν χειμώνα θὰ πεῖ: γραφεῖο ντουμπιασμένο ἀπ' τὸ καλοριφὲρ καὶ τοὺς κατνοὺς τῶν τσιγάρων, παλτὸ μὲ ἀνεστρωμένους γιακάδες καὶ τσαῦ μὲ μπούμπο κοντάκι. Γιὰ μᾶς οἱ ὀρειδάτες καὶ οἱ χιονοδρόμοι εἶναι σὲ ἀντίπαδές μας; πλάσματα ἐκεῖνες τάσου καὶ χρόνου. Ἐκτὸς τόσου, γιατὶ προτιμοῦν νὰ περνοῦν τὶς ὧρες τους στὸ δουνὸ μὲ τὸν καδαρὸ ἀέρα κι' ὄχι στὴν ταδέρνα' ἐκεῖνος χρόνου, γιατὶ νοιώδουν τὸ χειμῶνα σὰν κολοκάψι. Εἶναστε ἀντίπαδοι, ἐχθροὶ ἀπονοδοι. Καὶ, μιὰ ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ συνεννοηθοῦμε, ἀδλημοκοσδεδεύτηκεθα. Μᾶς λένε:

— Φουκαράδες, ἀδύνατα καὶ φοδισμένα πλάσματα· δγῆτε λιγάκι ἔξω ἀπ' τὴ δρώμικη ἀτμόσφαιρα τοῦ γραφείου τὴς πόλης, κινηθεῖτε, ἐλάτε μαζί μας στὸ δουνὸ καὶ στὸ χιόνι γιὰ νὰ χορτάσουν τὰ μάτια σας ἀπ' τὸ ὑπέροχο θέαμα τὴς δημιουργικὴς πανίσχυς τῆς Φύσης καὶ τὰ πνευμόνια σας ἀπὸ ὀξυγόνο.

Καὶ τοὺς λέμε:

— Μὰ, τρελλαθήκατε, παιδιά μου; Δὲν κάθεστε σ' αὐγά σας, πλάι στὸ καλοριφὲρ, γιὰ νὰ ζεστοδεῖ κομμάτι τὸ κορμί σας, ἐνῶ νὰ κυνηγᾶτε τὶς πλευρίτιδες πάνω στὰ κορφοδούνια...

Δὲ δαριούστε! Ὀτ' ἐμεῖς τοὺς καταλαδαίνουμε, οὔτε κι' αὐτοὶ ἐμᾶς. Κι' ἐνῶ ἐμεῖς χανόμαστε δαθύτερα στὴν καρέκλα μας, αὐτοὶ ἀρπᾶζουν τὰ ἀλπενστόκ, δᾶζουν τὶς ἀρδίλες τους καὶ μὴν τοὺς εἴδατε. Ξεγύνονται στὶς δουνοκορυφές, χωρὶς πολιτὸ — Ὑψιστε Θεέ! — γωρὶς πολιτὸ, γεμίζοντας μὲ γέλια καὶ μὲ χαρούμενες φωνὲς τὰ χιονισμένα φαράγγια.

Ἡ ὀρειδατινὴ καὶ γενικώτερα ἡ φυσιολατρικὴ κίνηση στὸν τόπο μας δὲν ἔχει πολλὴ ἱστορία. Οἱ χιονοδρομίες ἰδίως εἶναι φρούτο τῶν τριῶν τελευταίων χρόνων. Πρὶν δεκαετίας ἀκόμη, ἐλάχιστοι ἦσαν οἱ ἀνθρωποι ποὺ ὀδγαιναν κάπῃς κοντινὲς ἀκάμη ἐξοχές. Δυὸ συναστερίες, ὁ «Ὀδυσσεὺς» καὶ ἡ «Ὑπαίθριος Ζωή», ἐδημιούργησαν σιγὰ-σιγὰ τοὺς πρώτους πυρήνες τῶν φυσιολατρῶν. Ἡ ὀρᾶση τους, ἄν καὶ περιορισμένη σὲ καθαρὰς φυσιολατρικὴ καὶ ἐκδρομικὴ πάνση, σταδιακὰ ὀστόσο ἡ ἀρχὴ τῆς κατοπινῆς ἐξελίξεως τῆς φυσιολατρείας. Ὀρειδάτες σχεδὸν δὲν ὑπῆρχαν. Μιὰ μικρὴ παρέα νέων, ποὺ τριγυρίζαν τὰ δουνὰ τῆς Ἀττικῆς, γνωστοὶ μὲ τὸν τίτλο «κοῦκοι», παρακινήθηκαν ἀπὸ τοὺς ξένους ὀρειδάτες ποὺ εἶχαν ἔρθει στὴν Ἑλλάδα καὶ ἵδρυσαν στὰ 1928 τὸν «Ὀρειδατικὸ Σύνδεσμο», ποὺ ἐξελίχθηκε γρήγορα σὲ πανελλαδικὴ ὀργάνωση μὲ τρεῖς χιλιάδες μέλη.

Ὁ «Ὀρειδατικὸς εἶνε σοῦ ἔρεσε στὴν

Ἑλλάδα τὴν χιονοδρομία κ' ἄρχισε νὰ ὀργανόνει ἀγώνες σκί. Τώρα ὀργανόνει δύο νέους κλάδους: τὶς ἀναρριχήσεις σὲ ἀπότομες δοὐνοκορυφὲς καὶ τὴν ἐξερεύνηση μεγάλων σπηλαίων. Ἡ «Ὀδυσσονδία» Ὀρειδατῶν καὶ Φυσιολατρῶν» σεὶ ἔχει στὴ δύναμή της εἴσοση σωματεῖα σὲ διάφορες πόλεις μὲ τρεῖς χιλιάδες μέλη, εἶναι μιὰ δὲ ἴσων σπουδαῖα φυσιολατρικὴ ὀργάνωση, ποὺ προσφέρει μεγάλες ὑπηρεσίες στὸν ἐσωτερικὸ Τουρισμὸ καὶ προσταθεῖ νὰ τοαδῆρει τὴ νεολαία ἀπ' τὸ καφενεῖο, γιὰ νὰ τῆς γνωρίσει τὴν ἀληθινὴ ζωὴ τῆς Φύσης. Καὶ ἄλλα σωματεῖα, ὅπως ὁ «Ὀδυσσεὺς», ἡ «Ὑπαίθριος Ζωή», ὁ φυσιολατρικὸς σύνδεσμος «Πᾶν», ὁ «Τεκτονικὸς» ὅμιλος ἐκδρομῶν καὶ τόσα ἄλλα τῆς ἴδιας ἢ μικρότερης σημασίας, ἀγωνίζονται γὶν ὀρᾶση ἀγάνω τῆς ἀνωτάτεσης τῆς φυσιολατρείας, Ὀργανόνοντας ἐκδρομές, διαλέξεις, ἀναδάσεις δουνῶν, ἐκδίδοντ περιοδικά. Ἀλλὰ μιὰ ἀτ' τὶς σπουδαότερες ὑπηρεσίες τοῦ κινήματος τοῦ τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ προστασία τοῦ πανίου καὶ οἱ ἀναδασώσεις τῶν δουνῶν μας. Ἡ προστάθεια τῶν ἀναδασώσεων στηρίζεται κυρίως στοὺς ὀρειδάτες καὶ στοὺς ἐκδρομεῖς, ποὺ ξεκινοῦν φορτωμένοι μὲ δενδρύλλια καὶ σπόρους γιὰ φυτέψουν ὅπου δροῦν κατάλληλο ἔδαφος. Μέσα στὰ διάφορα σωματεῖα ἐδημιουργήθηκαν δεινοὶ ὀρειδάτες καὶ παξιόποροι, ὅπως οἱ κ.κ. Ἀγαπητ Λεο

ΝΕΟΙ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ (1)

ΚΑΙ ΤΩΡΑ;

ΤΟΥ κ. Χ. ΑΘ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

Ένας σύρανός τεφρός, πνιγερός. Γιαουρόσβε πάνου σε χωράφια. Υστερα σε γαλίκια. Και τα πατούτσια μου! συλλογίστηκε...

Ο ήλιος γέμιζε τώρα τα κάδρα τών δυό παραθύρων κι' έμπαινε σε χ.ιτερόχρυσες λουρίδες από τις ξεχαρβαλωμένες γρίλιες στο δωμάτιο.

Ο Στέφανος ξ.ιτιάς τα μάτια. Ο νοῦς του πήγε άμέσως στην ελεφαντοειδή, κοντόχοντερη, σάν ιπποπόταμο γεροντοκόρη που τού συστήσανε χτές δράδυ και τής έκανε μεριά κρύα κρύα πλαμπέτα. Καλά είναι, είπε, άν τοκμήσει. Κι' εύθύς άμέσως: Μα έτσι, ε· σύ έχεις υποχρεώσεις, είσαι δεμένος, δέν μπορεί πια... Χαντρέλιασε. Γιά ε-ναν άλήτη, είπε, δέν υπάρχουν ζητήματα συνειδήσης, είναι φιλολογία. Τί, —πώς φέρθηκες μιά φορά καλός! Μεγάλη σου ή καλωσύνη! Ποῦ ήταν κι' αὐτό... "Ομως κι' ἄλλοι φερθήκανε σε σένα καλά. Σού δείξανε τόση άγάπη, συμπάθεια, ἐνσήμηση. Μά είναι γι' αὐτούς τούς ἄλλους πού θά γίνει αὐτό. Γιά τά φανείς ἀντάξιος, νά μή διαψεύσεις τις προσδοκίες. Νά μή πάει χαμένη ἡ καλωσύνη τους...

Στό μεταξύ σηκώθηκε κι' εἶχε ἀχίας ἀπρόσμια τα τετράγωνα. Χά, χά! ἔκαμε ξαφνικά. Καί πού σούδισε σημασία! Μπάς καί δέν δέχει τί δυστυχισμένο κορμί εἶσαι; Θά σε πάρει — γιατί ;... Καί μαλάς σά νά τόχεις δεμένο!... Τά μυαλά σου καί!..

Μά ξαφνικά, σά νά εἶδε πώς ἡ σκέψη αὐτή δέν ἤταν ὁλότελα δική του, δέν ἤταν ἀρκετά δεμένη μ' ὅλα ὅσα ὤς τή στιγμή ὑπῆρχαν μέσα του, σάν κάποιος ἄλλος, τρίτος — καί μισοκατεβαμένα κάπου, κάτου ἡ πλάτ, ἐκεῖ, ἀπ' αὐτόν τόν τρίτο ἔνα χλομό, πονεμένο προσωπάκι καί δυό μεγάλα, κοστανά μάτια πού τόν κοίταξαν λιπημένα σάν αὐτός ὁ ἄλλος, ὁ τρίτος, νά τόν δέσει νά τόν πάνει καί καπουδρισε. Ἔλα, εἶπε θυμωμένα, ἄσε τίς ληγόρες! Νάτα, τώρα, ἔρτιμε καί συναισθηματισμούς...

Ἔπιασε τό καμινέτο, τό νοσόνιμο — τίποτα. Ἔψαξε τίς τσέπες γιά κανένα τσιγάρο. Βλάκα! εἶπε, καί πέταξε χτές δράδυ ὅλες τις γόπες!... Σε πέλασε, θλέπεις, ἡ μυρουδιά!

***

Στό δρόμο ξανα θυμήθηκε τό ὄνειρο. Ὅτι πώς εἶχε χαλίκια ὁ δρόμος. Μά ἤταν ἔτσι φεγγοφέγγες οἱ σόλες καί τά τακούνια, πού ἔνοιωθε καί τούς πιό ὁ-μαλούς κυβόλιθους. Κι' ἤταν τόσο στραδωμένα τά τακούνια, κι' ἀπό φόβο μή σκίσει πάρα-πέρα τή μπουκιέτα, πήγαινε κουτσαίνοντας καί τρεκλίζοντας, σάν κεφάλι πού τό χτυπᾶνε ἑνάντια ὅλοι οἱ ἄνεμοι. Καί σά νά μή τοῦφτιανε αὐτό, πιαρά καί θεαδόταν, σχεδόν ἔτρεχε, σά γιά νά κρύψει γλήγορα-γλήγορα ἀπό τά μάτια τόν διαβατόν ἡ νά γλιτώσει ἀπό τόν ἐπιπλέον τόνο καί κοῦ δρόμο σ' ἀσφαλές κι' ἥσυχο μέρος τά γάλια τόν κάτω ἀκριον τους.

Αν πώ τό καί, συλλογίστηκε ἐδῶκα, θάναι γι' αὐτά τά παλιοπάτσατα! Γιά ἕνα ζευγάρι παπούσια — ἀπόφαση! Καί δόστου κουτσαίνοντας καί τρεκλίζοντας πήγαινε, σά νά τόν περίμενε δι-σσκαπή καί σπουδαία δουλειά κάπου.

Στό καφενεῖο ἀντίκρισε ἀπό μακριά τό Μίλλα, πού, τά χέρια στις τσέπες, τις πλάτες σκρωπιένες, χωρίς παλτό, γιρονοῦσε ἀπό τραπεζι σε τραπεζι, μασουλώντας ἕνα τσιγάρο καί κοιτάζοντας τούς πάγκες.

— Τσιγάρο! νοῦπε μόλις πλησιάσανε ὁ Στέφανος.

—Περίμενε νά πάρεις τή γόπα μου!..

— Τό...

— Ἔλα, μή θλασιτιᾶς, χρονίζω μέρα, τόν ἔκοψε σέ ὕφος πού κρασπαθοῦσε νά κάνει σοβαρό ὁ ἄλλος. Ἔλα δό...

Τράδηξε σ' ἕνα ἀπό τά τσιμπίδια.

— Ἔνα δέφραγγο, εἶπε μ' ὕφος πού δέν ἐπιδέχανον ἀντίφραση σ' ἐναν πούπαιξε...

— Γκιαούρ, χτύπησε παλιοτάκαλα μόλις μάθησε σ' ἕνα ἄδειο τραπεζί κι' ἀντίκρυ του ὁ Στέφανης, πού τόν ἀκολουθοῦσε πειθήνιος σάν ὑποκειτικός του.

— Διατάξε!

— Τέσσερα τσιγάρα καί δυό πορτοκάλια νεφό!! γρύλλισε ὁ Μίλλας, τονίζοντας ἰδιαίτερα τή λέξη νεφό.

— Κάτι στά γουδαχαλίσια... πῆγε νά πεί τό γκαρσόνι. Ὁ Μίλλας ἀγρίεψε...

— Πήγαινε, ζῶο!.. καί γλήγορα..!

— Εἶπα νά μήν ὑποχρεωθῶ, εἶπε ὕστερα, νά μή ρίξω τήν ἀξιοπρέπειά μου καί σήμερα... Μά ἄντε, ὅς εἶναι! Γιά χατήρι σου, παλιοτσιφλικά!... Τά τσιγάρα ἤρθανε καί χειρουργήσανε. Ὁ Μίλλας ἔβαλε γλήγορα-γλήγορα στήν τσέπη τά δυό του καί κίνησε νά φύγει, χωρίς νά περιμένει τό νεφό πού κρεμόταν.

— Καλή νροντά καί καλή τύχη, εἶπε φεύγοντας. Αὐτό τό «καλή τύχη» ἀγγιξε τό Στέφανη ἐκεῖ πού τοῦ πονοῦσε ἡ ἐκεῖ πού κακοφελετοῦσε.

— Νάξερες, κατωφύση, εἶπε μέσα του, κακῶς ἔφευγε ὁ Μίλλας, πόση αὐλή θεια ἔχει ὁ λόγος σου!

***

Ἀπικαστάθηρε μέ μιά πικρία πού θορυβοῦσε... Ἔτσι, γιά νά ξεδώσει, νά κουνηθοῦν τά αἴματα... Τό «φλέγγον ἤταν ἕνα χαρτοκαιτικό ζήτημα.

Ἐλεε! πού φόταξε καί χειρονομοῦσε, πῆρε τό μάτι του, στήν πόρτα, μιά γυαλιστερή τσράτσα φανάκια, πωλισωμένη μέ λίγες κοκκινάπρες τρίχες. Νά — χτύπησε ἡ καρδιά του — αὐτή εἶναι ἡ τύχη μου. Μά εὐθύς ἀμέσως θύμωσε, θύμωσε μέ τόν ἑαυτό του. Εἶναι ἡ κανονική παρηγοριά ἑνός τύχχαστου Ἑφεμανοῦ, Ἀγγλου, Γάλλου λογοτέχνη.

Κρίνοντας κανείς πολύ γενικά τή δημιουργία τοῦ κ. Καστανάκη, ἐκεῖνο πού θά ξεχώριζε, στά τελευταία του βιβλία, εἶναι ἡ φανερή τάση του, ἀφίνοντας τά κοσμοπολιτικά περιβάλλοντα καί τούς κοσμοπολιτικούς τύπους, νά στραφεῖ πρός τή νεοελληνική ζωή. Στά «Μυστήρια τῆς Ρωμιοσύνης», στούς «Μεγάλους Ἀσούς» ἔδειξε καθαρά ὁ κ. Καστανάκης τήν τάση αὐτή, μά καί στά τελευταία του διηγήματα, τό πρώτο ἀπό τά ὁποῖα τιτλοφορεῖται «Ο Δυμόγυης Βλαδίμηρος», τήν ἐκνοίγουμε ὁλοκάθαρα. Ἀπό τό ἕξη διηγήματα τῆς σειρᾶς, τό πρώτο μόνο δεδομένο εἶναι ἑνός Ἕλληνα. Μά καί σ' αὐτό, οὔτε τό περιβάλλον ὅπου κινεῖ τούς ἥρωές του ὁ συγγραφεύς, οὔτε οἱ ἴδιοι οἱ ἥρωες, ἔχουν τίποτε τό κοσμοπολιτικό.

Ἔκανα λόγο γιά τήν τάση αὐτή τοῦ κ. Καστανάκη, γιατί νομίζω πώς ἔχει σημασία. Δέν ἀποκλείεται ἕνας Ἕλληνας νοῦ ξεῖ μάλιστα στόΠαρίσι,νά γνωρίζει καί νά αἰσθάνεται δαθύτερα ὁρισμένα περιβάλλοντα καί ὁρισμένους κύκλους, καλλιτεχνικούς ἢ περισσότερο, ποῦ διστηρσόν ἴσως κ' ὤς σή-μερα ἄνοιμα, ἀάκουο πιό χτυπητό κιαρ' ὅ,τι ἄλλοι κοθλοι κοσμοπολιτικό χαρακτήρα. Μά τά περιβάλλοντα αὐτά τά περίγραφαν, ἴδιος τά πρότα μεταπολεμικά χρόνια, καί μ' ὅλους τους τρόπους, ἕνα πλήθος ξένοι συγγραφεῖς καί θάταν μιά ἀχαρη καί ὄσκοπη ἐπιμονή νά ἐξακολουθεῖ κανείς νά τά περιγράφει. Ὁ κ. Καστανάκης τό κατάλαβε ἔγκαιρα αὐτό, γιά τοῦτο δέ ἀσφαλῶς καί οἱ τόσο ταχτικές καί μακρές, τά τελευταῖα αὐτά χρόνια, διαμονές του στήν Ἑλλάδα. Στό ἔργο του αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά κινήσει, νά περιγράφει, νά δώσει μία νέα καλλιτεχνική σύνθεση τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς ζωῆς.

Ποιητής πάντα, θέλω νά πῶ ἀντικρύζοντας τή ζωή περισσότερο σάν κίνητρο γιά σκέψη καί γιά αἴσθηση, παρά γιά διήγηση, ὁ κ. Καστανάκης προσπαθεῖ νά πλησιάσει τούς ἀμδεθνούς του μέ συμπόθεια. Μά πάντα καί χωρίς νά τό δέλει ἴσως—καί αὐτό εἶναι πρός τιμήν του—ζητεῖ καί παρουσιάζει κάτω ἀπό τό πρόσκαιρο καί τό ἐπεισοδιακό, ἀπό τό τοπικά καί χρονικά προσδιορισμένο, τό πλατύτερο ἀνθρώπινο βάδος, καί τό ἀντικρύζει μέ ἀγάπη, μέ συμπόνια, μέ δλες τις ἰκανότητες ἑνός ἀνθρώπου πού «κατανοεῖ», ἀλλά καί μέ χιούμορ, ἀλδοῦ πιό κρυφό, ἀλλοῦ φανερώτερο. Ἀκόμα καί στόν «Ὑμογενῆ Βλαδίμηρο», στόν ξεπεσμένο πλούσιο πού ἐχει ἀλληθινή λατρεία στό σκυλί του καί πού κάνει πῶς καί τί γιά νά τοῦ δίνει μιά ψευδαίσθηση τῆς παλιᾶς του εὐμάρειας, στόν τρόπο πού παρουσιάζει τήν τύχο του, πού τόν βάζει νά κάνει παθητικώτατες μά καί κάπως «grotesques», λόγῳ ἀκριδῶς τῆς ὑπερδολῆς τους, κινήσεις, ἀλλ' ἀκόμα καί στό θεῖα του, ὁ κ. Καστανάκης ἀφίνει πάντα νά διαφαίνεται ἡ καί ν' ἀνεδαίνει, ἀδδ σι' ἐκεῖ, στό πρῶτο ἐπίπεδο, μιά διάθεση χιουμοριστική. Αὐπάτια τούς ἀνθρώπους πού τούς βασανίζουν διαρκῶς ἕνα σωρό δράματα, πού ἡ ζωή τους εἶναι ἕνα ἀξεμπλέκτο κουδάρι ἀπό μεγάλες καί μικρές τραγωδίες, μά δέ μπορεῖ καί νά μή χαμογελάσει λιγάκι—πάντα καλοκάγαθα—μέ τίς ἀπίθανες δυστυχίες τους.

Ὅταν τό ἀξίζουν ὅμως, τά χαμόγελο γίνεται πικρό, σαρκαστικό, κάτω ἀπό τά μάγκρεμο ἐκεῖνο πού μολονότι τόσο φίνο μπορεῖ ἄξαφνα νά μεταδληθεῖ σέ καγχασμό. Μ' ἕνα τέτοιο χαμόγελο διηγεῖται τήν ἱστορία τοῦ Ντίνου Σαμπαρδᾶ, τοῦ «gigolo» ὁ κ. Καστανάκης. Τεχνική, χαριτωμένη διήγηση, ὅπου μαζί μέ τίς ψυχολογικές παρακολουθοῦμε καί δλες τις γοργές, ζωηρές ἐναλλαγές τοῦ φυσικοῦ κόσμου, εἰκόνες γλήγορες, κοιταγμένες καί δοσμένες μέ μάτι ζωγραφικό καί χιουμοριστικό μαζί, καί τύποις γκροτεσκους καί συμπαθητικούς, πού παρουσιάζονται ἡ πού περνοῦν θαμπά μέσα στή μνήμη τοῦ Σαμπαρδᾶ. Ἐδῶ ἡ σάτυρα εἶναι κοφτερή,πονοῦζει, μά ἀλλοῦ ξεκροδάλλει κάτω ἀπό τούς τόνους τῆς πιό βαθιᾶς ἀνθρώπινης τρυφερότητας καί συμπόνιας. Ἡ νέα—ἡ Ρεγκίνα — πού σκοτώνεται γιατί ἀσθανεται ὁλότελα ἄδεια τή ζωή της καί πού ὁ συγγραφέας τήν παρουσιάζει, γιά μιά στιγμή, σέ μιά συνάντηση μαζί του, ὕστερα ἀπό χρόνια σά νά μήν ἔχει σκοτωδεῖ, νά σβρνει τήν κούρασή της στό Παρίσι, ἐλεγ ἡ ἴδια μας ἡ ζωή, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ κακομίρης ὁ ἄνθρωπος, γιά τήν ὁποῖον, καθώς λέγει ὁ Ροζανόφ, μόνον οἰκτο ἀξίζει νά αἰσθάνομαστε, εἶναι ἡ μοιραία φθορά τῶν πάντων, ἡ λησμονιά πού τά σκεπάζει ὅλα, τά γεράματα.

«—Ἀκριδῶς τώρα. Εἶναι πολλά χρόνια νέοι μου!

— Αὐτό ἴσως νάναι τό πιό ἀντυπόφορο. Καί πού ὡστόσο μᾶς δένει...»

«— Ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀρδίας. Στή ζωή δέ μπορεῖ νά σε κρατήσει παρά ὁ ἐνθουσιασμός ἡ ἡ ἀνεγοῦλα. "Η ἥρωας, ἡ ἡδονικός ὀγετόδιος. Βλέπεις... Καί τά περασμένα δέν ὑπάρχουνε, εἶναι μέ τήν ἡλικία μιά φριχτή λησμονιά πού γίνεται. Μιά θάλασσα ἀτελῶν ἔρηση.

"Ετσι καί χειρότερα».

"Η πικρή αὐτή γνώση τῆς ζωῆς διαφαίνεται ἡ καί τονίζεται κάδαρά σε ὅλα τά νέα δημήματα τοῦ κ. Καστανάκη. Ὄχι τόσο σά ἴδιο τό θέμα τους, στήν ἐπιλοιπή καί τό καταπλάγμά τους, ὅσο μέ τόν τρόπο τους, πού τόν βάζει νά κάνει παθητικώτατες μά καί κάπως «grotesques», λόγῳ ἀκριδῶς τῆς ὑπερδολῆς τους. κινήσεις, ἀλλ' ἀκόμα καί στό θεῖα του, ὁ κ. Καστανάκης ἀφίνει πάντα νά διαφαίνεται ἡ καί ν' ἀνεδαίνει, ἀδδ σι' ἐκεῖ, στό πρῶτο ἐπίπεδο, μιά διάθεση χιουμοριστική. Αὐπάτια τούς ἀνθρώπους πού τούς βασανίζουν διαρκῶς ἕνα σωρό δράματα, πού ἡ ζωή τους εἶναι ἕνα ἀξεμπλέκτο κουδάρι ἀπό μεγάλες καί μικρές τραγωδίες, μά δέ μπορεῖ καί νά μή χαμογελάσει λιγάκι—πάντα καλοκάγαθα—μέ τίς ἀπίθανες δυστυχίες τους.

"Οταν τό ἀξίζουν ὅμως, τά χαμόγελο γίνεται πικρό, σαρκαστικό, κάτω ἀπό τό μάγκρεμο ἐκεῖνο πού μολονότι τόσο φίνο μπορεῖ ἄξαφνα νά μεταδληθεῖ σέ καγχασμό. Μ' ἕνα τέτοιο χαμόγελο διηγεῖται τήν ἱστορία τοῦ Ντίνου Σαμπαρδᾶ, τοῦ «gigolo» ὁ κ. Καστανάκης. Τεχνική, χαριτωμένη διήγηση, ὅπου μαζί μέ τίς ψυχολογικές παρακολουθοῦμε καί δλες τις γοργές, ζωηρές ἐναλλαγές τοῦ φυσικοῦ κόσμου, εἰκόνες γλήγορες, κοιταγμένες καί δοσμένες μέ μάτι ζωγραφικό καί χιουμοριστικό μαζί, καί τύποις γκροτεσκους καί συμπαθητικούς, πού παρουσιάζονται ἡ πού περνοῦν θαμπά μέσα στή μνήμη τοῦ Σαμπαρδᾶ.

(1) ΣΗΜ. «Ν. Γ.» : Τις σκῆλες αὐτές εγκαινιάζουμε σήμερα μέ πρόθεση νά ἐνισχύσουμε τή διάθεση τῆς περιγραφῆας ἀκμαιοα στούς νέους. Διαλέγοντας καί δημοσιεύοντας ἐδῶ, ὅ,τι κολλίτερο μᾶς στέλνουν. Κριτήριο καί γι' αὐτά ὡστόσο, θά σταδεῖ πάντα ἡ ἐξαιρέβιση τῆς πνευματικῆς ἐκείνης ἀναζητήσης πού δικαιώνει τήν δημοσιεψή τον, σάν ἀνάγκη ἀνθρώρινης καί κολλέργειας.

ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ

[ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 9]

πούλεια ἀποπλήξεις, κι' ἀρχίζουν νά ἐν χόρα βήματα, τά σημειωτά. Ἡ μικρονοκούρικη γέγνεση τῆς ἐπρωτόλιμης καί τοῦ συμμορφισμοῦ. Τί κάνήμης καί τοῦ συμμορφισμοῦ. Τί βρίσκεται τώρα ὁ Σέδλακρος; Ἀντί νά εὐρύνει ἕνα οἰκογενειακό δράμα ὡς τή μυστηριακή εἰδή τῆς ἀνθρώπινης λαχτάρας, νά μᾶς δείξει πῶς ὀργανώνουνται οἱ κρυφές ἐχτρότητες δύο προσώπων ποῦ ζοῦνε μαζί καί ποῦ ἔχουν φέρει πίσω τους τήν τραγική συμπετοχή τῶν περασμένων, ὅλο τόν ἀγῶνα τῆς ἐσωτερικῆς τους προτσορίας, ποῦ ἀντιστρατεύεται τή «οἐζουλλίκη» σωμαβίωση (αὐτά ποῦ ἔδωσαν οἱ ἀνάλαμπές ἑνός Στρίμπεργ)—ὁ Σαλλακρού πλασιάνει καί τσακίζει τήν πανάκινα σάτ'ην τραγοδία σ' ἕνα οἰκογενειακό δώματο, χλωρό. Ὑπόλοιπο σιτισμέϊο, ὅπου ὁ σύζυγος εἶναι ἕνα γλεντζές, μέ φλύαρη συνείδηση, μέ ἀποβλάκισιον ἀπό κατ' ἐπιταγήν εὐσυνειδήσες, κι' ἡ σύζυγος μιά κορία ποῦ χωρίς νά τό καταλαβαίνει καθόλου ὁ συγγραφέας (κι' αὐτό ἴσως νά εἶναι τό μεγαλείτερο δράμα ποῦ... θά ἐνδίεφερε Ἕναν Πιραντέλλο), μέ τίς βαθύτερες ἀρετές, μέ τό χριστιανικώτερες φράσεις καί τοῦ ἐρωτικότεους ὑπτασιασμούς, ἀπομελέϊ τήν πιό ἐπιπόλαια καί ἐξζοπιμιμέϊη μορφή τῆς ἀσκήμιας. Ὁ ἄνδρας ἐδελφό της, ἕνα ἔκ ἀεραιμπλοϊπαιό τοῦ μεταπολέμου ποῦ σαν τίς τόσες ἄλλες χιλιάδες παλιόπαιδα, διάβασε Οὐάλλντ, Ντοστογιέβσκυ, Ἀντρέ Ζίντ, ἕνα δυό τόμους τοῦ Μαρσέλ Προῦστ, δέν ἔζησε πορά τυπωμένες παραπομπές, δέ σκέφτηκε ποτές του, μιά σνομπίστικη γελοιογραφία, χωρίς καρδιά, χωρίς νοῦ, χωρίς προσωπικότητα, ἕνας βλιακός τύπος, δονκιχωτάκας τῆς ἐσκολάτερης μορφῆς καί τῆς ἐσκολάτερης πράξης. Ἕνας πνευματικός σελέμης, ποῦ μολοτοῦτο εἶναι ζωντανός, ἕνεκα τό πλήθος τοῦ φανφαρονισμοῦ καί τῆς μπαμπεσιάς τοῦ Ἀντικρυ του ἔχουμε μιά γριά γυναῖκα ποῦ τόν ἀγάπησε, ὄχι γιά τόν ἑαυτό του τόν ἴδιο, ἀλλά γιατί μ' τήν ἀγάπη θέλει νά συντηρήσει ἀ-κόμη τήν ψευδαίσθηση τῆς νιότη-τῆς. Αὐτή ἡ ἐπεισοδιάκη ἡρωΐδα εἶναι ὁ πιό δυνατός τύπος τοῦ βιβλίου. Στέκει ἄξονας καί δικαιολογία φαντεινή τῆς ἐπιτυχίας του. Ἡ γυναῖκα Μπάρτ (ποῦ τό ρόλο της τόν παίζει ἡ ἠθοποιός Ζάν Λορῦ, μοθήτρια τοῦ Ζάκ Κοπώ καί κατόπι συνεργάτρια τοῦ Λουί Ζουβέ, μιά ... ἀπό τίς πιό περίφημες κερακτερίστες τῆς γαλλικῆς σκηνῆς), ἡ μπεκροῦ, ἡ ἀγιοτρευτη ἐρωτική γυναῖκα, ξέρει, χωρίς φευτοφιλολογίες, κάτω ἀπό τό φλόγα τοῦ κυνισμοῦ, ξέρει αὐτή τί τί γίνεται μέσα της. Δέ σκύβει ἐπρός στά «κατά συθήκην ψεύδη» τῶν ἄλλων, οὔτε κι' ἐμπρός στά βί-κά της γερατειά, ποῦ αὐτά εἶν' ἀληθέστατα. Ἀστόσο, γριά, ἐρε-πιο, σωφρακιασμένη στιγμή τοῦ πε-ρασμένου καιροῦ της, νοιώθει πά-ειναι ἀκόμη ζωντανή, πώς διαδέτε-ἔτσι πάντα τό μεγαλείτερο, τό μόν-πλούτο, τήν προστάτρια παρουσία τῆς ἐπιθυμίας, καί δέ δέχεται ν-λιποταχτήσει. Ἀγωνίζεται.

Μέ τό ἀλκολίκι καί μέ τήν πείρα τῆς θέλει ἀκόμη νά πολεμήσει... Ἐ-ναι ἡ ἀπελπισιά ποῦ, μέσα στό κόρ-μί τῆς γυναίκας, μέσα στή μαυρίλα τοῦ μεταπόλεμου, ἐμπρός στίς δε-λίες τοῦ ἄντρα, τίς ἐλαφρότητες, τ-τυφλαμάρες, τόν ἀνθρωποφάγο γ-γοῦσμό τοῦ ἄντρα, ἐμπρός στίς μά-τρες τῆς κατωτερότητάς μας, εἶν-ἡ ἀπελπισιά ποῦ μᾶς ἔδειξε πώς-τή μοῖρα, μέ τή σάρκα τῆς γυναίκα-μέ τήν παλληκαριά τῆς γυναίκεια-ψυχῆς, μπορεῖ ἀκόμη ἡ ἀνθρωπότη-τα καί συντηρεῖ τίς κορυφαῖες εὐγ-νειες τῆς ζωῆς μας.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

«Ἀπό σήμερα νά ἐνοιωάζεσθε γιά νά διατηρήσετε τόν οἰκογενειακό θεσμό σταρό, τήν θρησκεία μας σταρό καί τήν Πατρίδα μας ἀπρόσβλητη καί ἀκλόνητην.

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

(Ἀπό τούς λόγους του πρός τούς μαθητάς τῆς Λαρίσης κατά τήν 19 Δεκεμβρίου 1936)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

ΘΕΑΤΡΟ

Πληροφορούμαστε πώς τό θέατρο «Μοντέρν», μετά τή «Χρυσή Ἀθήνα» τοῦ κ. Δαμοκάκη, πού σημειώνει τις τελευταῖες παραστάσεις ἀνεβάζει τή νέα ἐπόχη, ποῦ εἶχαν ἀναγγεῖλει, τόν κ. Γρηγοπούλου, Σπυροπούλου καί Μαρ-

Μέ τόν φετεινό βαθύτατο χειμῶνα τή σχετική γρήστη, ποῦ τόν παρακολουθεῖ, οἱ θίασοι τῶν ἐπαρχιῶν, ὅπως ἄλλοτε καί τόν ἀθήνας, δέν τόν ἐκμεταλλεύονται καί τόσο καλά.

Σχετικά μιά ἀργάζονται ἀκόμα ὁ θίασος τῆς Ἀναστασίας Ἀλεξανδρου στή Θεσσαλία καί ὁ ἀπόφεστα Κρεββατά Δραμαλῆ τοῦ Ζακυνθο, ὅπου βρίσκονται τώρα. Ὁ θίασος κ. Παπαγεωργίου — ὁ Ἀγγρόπουλος κ. Ἀγγρίπνο, ὕστερα ἀπό τό πέρασμένον μιά ἀκόμη ἐπιτυχία, πάνω στό Ἀγρίνιο, ὕστερα ἀπό τό πέρασμένον καί τοῦ θιάσου Κοτοπούλη, κατορθώνει νά συγκεντρώσει τό ἐνδιαφέρον τῶν Ἀγρινιῶν.

Στις τελευτούες ἀφεραστείες τῆς Ἐπείας τῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων, ἐκδεξιόφηκαν μέ πολύ σεβασμό, ἐπιμόρφωσε τό γιορδεῖο τό ἀπόλυτο κι. Συσ-ν. Ἔτσι, τό νέο συμβολίο τῆς ἐπεισοδιόεσης ἀπό τούς κ. κ. Θ. Συ-κ. Τ. Δασκάλεζη Κ. Βαλλιανοῦ Θ. Ἀλλιφέρη, Ν. Χατζηπαστοῦλου, Ἰ. Κα-Π. Πετσόβουλα, Ν. Πορφύρη καί Π. Μέλα καί τοῦ τομέου φιλολογίας 1936, ἐπαρβάσεις ἐξελέγχεται οἱ κ.κ. Ν. Λά-Ι. Σιδέρης καί Ξ. Ἀστερειάδης.

Στό θέατρο «Μανταλένα» στό Πειραιά ἀνεβάζουν τό ἔργο τοῦ Ἄνρ. Πετκοῦν «Ἀνεβάνω πατινιέλα».

Ἡ ἐμφάνιση τῆς Ἀτσαλέ Ντεβρέ, ἡ ἀπόφεστα τό ἀμφιτρυόν τό χάρη καί τό νεῦ-εἶναι ἀπό τά λίγα ἐνδιαφέροντα σή-τῆς δλης δόσδεσης.

Ἐτ' ἔρχον τό κ. Νικολοῦν, ὄν καί ἀφ-τ' εὐτυχοῦν εἶναι ἀπό κείνοι ποῦ ἐ-ὁ θεατής πρίν ἀκόμα προλάβει νά-ἀπό τό θέατρο.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μά γιά μέν τήν παρρωνεῖν τῶν πνευ-τῶν ὀργάνων τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας-ἄν ἔχουν γρωστεί μερό σήμερα. Ἐπί-ἀπό τόν ὁποῖον ἡ ὀρχήστρα τῆς Ἀθήνας-ἀναζητηθεῖ ἡ εὐθύνη της. Τῆς ζητη-ἀπό τούς μαστόρους. Εἶναι ἀκόμα-ὀρθόστατο ὁ τρόπος τῆς ἐξαίρεσης κοῦ-τῶν πνευστῶν ὀργάνων, δέ-βρίσκεται ἀκόμα ἡ ἐξαίρεση κοῦ-ἀρμόζει νά βρίσκουνται διαρκῶς στή δι-ἀνῶν τῆς ἀκριβείας ἀκεῖνες τοῦ πρω-ἀρέπει ἕνεκ ἀδιόνων ἀρμονικῶν ἐπιφα-γιστεῖ κανείς πώς οἱ περισσότεροι ἐκε-ἀπόνω σε πάλμα, ἀνεβοιωγεῖ καί-ἀρκετα ὄργανα. Αὐτό ὅμως τό πρόβλη-ἐπόμενο πώς δέν εἶναι ἀξιοπρεπές-ἀκαταχρέωστο νά χοονικά τῆς ὀρχήστρας-Τό ἔδειξον Ἀθηνῶν πού εἰσηφέρανε-ἀρβοκή κριτική ἐπιτυχήτηση τοῦ κο-ἀκόμα τῆς. Ἐχει κοθήκον νά τό λύσει-Μιά σειρά ἀρτιων τενεστῶν χοῦ-ὀργάνων πρέπει ἐκ παρεγγελίας-ἐξωτερικό χωρίς νά λησμονηθεῖ σ' αὐ-καί τό... σπουρκτικόν ἔξλιμο φαγκε-Αὐτό ἄν θέλουμε ν' ἀκούσουμε τόν-ἀκουστοῦμε τόν Ἕκτορ Ἀρμάν-Τό ἄν αὐτά τά κελευστεία ἐ-ἀπόκοιτήτες γιά τήν κοετική καί γιά-βικοκλεγίες τοῦ Ἑλλήνων μαέστρων-Τό θέατρο «Ὀλύμπια δόθηκε χτές-μεγάλην ἐπιτυχία τό ρεσιτάλ τῆς κ. Ἀλκινόης Κατσουνη. Κοπέλα ἐξαιρετικά-γνωσθεῖ ἀπό μέρες. Ἡ ἐκλεκτή κοπέ-ἐξετέλεσε μέ ἐξαιρετική δεξιότη-ἀλλόκληρο τό πλουσιο πρόγραμμά της-καταχαρακτηρίσθηκε ἀπό τό κοινό καί-ἐπό τις ἀκροατήριο. Γιά τό ρεσιτάλ-ό, ὁ εἰδικός μας συνεργάτης θά γρά-κριτική στό ἀγγλικό φύλλο.

Μεσάνυκτα, τώρα ὁ διάσημος τενόρος-θά κάμει ἀκόμα ἕνα δοστικό κοντά τόν-κόλο καί θά τραγουδήσει μέ τήν ὀρ-ὁπου τόν-τοῦ κ' ἕνα ρεσιτάλ στό (τα-ἀστοῦτον.

Ἕνα ἀπό τά πιό ἐνδιαφέροντα ρεσι-τοῦ Ἰσοκωνοῦ θά εἶναι τῆς πιανίστα-Λίνας Σταυριστοπούλου, φοιτοτούχου-Μοζαρτέουν τοῦ Ζάλτσαιτσοῦν.

Ἐρτοπόσε ἀπό τόν Ρηνακιοῦδον, μᾶς-κ' ἄλλος διάσημος ξένος μαέστρος-Φίρμπρη, Κόρλ Σοδόντ, πού θά διευ-τήν Ἐθνική Ὀρχήστρα τῆς Ἀθήνας-ἀνοιωτῶν, μέ τήν 4η συμφωνία τοῦ-ρίας.

Τίς 29 Ἰσοκωνοῦ στήν αἴθουσα-Ὀδείου Ἀθηνῶν, ὁ Ρῶσσος βιολονιστή-Μόζοκιν θά δώσει ἕνα ρεσιτάλ μέ-ἐκτό πρόγραμμα.

ΓΡΑΦΙΚΗ

Διαιμορφώνεται γνωστή καλλιτέχνις-τό περιοδικό ἀνέθεσε τήν κριτική τῆς-γρανοκῆς εἰς τόν «ξωγράφο» κ. Σπύρον-πιλέου.

Καί δίοτι αὐτός ἐδέχθη, ἐνῶ ἡ ἴδια-ἐφη πρό ἐτῶν εἰς ἀναλόγου πρόταση.

Καί νομίζει ὅτι θά κρίνει ὁ συκερ-ἀκμε τά ἔργα καί νά προσθέτει εἰς τήν ὑπογρα-τοῦ τήν ἰδιότητά του ὡς ζωγράφου.

Διά νά κατατοπισθεῖ τό κοινόν, γιά-ἀστόχεια τῆς παλαιοτῆς του.

Εἶμαστε ἐξουσιοδοτημένοι νά δηλώ-τι γιά ὅσους δέν τό ἔξεραν, ὅτι ὁ-ἀπό ὡς δέν ἀποσυνθέθηκε ἀκόμα τή-ἀφοτική. Ἀν τίς κριτικές του τίς ἔτυ-ἡ... ἐλλειν θά τό ἐξετάσουμε καί θά-τόν πρόσωμε.

Τό ἔργο τοῦ ζωγράφου Θεόφιλου πρό-ἀρκετά χρόνια εἰσέφερε γνωστό μέ τρεῖς-τοῦ θά γίνουν αὐγγενίας στό-ἀθ. τό Ἐθνικό καί τήν Ἀθήνα.

Ὁ Θεόφιλος, ἕνας τύπος καθ' λαοῦ, πρέ κι' ἕνας ἐξαιρετικός ζωνοδόσ-τό ἐκστατικό του μοιάζει κατόφω-τά φάσεις σέ μιά ζωγρασική ἀριμό-τα.

Σπό δοκιμή αὐτοῦ τῆς Θεσσαλίας καί-Μυτιλήνης. Ὁπόσοι ἀκουστές τους-ἀκούστε καί Θεόφιλο, πού θά ἔφρεπε νά-γρασιοθῶν.

Αὐτός εἶναι ἴσως καί τό μεγαλείτερο-τοῦ ἔργου τοῦ. Ὁ Θεόφιλος ζω-φάνεις εἰς τούς πολύους πρόγονρα καί-ρίας δεξιότες καλλιτεχνικές.

Ἀφοῦ ἔχει τό τέλος τῆς ζωῆς του-ἀποκτήσει τόν μουσικό. Μά φαντάζε-ἄρα νά πάς μετά τό θάνατό του τά-τε τοῦ θά ἔφταναν ὅς τό Παρίσι καί-ἀφῆ του θά συναγωνιζόταν τή φήμη-τά καλλιτέρων ζωγράφων

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Βουλῆς 1, 3ος ὄροφος
ΤΗΛ. 25-777

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ, Περίοδ
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ
Ἀριθ. φύλλου

ΣΥΝΤΑΓΗ ΕΝΑ ΚΙ' ΕΝΑ

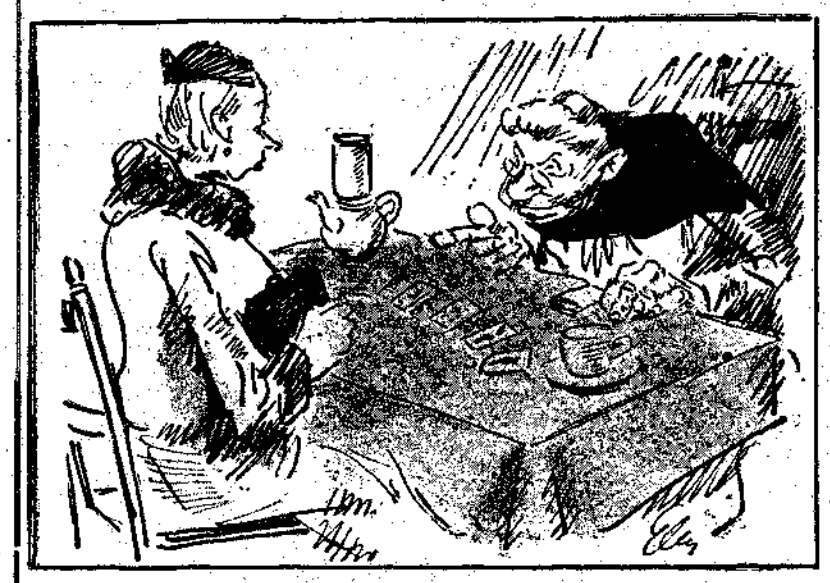

—Καὶ τί πρέπει νὰ κάνω γιὰ νὰ μ' ἀγαπήσει ;
—Νὰ πάρεις ἕνα βότσαλο τοῦ γιαλοῦ περασμένο ἀπὸ σαρανταπέντε κύματα καὶ στὴ γιόμιση τοῦ φεγγαριοῦ νὰ σκοτώσεις μ' αὐτὸ μιὰ θηλυκιὰ κουκουβάγια Σαββατογεννημένη.

ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΚΟΥΡΑΣ

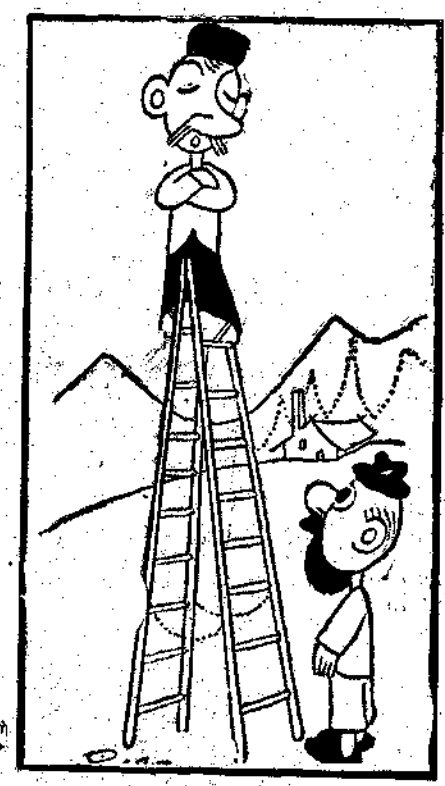

ΣΕΦΤΕΣ

ΑΠΑΝΩ. Ὁ νεαρὸς γιατρὸς στὸν ἀρρωστο: Γενικὴ ἐξάντλησις, ρόγχος, 40 βαθμ
πυρετός. Περίφημα! Στοιχηματίζετε πῶς εἶστε ἡ πρώτη μου πνευμονία ;

ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Μοῦ σύστησαν νὰ βγῶ σὲ χίλια μέτρα ὕψος γιὰ τὴν ἀρρώστεια
Αὐτὸ τὸ βουνὸ ὅμως ἔχει ὕψος μόνο 997 μέτρα...

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΜ «ΠΑΣΤΕΡ» ΠΟΥ ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΤΟΝ «ΟΡΦΕΑ» (ΒΛ. ΣΕΛΙΔΑ 10)

Ο ΧΑΡΡΥ ΜΠΩΡ ΣΤΟ ΦΙΛΜ «ΜΠΕΤΟΒΕΝ» ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΟΒΛΗΘΕΙ ΣΤΟ «ΠΑΝΘΕΟ»

ΑΠΟ ΤΑ ΡΕΣΙΤΑΛ — Η Κα ΛΙΛΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΜ «ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΩΡΙΣ ΣΗΜΑΣΙΑ» [Τοῦ ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΙΛΔΝΤ]